

SES BAYRAĞIM

“Türkçem, benim ses bayrağım!”

“Türk milletinin dili Türkçedir. Türk Dili dünyada en güzel, en zengin ve kolay olabilecek dildir. Onun için her Türk, dilini çok sevip onu yükseltmek için çalışır. Bir de Türk Dili, Türk milleti için kutsal bir hazinedir. Çünkü Türk milleti geçirdiği nihayetsiz felâketler içinde ahlâkını, ananelerini, hatıralarını, menfaatlerini kısacası; bugün kendisini millet yapan her niteliğinin, dili sayesinde muhafaza olunduğunu görüyor. Türk Dili, Türk milletinin yüreğidir, beynidir.”

Mustafa Kemal ATATÜRK

GÜLVEREN ANADOLU LİSESİ YAYINLARI

“GÜZEL TÜRKÇEMİZE SAHİP ÇIKALIM.” TEMALI
ULUSAL LİSE ÖĞRENCİLERİ DENEME YAZMA YARIŞMASI
DENEMELERİNDEN OLUŞAN YARIŞMA KİTABI

SES BAYRAĞIM

GÜLVEREN ANADOLU LİSESİ ADINA SAHİBİ

CANAN ERGEN EŞER

Okul Müdürü

EDİTÖR

SÜLEYMAN ÇİN

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Kitapta yayımlanan denemelerle ilgili tüm sorumluluk denemelerin yazarlarına
ve danışman öğretmenlerine aittir.

Kitabın yayın hakları Gülveren Anadolu Lisesine aittir. Okul Müdürlüğünden izin alınmadan kitaptan
kısmen ya da tamamen alıntı yapılamaz, kitap hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve
yayımlanamaz.

Gülveren Anadolu Lisesi

Gülveren Mahallesi 3705 Sokak No.: 22 07220 Kepez/ANTALYA

0242 227 30 03

<https://gulverenadolulisesi.meb.k12.tr/>

YARIŞMA DÜZENLEME KURULU:

Canan ERGEN EŞER (Gülveren Anadolu Lisesi Müdürü, Düzenleme Kurulu Başkanı)

Zuhal ÖZBAY (Gülveren Anadolu Lisesi Müdür Yardımcısı)

Süleyman ÇİN (Gülveren Anadolu Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni)

SEÇİCİ KURUL (JÜRİ):

Canan ERGEN EŞER (Gülveren Anadolu Lisesi Müdürü, Düzenleme Kurulu Başkanı)

Zuhal ÖZBAY (Gülveren Anadolu Lisesi Müdür Yardımcısı)

Süleyman ÇİN (Gülveren Anadolu Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni)

Ayşe GÖKBAYRAK (Gülveren Anadolu Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni)

Murat ULUTAŐ (Gülveren Anadolu Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni)

Nurdan BORA YAĞCI (Gülveren Anadolu Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni)

Fatma ERDAL (Gülveren Anadolu Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni)

Ebubekir CANTEZ (Gülveren Anadolu Lisesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni)

SES BAYRAĞIM

“Türkçem, benim ses bayrağım.” sözüyle Türkçemizin Türk milleti için önemini ne de güzel ifade ediyor Fazıl Hüsnü Dağlarca. Bir milleti ayakta tutan, onun varlığını devam ettiren, millî bilinci besleyen, insanları birbirine yaklaştırarak, kaynaştırarak onlar arasında “birlik” duygusu yaratan, kültürel, bilişsel değerler taşıyan dilin milletlerin hayatında önemi çok büyüktür. Diyebiliriz ki bir milletin varlığı dilinin varlığıyla mümkündür.

Ortak bir dile sahip olan ve dilini koruyup geliştirebilen milletler yüzyıllarca varlığını devam ettirmiştir. Millet olmayı başarmış ama dilini koruyamamış milletlerin sonu tarihin karanlık sayfalarında kaybolup gitmek olmuştur. Dil, canlı bir varlıktır. Diğer canlılar gibi doğar, büyür, sahip çıkılırsa gelişimine, değişimine devam eder ve yüzyıllarca bir milletin bayraktarlığını yapar; sahip çıkılmadığı takdirde ise ölür ve yok olur. Dilimize sahip çıkmalıyız, onu korumalı ve geliştirmeliyiz. Bu konuda en büyük sorumluluk sahibi kurumlardan biri de okullardır. Gülveren Anadolu Lisesi olarak dil konusunda üzerimize düşen sorumluluğun bilincindeyiz. Bu doğrultuda güzel Türkçemiz ile ilgili projeler yapıyoruz, sosyal etkinlikler düzenliyoruz. İki yıldır devam eden “Güzel Türkçem” adlı projemiz doğrultusunda okul içinde ve okullar arasında birçok etkinlik gerçekleştirdik. **“Güzel Türkçemize sahip çıkalım.”** temalı ulusal lise öğrencileri deneme yazma yarışması düzenledik. Yarışmamız büyük bir ilgi gördü. Güzel ülkemizin her yerinden yüzlerce öğrenci eserleriyle yarışmamıza başvuruda bulundu. Yarışmamızı sonuçlandırdık ve öğrencilerimize ödülleri takdim ettik. Şimdi de yarışmaya gönderilen eserleri **“Ses Bayrağım”** adlı e-kitapta yayımlıyoruz.

Türkçenin önemini çok iyi kavrayan Başöğretmen Mustafa Kemal ATATÜRK diyor ki **“Ülkesini, yüksek istiklalini korumasını bilen Türk milleti, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır.”** Her alanda olduğu gibi güzel Türkçemiz konusunda da Başöğretmen Atatürk’ün yol göstericiliğinde çalışmalarımıza devam ediyoruz.

Canan ERGEN EŞER
Okul Müdürü

EDİTÖRDEN

“Başka dile uymaz annenin sesi. Her sözün ararsan vardır Türkçesi.” diyor Ziya Gökalp. Türkçemizin özgünlüğünü, zenginliğini ne de güzel ifade ediyor.

Türkçenin önemini çok iyi kavrayan Mustafa Kemal ATATÜRK diyor ki *“Türk milletinin dili Türkçedir. Türk Dili dünyada en güzel, en zengin ve kolay olabilecek dildir. Onun için her Türk, dilini çok sevip onu yükseltmek için çalışır. Bir de Türk Dili, Türk milleti için kutsal bir hazinedir. Çünkü Türk milleti geçirdiği nihayetsiz felâketler içinde ahlâkını, ananelerini, hatıralarını, menfaatlerini kısacası; bugün kendisini millet yapan her niteliğinin, dili sayesinde muhafaza olunduğunu görüyor. Türk Dili, Türk milletinin yüreğidir, beynidir.”* Dil, bir millet için millî benliğinde duyguların, düşüncelerin, bütün maddi, manevi değerlerin buluş ve yaratılışların ortak hazinesidir. Diyebiliriz ki bir milletin varlığı dilinin varlığıyla mümkündür. Dilini koruyamayan, diline sahip çıkamayan milletler tarih sahnesinden silinip yok olmaya mahkûmdur. Dilini koruyabilen, onu; bilim, edebiyat ve kültür dili haline getirebilen milletler ise büyük uygarlıklar kurarak geçmişi bugüne, bugünü yarına bağlamayı başarabilmişlerdir.

Büyük liderlerin, büyük sanatçıların Türkçenin önemini her fırsatta belirtmelerine ve Türkçeye büyük özen göstermelerine rağmen Türkçe, tarihin her döneminde bozulmalara ve yozlaşmalara uğramıştır. Hatta öyle dönemler olmuştur ki edebiyat ve bilim dili olarak başka diller kullanılmıştır. Fazıl Hüsnü Dağlarca bu durumu şu dizeleriyle belirtiyor: **“Seslenir seni bana bir duru su/ İçinde masallar uygarlıklar saklayan, / Eski ozanlar kazımış ilk yazıları ilk anıtlara, / Yankılanır/ Alandan alana, uçsuz bucaksız, / Evren akınlarının uğultusu. / Ama başışla beni unutmuşum, / Yıldızımı, güneşini, ayını utanmadan. / Öyle köksüz günlerim gelmiş bozkır çadırlarından çırılçıplak, / Unutmuşum ana demesini bile, / Öykümüşüm türküsünü ellerin, / Ağzıma bir kara düşmüş başışla beni.”** Bu duruma isyan eden şair, şiirine şu dizelerle devam ediyor: **“İşte and içiyorum, / Bütün ölümler adına, / Bütün gençler, bütün doğacak çocuklar adına, / Varacağım deyişine gündüz gündüz, / Varacağım Tanrı’ya dek, / Soluğumda soluğun. / Seslenir seni bana “ova”m, “dağ”ım, / Nere gitsem bulur beni arınmış. / Bir çağ ki akar ötelere, / Bir ak... ki yüce atalar, bir al... ki ulu oğullar, / TÜRKÇEM, BENİM SES BAYRAĞIM.”**

Günümüzde de özellikle teknolojinin gelişimi ve sosyal medyanın yaygınlaşması ile dilimizdeki bozulmalar ve yozlaşmalar artmıştır. Özellikle geleceğimizi emanet ettiğimiz, güvendiğimiz, inandığımız yeni nesil dil konusunda istediğimiz düzeyde hassasiyet göstermemektedir. Geleceğimizin güvencesi olan gençlerimizi Türkçemiz konusunda bilinçlendirmek, gençlerimizin dilimize sahip çıkmasını sağlamak amaçlarıyla Gülveren Anadolu Lisesi olarak bir deneme yazma yarışması düzenledik. Yarışmamız için Türkiye’nin her yerinden onlarca eser geldi. Çok duygulandık. Türk gençliğinin aslında dil konusunda ne kadar bilinçli olduğunu gördük. Bu değerli eserlerin ışığı ile herkes aydınlansın diye bu kitabı hazırladık. Umarım beğenirsiniz. İyi okumalar...

SÜLEYMAN ÇİN
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

İÇİNDEKİLER*

Birinci Yol	Damla Nur İLKMAN	9
Acılı Aşk	Nazlı Betül ÖZTÜRK	11
Dile Kolay	Betül BOZER	14
Gelin Tanış Olalım	Didem ÇATALTEPE	16
Dilimiz Her Şeyimiz	Fatma Gizem ÇALIŞKAN	18
Anayurt Anadolu'da, Anadilim; Türkçe	İsmet Halim SELEN	20
Asil Dilimiz	Büşra Pembe CEBE	23
Ben Kim miyim?	Fatma Sude YILDIRIM	25
Dil ve Sahiplik Üzerine	Zehra TURAMAN	28
Dilim Dil'im	Zeliha CEYLAN	29
Dilimiz, Milli Değerimiz	Güldane KARACALAR	30
Dilimizi Korumak	Hasan Baran GÜLALDI	32
'Elveda' mı Türkçe?	Medine KAPLAN	33
Eşsiz Dil Güzel Millet	Cansu YAMANER	35
Güzel Türkçemiz	Nazmiye SÖNMEZ	36
Güzel Türkçemize Sahip Çıkalım	Sinan Şakir TEKE	38
Hazine	Aslı AVCI	40
İnsan Ruhu Dil	Ecrin ÇIK	41
Kendine Yabancılaşmak	Muhammed SEYHAN	43
Kuşaktan Kuşağa Türkçemiz	Defne BÜYÜKGÖKMEN	44
Mucize	Beyzanur KURNAZ	46
Nefesimiz	Kübra TOPÇU	48
Önce Türkçe	Seher DEMİRCAN	51
Öz Türkçem	Huri EMİK	55
Türkçe, Ana Sütü Gibi Tertemiz	Şuranur Zeynep USTA	56
Türkçem Benim Vatanım	Kübra SIVRİ	58
Türkçemiz	Simge GÜRSES	61
Türkçemizin Tarihi Gelişimi	Merve BARDAN	62
Ülkemizin Direği "Türkçe"	Muhammed Hakan NAYIŞ	65
Veda Perdesi	Harzem Ensar ÖZYURT	67

*Dereceye giren eserler hariç diğer eserler alfabetik sıraya göre sıralanmıştır.

DENEMELER*

*Yarışmaya gönderilen yazıların içinden seçilen denemelerdir.

*Yazarların yazılarına hiçbir şekilde (yazım ve noktalama, cümle yapısı ve kurgusu) müdahale edilmemiştir.

BİRİNCİ YOL*

Hayata başlamak nedir? Hayat, doğmakla mı başlar yoksa anlamakla mı?

Duyduklarımızın kulağımızdan girip beynimizde şekillenip dudaklarımızdan kelime olarak dökülmeye başlaması demek hayatımızın gerçek anlamda başlaması demektir. Konuşmaya başladığımız andan itibaren aslında gerçek anlamda anlamaya, anlatmaya ve yönetmeye başlamışızdır. Anlama ve anlatmanın doğru olması hayatımızın doğru olması anlamına gelmektedir, diyebiliriz.

Genelde konuşmayı, özelde ana dilimizi kavramaya başladığımızda, dilimiz ile ilgili her şeyi hazır bulmanın aslında bir sorun olduğunu anlayamadığımız dönemde oluruz. Ne zaman ki hazır olanı olduğu gibi kullanmanın başımıza nasıl işler açabileceğini görürsek işte o zaman büyük bir sorunumuzun olduğunu da anlarız.

Bundan birkaç sene önceydi, edebiyat öğretmenimiz dilin önemi ile ilgili konuşurken sınıfın büyük bir kısmı öğretmeni dinlemekten sıkıldığını belli etmemeye çalışıyordu. Genellikle bu tür konular bize çok soyut gelirdi. Ben böyle düşünmediğim için bir yerden sonra arkadaşlarımla sıkılmasına da hak veremiyordum. Konu önemliydi hem de çok. Öğretmenimiz sınıfın penceresinden karşı caddedeki dükkânı gösterdiği zaman en miskinimiz bile şöyle bir doğrulup bakmıştı.

- Bakın çocuklar şu manava. Tabelasında “Manavcı Yasin” yazıyor ve ben "Manav Yasin"e dün yarım saat boyunca doğrusu "Manavcı Yasin" değil, "Manav Yasin "dir , diye anlatmaya çalıştım ama bunu, ona bir türlü kabul ettiremedim. Bana şöyle dedi:

- Hocam, bana pazarda, çevremde herkes "Manavcı Yasin" diyor. Şimdi ben herkese bunu nasıl anlatırım? Hem "Manav Yasin" bana bile çok tuhaf geliyor.

-İşte çocuklar, sorunumuz bu. Yanlış doğru kabul etmek ve onda diretmek.

O günden sonra yolda yürürken bile tabelalara bakar acaba daha nice yanlışlar var diye düşünürüm.

Dilin varlığı bile başlı başına eşi bulunmaz bir servet iken günümüzdeki kullanımını onun varlığını ciddi bir sorun haline getirmiştir. “Ne demek şimdi bu? Yani dilin kullanımını bir sorun mu?” diyebilirsiniz. Evet. Ciddi bir sorun. Şöyle ki; anlatmak istediğini anlatamayan veya yanlış anlatan biri, dinlerken veya okurken yanlış anlayarak ve anladığını yanlış uygulayarak yanlış sonuçların ortaya çıkmasına sebeptir. Daha vahim olanı ise yanlış uyguladığımız şeyde diretmektir. Genelde, anlamamayan bir toplumun ortaya çıkmasına sebep olan bu durum özelde “Manavcı Yasin”lerin çoğalmasına ve doğrusu "Manav Yasin" diyenlerin sesinin gittikçe kısılmasına sebep olacaktır. Ondan sonra her derdini veya sevincini sadece “aynen, naber, sıkıntı yok, sanırsam, ayriyeten, tabii ki de, gibi gibi, antiparantez (antrprantez), yani yani yani...” diyerek anlatmaya çalışan nur topu gibi bir toplumumuz olacaktır. Alın size en tehlikelilerinden bir sonuç. Daha ne olsun!

Durumu biraz daha özelleştirerek Türkçeye ve Türkçenin yanlış kullanımını sorununa getirirsek çok acı bir tablo ile karşı karşıya olduğumuzu görürüz. Bunu bir tablo olarak sunmak yerine, bir örnekle şöyle anlatabiliriz.” Bugünden sonra divanda, dergâhta ve bargâhta, mecliste ve meydanda Türkçeden başka dil kullanılmayacaktır." diyen Karamanoğlu Mehmet Bey bugünü görebilseydi: “Yahu siz beni yanlış anlamışsınız. Ben kullanılmayacaktır dedim, siz kullanılacaktır, şeklinde anlamışsınız." der ve kahrolurdu.

Önceden beri toplumları asimile etmenin en etkili yolu olan "dili yozlaştırmak" eyleminin bizde hayata geçmesi için başkalarının özel bir gayret göstermesine pek gerek yok. Değerliyi değersiz, değersiz değerli gösterme hastalığından kurtulamazsak yok olup gitmek için çok beklememize de pek gerek kalmayacak gibi. Bizi avucuna alan “Teknolojinin Yanlış Kullanımı” rahatsızlığı, “Türkçenin Yanlış Kullanımı” sorunuyla birleşip önce psikolojik sonra kültürel en sonunda sosyolojik damarlarımızdan girerek bizi hasta etmeye başlayacaktır. Bozulmak, yozlaşmak, çürümek artık durdurulamayacaktır. Bizdeki toplum hayatı başka dillerin etkisi altına girmeye başladıkça kendimizi başkası gibi göreceğiz. Bu, zamanla hastalıklı hücreler gibi, vücudumuzun her yerine yayılacak ve yine zamanla hasta bir insan gibi yerimizden kalkmadan bize bu hastalığı bulaştırıcılardan yardım isteyeceğiz.

Peki hiç mi çaresi yok bunun? "Başka dile uymaz annenin sesi. Her sözün ararsan vardır, Türkçesi." diyen Ziya Paşa umudunu hiç kesmemişken bizim kendimizi bu kadar çaresiz görmemiz doğru mu? Önümüzdeki iki yoldan biri olan bir an önce uyanıp her alanda, her mecliste, her sınıfta, her okulda, her evde, her kahvehanede ... kısacası her yerde konuşurken, yazarken, dinlerken ve okurken duyduklarımızın ve gördüklerimizin doğrusunu bulmaya çalışmakla işe başlamalıyız. Bulduklarımızı doğru anlatmak ikinci işimiz, doğru anlattıklarımızı bir daha unutmamak üçüncü işimiz olmalı. Bunlar olursa bizi Türk eden sesin Türkçe olduğunu görür ve annemizin ak sütü gibi ağızımızda duran Türkçemizin bizi nasıl beslediğini anlarız. Bunlar olursa önümüzdeki ikinci yola hiç girmeden, Atatürk'ün bizim için kutsal bir hazine olarak gördüğü Türkçenin gücünü iliklerimize kadar hissederiz.

“İkinci yol ne mi?” Onu hiç merak etmeyin ve hiç öğrenmeyin bence!

Damla Nur İLKMAN
Sakarya Yenimahalle Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

*Deneme yarışmasında birinci olan eser.

ACILI AŞK*

Dil; damarlarda dolaşan kanın pıhtısında, ruhun kıvrımlarında, yeni kelimeleri yavaşça sayfaya işleyen bir yazarın arkasında, düşünceleri zihinde dalgalandırarak harflere muhtaç yorgun parmaklarda, insanın bir parça anlamını hislerle fırçadan dudaklara aktarandı.

Mavi gökyüzü ile kara yeryüzünü saran bembeyaz damarlar arka arkaya sıralanarak onları mühürlüyor, ardından aydınlık bir forma bürünüp nabız gibi atıyor. İkinci bir alemde daha yaşıyor insanı. Geçmişten bugüne yüzyıllarca emekle büyüttüğümüz, dil adı verilen, sınırsız ve sonsuz alem var oluyor. Bu oluşturduğumuz büyük alemi Türkçe diye adlandırarak, onu sahiplendik. Şimdi harf harf kurduğumuz, nabzımızın büyüyüp bizi yaşama bağladığı yerden zehirlemek neden, acımasızca iğnenin ucunu yaşam damarımıza batırmak neden? Onu korumak bizim görevimiz değil miydi?

Diline sahip çıkmayan bir millet öz varlığından uzaklaşır ve yok oluşunun ilk sancuları olarak dilin yok oluşuna şahit olur. Bu nasıl büyük bir acıydı? Bu hisle kalbim nasıl dört yerinden delinmiş de dört delikten de içindeki tüm kan şiddetle çağlıyormuş gibi hissedirdim? Hem bir dilin katledilişinin acısını taşıyorum, hem de duygularımı birazda olsa anlatabildiği için aşkını. Onu kaybetmek aklını kaçırmak gibiyse eğer, düşüncesiyle bile aklını kaçıracakmış gibi hissettirmeye yetiyorsa eğer, dilimizi kaybetmek söz konusu olmamalıydı.

Savaşıyoruz ama korumak için değil yok etmek için. Onu öyle usulca öldürüyoruz ki kan damarından damlamıyor, içinde yavaşça yayılıyor. Anlamıyoruz, öylece devam ediyoruz hatalarımıza; lakin eğer içimize akan kan küçük bir pıhtı oluşturup belli ederse kendini o zaman fark edebiliriz iç kanamamızı.

Farklı kelimeler işlemeye çalışıyoruz dilimize günümüzde. Bir zamanlar kanatılan ruhumuzun düşmanları, bize dost gözüküp savaş açan yolsuzların kurşun izlerinden oluşan bir geçmiş var ki, henüz geçmemişti. Onların diline ve kültürlerine özenip, kendi dilimize eklemeye çalıştığımız hezeyan sözcükler bizim dilimize hakaret olarak yansıyor. Kendi dilimizi öğrenmeden öğretilen yabancı diller, benliğimiz oluşurken hayatımıza tek tek kattığımız renkler misali tam anlamıyla adlandırılmadan karışınca; elde edilen tek şey siyahtır, karanlık ve karmaşıktır. Oysa siyah bir renk değildir, ışığı yansıtmadığı için gördüğümüz sadece hiçliktir. Derler ya “Bir lisan, bir insan; iki lisan, iki insandır.” diye, peki yarım bir lisan kaç insan eder? Bilinmez, ama bir millet etmeyeceği kesin!

Sinenize aç bir acı çöküğünde, biri size ihanet ettiğinde, dallarınız bir bir kırıldığında, duygularınız bedeninizi aştığında, mutluluktan yüreğiniz pır pır ettiğinde ne yaparsınız? Belki bağırarak, haykırmak bir dostun sıcaklığına sığınmak. Konuşamadığımızı düşünün, lal kesilmiş diliniz, anlatamıyorsunuz, sığınacağınız cümleler yok ve her bir kelimenin, her şeyin ruhunu hissetmek, düşünmek, algılamak, çevrede olan tüm olayların sırrına boyun eğmek ama ifade edememek. Kaybıyla bizi terbiye edebilecek bir dil Türkçe, ama bizim de sonumuz olacağını unutmayalım. Belki daha iyi anlarız o zaman dilimizin kıymetini... Atalarımızın yıllarca uğraşıp, varlığını sürdürdüğü, imparatorluk dili olmuş Türkçemizi korumak için, nice kültür kahramanının emeği ile geldik bugünlere ve sadece biraz düşünüp aynaya baktığımızda ne denli bir hazine taşıdığımızı görebiliriz.

Belli bir eğitim almış ve öğretim görmüş “bilgili” insanlar için günlük hayatta “kültürlü” ifadesinin de kullanıldığını duymuşuzdur. Kültür bir toplumun inaniş, yaşayış ve üretiliş tarzıdır. Bireysel kültür, öğrenileni hayata aktarma ve yaşatabilme becerisidir. Yani kültürlü insan,

toplumda edindiği bilgileri kendi hayatına aktarıp ifade edebilendir. Kültürlü ve onunla arasında doğrudan bir bağlantı bulunan bilgili bir insan olmak için ilk önce dilimizi güzel kullanmak en önemli ölçüttür. Eskiler bu naif insanlara “İstanbul Beyefendisi” tabirini kullanırlarmış. O zamandan dilimizin değerini anlayıp “İstanbul Türkçesi” kullanıldığı için bu tabir oluşmuş. Şimdi aradan yıllar geçti ve bu hayatımızda kayıp saydığımız bir inceliğe dönüştü. Bilge bir yazarımız bu konudaki üzüntümüzü şöyle özetler: “Kitap okunur, mekân görülür, adam gitti mi gelmez...” İstanbul Türkçesi de İstanbul Beyefendileri ile beraber göçüp gitti.

Eskiler deriz ama aslında hiç eskimeyen savaştı yüreklerdi onlar. Dilimizin dertleriyle hemhal olan ve Türkçemizi “Ses Bayrağı” belleyen büyük ozanımız Fazıl Hüsnü Dağlarca’nın dizelerinde nasıl da içten dile getirilir bu dertli sevda: “Unutmuşum ana demesini bile/ Öykünmüştüm türküsünü ellerin/ Ağzıma bir kara düşmüş, bağışla beni...” Yangın yerinde terk edilmiş ruhlar sızlardı. Yangın yerinde terk edilmiş bir ruhtum ve yangını başlatan bendim. Sızlamalıydı içimiz. Dibe çıkan bir merdiven... Kaçabildiği kadar ileriye, saklanabileceği kadar zifiriye bulmalıydı ihanetler. Dil bir köprüydü ve geçmişini yıkan gelecekte var olamazdı. Dilimize yaptığımız kelime eksiltmeler veya farklılaştırmalar ihanetten ibaretti ve ne kadar koruyup bu konuda hassaslaşsak o kadar var olurduk. Kural basitti, ışık yoksa karanlığı kullanacaktık. En zor dönemlerde alev alıp yanacaktık ve etrafı aydınlatacaktık. Dilimiz için savaşmak en büyük ilkemizdi.

Dünyanın bir düzeni vardır. Tarih boyunca devletler doğmuş, gelişmiş ve varlığını devam ettirmeye çalışmıştır. Bu süreç içerisinde bir milleti ayakta tutan başlıca şey dil olmuştur. Dil, bir milletin varlığını sürdüren güç ve hakimiyet simgesidir. Anadolu’ da geçmişte bir sürü topluluk yaşamış olmasına karşın ayakta duramamış ve izerini topraklar içinde fosilleştirmeye mahkûm kılmıştır. Bunun en baskın nedenlerinin başında dillerini koruyamamak gelmiştir. Bağımsız bir devlet kendi gücünü kendi yaratan, sömürge olmadan kendi diline sahip çıkan ve başka dillere özenmeyendir. Bazı isimler kazanmıştı tarihe, insanlar ve niceleri savaşmıştı bu uğurda. Dilimizin zenginliğiyle ve yaşatılmasıyla ilgili yaptığı ıslahatlarla bir devleti kurmakla onun dilini korumayı bir tutan Atatürk, buyurduğu ferman ile dilimizin dertlerine derman olmaya çalışan Karamanoğlu Mehmet Bey, Türkçemize kendi adıyla öz ve duru bir söyleyiş kazandıran gönül ehli Yunus Emre, Türkçeyi ağzında ve kaleminde ana sütü gibi tatlandıran büyük şairimiz Yahya Kemal, yalnız 7’den 77’ye bizim insanımıza değil, yedi düvele Türkçemizi tanıtan sanat ve kütür elçimiz Barış Manço, Yeni Lisan makalesiyle daha cumhuriyet bile ortada yokken Türkiye Cumhuriyetinin anadilinin ilkelerini ortaya koyan Ömer Seyfettin, bilime yaptığı katkıları dilimizden esirgemeyen Oktay Sinanoğlu, “Dilde, fikirde, işte birlik idealinin” temsilcisi İsmail Gaspıralı, Güzel bir Türkçe ile yazabilmeyi diline dua eyleyen eyleyen Fuzuli, “Kamus namustur” anlayışıyla dilimizi davası belleyen üstad Cemil Meriç, Ali Şir Nevai, Karacaoğlu, Aşık Paşa, Kaşgarlı Mahmut ve daha niceleri...

Parmaklarımızın arasında tuttuğumuz bir nüshadan sayfa dilimiz. Yazar parmak uçlarında tuttuğu kelimeleri mürekkeple sayfaya bulaştırıyor. Duyarlı ruhun kelimeleri saklamasına izin vermeden düşünceleri tek tek işliyor sayfaya. Mürekkep vicdanımız olmuş şimdilerde. Bize bırakılmış tüm özgürlük. Yazan biz, silen de biz. Harfler geçmişin içinde saklanıyor, sözler geleceği şekillendiriyor, henüz doğmamış bir bebek şu an geçmişin içinde akıp giden o nağmeleri ezberliyor, o sözleri mırıldanırken aşık oluyor. Geleceğimizi, doğduğumuz andaki aşkla dilimize bakıp korumakla aydınlatır ve geçmişin izlerinden yola

ıkarak “insan iz sürerek yol alır” ilkesinden hareketle bilimde, sanatta, kültürde hayatın ufuklarınca yol alabiliriz.

Nazlı Betül ÖZTÜRK
İstanbul Őehit Fatih Satır Anadolu İmam Hatip Lisesi

*Deneme yarışmasında ikinci olan eser.

DİLE KOLAY

Herkesin ağzında bir dilimizi korumak söylemidir gidiyor. Peki, nasıl korunur dil? Cam fanusa mı konulur yoksa çelik kasada kapalı kapılar ardında mı saklanır? Ya da dili koruma işi o dilde önce yerelde sonra evrenselde ses getirecek yapıtlar, eserler vererek mi yapılır? Şüphesiz ikincisi daha mantıklı görünüyor. Çünkü bir dilde ne kadar bilimsel makale yazılıyorsa, o dil ne denli bilim dili haline getirilmişse, yeni icatlar, keşifler o dili konuşanlar tarafından yapılıyorsa işte o dil o denli zırh üzerine zırh giyer korur kendisini. Korumakla da kalmaz hem kendisi gelişir hem de o dili konuşan milletin kültürünü zenginleştirir.

Bunun tersine sanatı, edebiyatı, tiyatrosu, şiiri, müziği can çekişmekte olan yeni yaratımın durduğu hatta yeni adının bile unutulduğu, sürekli her şeyin eskisine atıf yapılan bir ülkede yaşayan bu kültürün sahibi bir milletin kendi dilini birkaç nesil sonrasına başarıyla taşıyabileceği ihtimalinden söz edilemez. Dildeki, edebiyattaki üretim ve yaratım o denli önemlidir ki diğer sanat dallarında gerçekleşecek her türlü üretimin, ulusal kültürün gelişmesinin, bilimsel gelişmeler açısından her yaratımın temelini de oluşturduğunu söylemek abartılı olmaz. Örneğin; Yahya Kemal “Sessiz Gemi” adlı şiiri yazmasaydı çaresizliğin farklı bir anlatımının olabileceğini nasıl bilirdik? Ya da Hümeýra nasıl seslendirirdi kalplerimizi yaralayan Sessiz Gemi’yi?

Buradan hareketle dilinizi korumak mı istiyorsunuz? Yaratın, üretin, eser verin kendi dilinizde.

Dünle beraber gitti, cancağızım,

Ne kadar söz varsa düne ait.

Şimdi yeni şeyler söylemek lazım.

Dünde yazılanlar, dün yapılanlar dünde kaldı. Her kuşak kendi çağının değerleri ışığında dilini yeniden yaratmalıdır. Bu demek değildir ki geçmişte üretilmiş değerlere sırt çevirin. Bilakis zaten mümkün değildir var olan kültür mirasından habersiz, ondan beslenmeden yeni eser verebilmek. Hep denildiği üzere önce okuyacaksınız, okuyacaksınız, okuyacaksınız sonra yazabileceksiniz.

Sanılanın aksine ne yabancı sözcüklerin bir dile girip kullanılmaya başlanması ne de yanlış kullanımlar o dile çok büyük bir zarar vermez şayet dil güçlüyse. Ancak bir dil, artık o dilde kayda değer, kaliteli içerik, eser, değer üretimi durursa kısırlaşır ve bu kısır döngü dili zayıflatır ve zayıfladıkça güçsüzleşen dil daha savunmasız kalır ve sonunda sadece konuşma dilinde kalan yarı ölü bir dile dönüşür.

Bu açıdan dilin korunması işi birincil olarak aydınların, yazarların, düşünce insanlarının sorumluluğundadır. Nasıl bir anne bebeğine dili öğretme sürecinde nasıl onun hâlihazırda öğrenmiş olduğu ve kullanabildiği birkaç kelimeyle yetinmez ve sürekli daha fazlasını, daha gelişmiş aşamasını, daha yetişkin diline yakın olan dili öğretmek için çabalarsa, aynı şekilde aydınlar da her yeni nesle, yeni kuşağa bir bebek gibi dili tekrar öğretmek ve bu öğrettiği dili sürekli geliştirmek zorundadır. Eğer aydınlar her kuşak için yeni yaratımlarla dil kullanım ve öğrenim sürecini yeni nesle o dönemin araçlarını kullanarak aktaramazsa ve bu yeni kuşağı

polenle, arı sütüyle besler gibi arı dille beslemezse, yeni kuşağın dili çocukça ve güdük kalır. Bu kısır döngü ise dilin yok olmasına kadar gidebilecek vahim sonuçlar doğurabilir.

Buradan hareketle sadece yeni değerler üretmenin, yaratmanın bir dili korumak için tek başına yeterli olamayacağı da görülür. Bu yaratılan yeni değer ve eserlerin yeni kuşağa o dönemin şartlarına göre etkin bir yolla aktarılması da elzemdir, gereklidir. Bu yol önceden sadece kitaplardan ve edebiyattan, bir dönem tiyatrodan, bir dönem televizyondan geçtiği gibi günümüzde de internet ve sosyal medya denilen mecralardan geçmektedir. Yani dilin yine yetkin insanlar tarafından, bu alanlarda vaktinin çoğunu geçiren yeni kuşağa ve gençliğe ulaştırılmasının da bir zorunluluk haline geldiği söylenebilir.

Dili korumak için öncelikle dilin korunmasının ne anlama geldiğinin ve yeni değer yaratmanın ve üretmenin öneminin kavranılması, sonrasında ise dilin korunması sürecinin de dünyadaki diğer tüm süreçler gibi dinamik bir süreç olduğunun kabul edilmesi ve bu kabul üzerine etkin bir dil aktarma ve yeni içerik üretme aşamaları yetkin insanlar tarafından ele alınmalı ve bebek yeni nesil asla kendi başına bırakılmamalı ve kendi sığ kısır döngüsüne terk edilmemelidir ki dil yaşamaya devam edebilsin.

Unutulmamalıdır ki insan kelimelerle düşünür. Zekâ denilen olgu da insan zihninde ne kadar değişik kavramın, nasıl birbiriyle ilişkilendirebildiği ile yakından ilgilidir. Toplumsal zekânın ve toplumsal düşünce olgunluğunun tekrar ve yeniden oluşabilmesi yeni yetişen kuşağın kendi başına bırakılmadan ona yol gösterilmesi ve yeterli bir eğitsel süreçten geçirilmesiyle mümkündür. Aksi durumda ise yeni nesil düşünsel, kültürel ve zekâ gelişimini asla tamamlayamayacaktır. Bu durumda ise değil sadece o dilin güdükleşip, yitip gitmesinden bahsetmek, o dili konuşan ulusun bile tarih sahnesinden silinip gitmesi bile yüksek bir olasılığa dönüşecektir.

Bir kahraman asker, bir kurucu önder ve kurtarıcı lider olma özelliklerinin yanında büyük bir düşünce insanı olan Mustafa Kemal Atatürk'ün de kendisinin önderlik ettiği yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin bekasını da dilin korunmasında gördüğünden “Dilini kaybetmiş bir millet yok olmaya mahkûmdur.” diyerek verdiği önemi ifade etmiş ve daha Genç Cumhuriyetin onuncu yılı bile dolmadan Türk Dil Kurumu'nu kurmuş ve bu konunun en üst seviyeden ele alınmasını sağlamıştır. Atatürk'ün Cumhuriyetimizin geleceğini emanet ettiği biz gençliğe düşen dilini kusursuzca öğrenmek, doğru kullanmaya çalışmak, yeni edebi eserler üretmektir ve bilim, sanat, teknoloji gibi tüm alanlarda yerelden yola çıkan ancak evrensel değerler haline gelecek buluşlar, yapıtlar, icatlar yaratmaktır.

İnanıyorum ki çalışmak, okumak, üretmek sadece dile kolay olmayacak; bunları gerçekleştirecek irademiz, ferasetimiz asil kanımızda mevcut. Sadece gençlere güvenin!!!

Betül BOZER
Ankara Sabahattin Zaim Sosyal Bilimler Lisesi

*Deneme yarışmasında üçüncü olan eser.

GELİN TANİŞ OLALIM

Harfler bütünleşip kelimelerle cümleleri kovalıyor. Cümleler, paragraflar derken gün geliyor hepsi sayfalara dönüşüyor, soy ağacının dallarından her biri ayrı kültürleri doğuruyor yerkabuğunda hayat sürdürmeye çalışan insanlığa. İnsanlar konuşup dertlerini anlatmaya başladıklarında, hemdert olduklarında her gün parladığını sandıkları Güneş ilk defa doğmuş gözlerinin içine. Dili işleyip yazmaya başladıklarında yıldızlar ışık saçmış ve toplulukları oluşturmuşlar böylece. Bugün dil aileleri altında grupladığımız nice diller dünyada farklı coğrafyalarda farklı insanların yeni hayatlar kurması ve yerleşik yaşam sürmeye başlamasıyla ortaya çıkmıştır. Süreç içinde dille gelişen ve aktarılan kültürler günümüz toplumlarını oluşturmuştur. Her yeni nesil ile çağın zihin ve anlayışına uygun geliştirilip zenginleştirilmeye devam etmektedir.

Güzel Türkçemiz gelişimi uzun yıllardır süren dünyadaki eşsiz dillerden biridir. Temsil ettiği değerler bakımından barışın, sevginin ve hoşgörünün dilidir. Neredeyse her durumu özetleyecek bir deyimimiz bir atasözümüz var bizim. Manilerimiz, ninnilerimiz, destanlarımız, gidip de dönmeyen şehitlerimize yaktığımız aşıtlarımız var. “Adını ben verdim, yaşını Allah versin.” diyen Dede Korkut’umuz var. Dilimizin uzun yıllar yaşamasında dil bilinci oluşturulması çok önemli.

“Türk Dili, Türk milleti için kutsal bir hazinedir. Türk Dili, Türk milletinin yüreğidir, beynidir.” diyor Mustafa Kemal Atatürk. Biz dil ve kültür birliği ile göğüs gerdik nice zorluklara. Mustafa Kemal yüreklendirici sözleriyle etten, kemikten bir duvar ördük. Çanakkale’de mermilere haykırdık, Çanakkale’yi geçilmez kıldık. Seyit Onbaşı ağzından çıkan eşsiz kelimelerle 276 kilogramlık top mermisini taşıdı. Şehitlerimiz can verdi karanlık gökyüzünün altında Türk milletini aydınlığa kavuşturmak için. Korkmadık, bu şafaklarda yüzen al sancağın sönmeyeceğini biliyorduk. Ezelden beri hür yaşamıştık, yaşayacaktık. Yine biliyorduk ki bir millet yok edilmek istendiğinde ilk mermiler diline atılır. O yüzden özümüz, sözümüz birdi bizim. Mevzu bahis vatansa gerisi teferruattır. İman gücü, dil, kültür birliği bugün coşkuyla kutladığımız nice zaferleri kazandırdı bize.

Günlük hayatımızda çok idrak edemesek de günümüzde dilimizdeki yozlaşma ve yabancılaşma geleceğimizi paslı demirler ardına esir etmeye hazırlanıyor. Her gün önünden geçtiğimiz kafe, otel, şirket adlarıyla giderek kafamızda oturmaya başlayan yabancı kelimeler bilinçaltımıza işliyor. Hatta günümüz gençleri:

- “Deermişim sen de yeermişinnn”

- “Kafe Cadde’de brunch yapalım mı?”

- “Baba iyi de disconnect falan oldun ortamlarda.” gibi diyaloglarla dilin doğallığını belki de hiç farkında olmadan bozmaktalar. İletişimin, kültürün olmazsa olmazı bir aracı olan dil değiştikçe ve bilinçaltımızda bu dönüşümler normalleştikçe adeta her tarafa bomba saçan bir silahmış gibi hayatımızın diğer alanlarına da yansarak büyük çatlaklar ve yıkımlar ortaya çıkarıyor. İlk başta giyim kuşam ile başlayan bu süreç artık halkımızın aile yapısı, tercih edilen yemekleri, insanlık ilişkilerinde de varlığını hissettirip dilin özülle beraber birlik ve beraberliği var eden kültürü zedeliyor. Yüzyıllardır bulunduğu coğrafyadan ötürü topraklarına göz dikilen Türk toplumu için milli bilinç, birlik, beraberlik ve vatanını sahiplenmek bizlerin bu topraklardaki bağımsızlığının kapısını açan anahtarı temsil eden değerlerken, bu anahtarı kendi

ellerimizle dış güçlere teslim etmek ne yazık ki parlak bir gelecek vadetmiyor. Biz ki bastığı her karış toprağı toprak deyip geçmeyecek bir neslin evladıyız.

Son yüzyıllarda Batı Dünyasında hızla artan sanatsal ve bilimsel gelişmeler özellikle liseli gençlerin eğitim aldığı alanlara yabancı terimleri yerleştirdi. Teknoloji gelişerek hayatımızda çok daha büyük bir rol oynamaya devam ederken “Metaverse, NFT,coin...” gibi terimleri televizyon kanallarımıza, sıradan muhabbetlerimize, gazetelerimize ve çokça eserimizin içine yerleştirerek alışlagelmiş Türkçe terimleri yok ediyor. Gençlerimizin zihinlerine eğitimleri boyunca sosyal bilimlerden pozitif bilimlere kadar her alanda yabancı terimler yerleştiriliyor, bu kelimelerin dilimizdeki karşılıkları kendine yer edinmiyor. Dilin gençler arasında özünü kaybetmesiyle, liseli gençler artık milli bilincinden de uzaklaşıp bir Batı rüyası içine kapılıyor ve kendi toplumundan kopuyor. Bu yüzden ülkemizin geleceğinin refahı için gençlerin dilimizi olduğu gibi kullanmak konusunda bilinçli olmaları geleceğin bilimsel gelişmelerinin öznelere olacakları için önem arz ediyor.

Çöplerle atıklarla dolu bir gölde yüzülemeyeceği gibi dildeki kültür kargaşasında milli bilinç oluşturulamaz. Gelin bu yabancılaşıma tehditini hep birlikte aşalım. Dilimizin bizi biz yapan değerlerin başında geldiğini, kimliğimiz olduğunu unutmayalım. Kamuoyunda köklü bir dil bilinci oluşturalım. Sosyal medyadaki özensiz ifadelere engel olalım. Dilimizi sanat, edebiyat, bilim ve eğitim dili olarak yükseğe daha yükseğe taşıyalım.

Gelin tanış olalım,
Sevginin dilini konuşalım.

Didem ÇATALTEPE
İstanbul Haydarpaşa Lisesi

*Deneme yarışmasında dördüncü olan eser.

DİLİMİZ HER ŞEYİMİZ

İkindüzeridir vakit. Caddelerin pek kalabalık olmadığı saatlerdir. Siyah bir araç girer önce o caddelere. Tüm gözler motor sesiyle yolun başına döner. Gelen bir devlet adamı mıdır yoksa sanat adamı mı? İllaki büyük bir adam olmalı. Ancak o heyecanlı gözler dolar bir sonraki ışıkla. Önce ışığı girer mahalleye, sonra ise ... Yüreklere burkular insanların. Askerde evladı olanlar nefeslerini tutarlar araç gözden kaybolana dek. Geçtiği her yerde yüreklerden “Allah rahmet eylesin, mekânını cennet etsin; geride kalanlarına sabırlar versin!” dilekleri yükselir. Durur, derme çatma bir evin önünde yürekleri burkan araç ve diğerleri.

Bahçede tohumları toprakla buluşturan bir adam vardır. Her tohumda bir umut da gizlidir. Tohumun fidana, fidanın ağaca dönüşüp meyve vermesi değildir sadece beklenen. Evinin önünde duran araçları gören adamın içi burkular, yüreği yanar ama konduramaz kendine, kendi evladına. Üstü başı toprak içinde, yüreği yangın yeri, yaklaşır araçtan inen kimi takım elbiseli kimi üniformalı insanlara. Hâl dilinden de anlaşılacak acı haber usulünce verilir... Ne bir damla yaş düşer gözünden ne de bir ağıt çıkar o düğümlenen boğazından. Sonrası bilindik belki de bilinmedik nitekim ateş, önce düştüğü yeri yakar. Tüm mahalle kan kırmızısına bürünür. Damlarda hilaller dalgalanır günlerce. Zaten bütün emek, bayrağımız ilelebet dalgalansın diye değil midir?

“Dalgalan sende şafaklar gibi ey şanlı hilâl;

Olsun artık dökülen kanlarımız hepsi helâl.”

Vatan sağ olsun!..

Allah, devlete millete zeval vermesin!..

Yüreği yanan anne babalar, hısımlar akrabalar, eş dostlar teselliye vatan sevgilerinde, istiklal aşkımızın en güzel ifadesi “İstiklâl Marşı”mızda buldukları gibi dinimizin en temel kaynağı Kur’an-ı Kerim’in dilimizce ifadesinde de bulurlar: “Allah yolunda öldürülenlere ‘ölüler’ demeyin. Hayır, onlar diridirler. Ancak siz bunu bilemezsiniz.”

Başka millet var mıdır askerine Mehmetçik, asker ocağına Peygamber Ocağı diyen?..

Acımız, tesellimiz, sevgimiz, zihniyetimiz, her şeyimiz dilimizdedir. Çünkü dilimiz kimliğimizdir!..

Biz kimiz? Biz Türk milletiyiz ve Atatürk’ün ifadesiyle Türk demek, Türkçe demektir.” Vatan yolunda can verme pahasına verilen mücadele gibi dil yolunda da mücadele edilir. Türk’ün kaderi, Türkçenin kaderidir. İl(el,ülke) giderse dil, dil giderse il gider. Dil de il de boyunduruk kabul etmez; ederse kendisi olamaz, kendisi kalamaz!

Kendimiz olup kendimiz kalmak için özene bezene Türkçe konuşup yazmak gerekir ama biz -ne yazık ki- bazen kendimize, kendi dilimize ihanet ediyoruz. Nasıl mı? Nice özellikleri, güzellikleri, incelikleri ile Türkçemiz varken, Türkçesi varken, hiç ama hiç ihtiyaç yokken yabancı kelimeler kullanıyoruz. Aralarında anlam ayrımı da olan düzeltmek, yenilemek gibi öpöz Türkçe kelimelerimiz varken neden Fransızca “revize” edelim? Daha birçok olumsuz örnek verilebilir ama yeter diyorum, örnek olarak bile Türkçe karşılığı olan yabancı kelime kullanmak istemiyorum zaten siz de yabancılaşmayı görüyorsunuz.

Sokaklarımız, meydanlarımız biz olmaktan çıkıyor. Ya istiklal ya ölüm diyerek çıktığımız bu yolda İstiklal Caddesi bile bize yabancılaşıyor. Adını, meşhur gezginimiz Evliya Çelebi’ye göre İslam bol(ol) tabirinden alan İstanbul’u bile tanıyamıyoruz. Nereden geldiğimizi unutup, damarlarımızdaki asil kanı hiçe sayıyoruz. Türkçemize sahip çıkmazsak sahiplerimiz

olur. Medenileşme adı altında yozlaşırsak vatan yolunda dökülen kanların hesabını veremeyiz. Şimdi uyanmalıyız, şimdi kendimize gelmeli ve nereden geldiğimizi unutmamalıyız. Düşmanlarımıza hayranlık duymamalı “Biz toprak değil gönül fethetmeye geliyoruz.” diyen Fatih Sultan Mehmet Han’ın gönlünü kırmamalıyız.

Sahi gönül kelimesini tamamen karşılayan bir kelime var mıdır başka dillerde? Niye gönül dili Türkçedir? Alçak kelimesi bile gönülle güzelleşir, alçak gönüllü olur. Türk dilinden, kendi kimliğinden uzaklaşarak alçalmaz; Türk’te alçaklık değil alçak gönüllülük vardır. Dilimiz gönlümüze, gönlümüz dilimize bağlıdır:

“Hangi sözlerle ninem gönlünü açmışsa bana,
Ben o sözlerle gönül vermedeyim sevgilime.
Sözlerim ninni kadar duygulu olmak yaraşır,
Bağlıdır çünkü dilim gönlüme, gönlüm dilime.”

(Ana Dili, Faruk Nafiz Çamlıbel)

Türkçemizin özelliklerine, güzellikleri, inceliklerine dikkat edelim: Kiplerimizde iki tane geçmiş zaman kipi vardır: belirli(-di’li) ve belirsiz(-miş’li) geçmiş zaman. Uyudum ile uyumuşum arasındaki anlam farkına dikkat kesilelim. Uyumuşum kelimesindeki anlamları tek kelimeyle başka diller karşılayabilir mi?

Çatı eklerimiz ne anlamlar taşır. Tanı-ş-tır-ıl-mak deriz, en az iki kişinin birbirini tanımalarına başkasının vesile olduğunu ve vesile olanın söylenmediğini anlarız. Gel de bu anlamları başka dilde tek kelimeyle karşıla, karşılayabilirsen?

Türkçede önemli unsur, istisna durumlar hariç, hep sona bırakılır: Kelimede vurgu, tamlamada tamlanan, cümlede yüklem...

O zaman Türk iş yerine ... Eczanesi mi, Eczane ... mı adını verir?

Türkçede anlam bağlama göre değişir, Türkçe mecazlar dilidir. Kalp hastası olmak ile kitap hastası olmak bir midir?

Türk’te de Türkçe kelimelerde de cinsiyet ayrımı, ayrımcılığı yoktur.

Daha birçok özelliği, güzelliği, inceliği ile Türkçemize gereken özeni göstermek boynumuzun borcudur. Bu bağlamda sözün özünü Ulu Önder Mustafa Kemal ATATÜRK çok net ifade etmiştir: “Türk milletinin dili Türkçedir. Türk dili dünyada en güzel, en zengin ve kolay olabilecek bir dildir. Onun için her Türk, dilini çok sevip onu yükseltmek için çalışır. Bir de Türk dili, Türk milleti için kutsal bir hazinedir. Çünkü Türk milleti geçirdiği sonsuz felaketler içinde ahlakını, göreneklerini, anılarını, çıkarlarını kısacası; bugün kendisini millet yapan her niteliğinin, dili sayesinde korunduğunu görüyor. Türk dili, Türk milletinin yüreğidir, beynidir.”

Fatma Gizem ÇALIŞKAN
Adana Fatih Anadolu Lisesi

*Deneme yarışmasında dördüncü olan eser.

ANAYURT ANADOLU'DA, ANADİLİM; TÜRKÇE

Medeniyetler, şehirleri, doğurur; şehirler de medeniyetleri besler. İnsanlığın hafızası konumumdaki kütüphanelere ev sahipliği yapan şehirler; ilme, irfana, mimariye, edebiyata ve sanata da beşiklik etmişlerdir. Pek çok sanatçı ve ilim adamı, şehrin imkanlarından yararlanarak eserlerini ortaya koymuşlardır.

Anadolu topraklarındaki medeniyet yürüyüşümüzün dil ayağında, pek çok kültürel değerimizi günümüze kadar taşıyabilmişiz. Şehirler, köyler ve kasabalar, Türkçe'nin gül bahçelerine dönmüştür bir bakıma. Anadolu topraklarındaki bu uzun soluklu yürüyüş, büyük ölçüde 15. Asırda Anadolu'nun tam ortasında başlamıştır. Atalarımız yıkılmış harap olmuş şehirleri yeniden ayağa kaldırıp canlandırırken şehirler de onlara can katmıştır bir bakıma. Dil ve edebiyat da bu sürecin en önemli parçasıdır. Çünkü insanımız; dini inanışlarını, geleneklerini milli duygularını, büyük ölçüde dille gerçekleştirdikleri eserlerle anlatmış ve aktarmışlar. Hacı Bayram Veli: "Ansızın bir şehre vardım, onu; ben, yapılırdı gördüm / Ben dahi bile yapıldım, taş ve toprak arasında." Dizeleriyle tarihteki medeniyet yürüyüşümüzün sesli tanıklarından biridir. Bu bağlamda Yunus Emre: "Her dem yeniden doğarız." sözüyle, Anadolu'muza kök salan ulu bir çınar gibidir sanki. Eşsiz dil hazinesi olan şiirlerini her kesimden insanımıza duyurmakla kalmayıp Anadolu'daki milli birliğimizin dil ayağını kurgulamıştır bir bakıma.

Tarih şuurunu, dil şuurudur. Dil bilincini yitirenler; kendi tarihlerini başkalarının yazmalarına da göz yummuş olurlar bir bakıma. Zaferler önce kelime dünyasında kazanılır. Anadilleriyle düşünemeyenler ne kendi rüyalarını görebilir ne de kendi hayallerini kurabilir. Çünkü duygu ve düşüncenin ete kemiğe bürünerek gün yüzüne çıkması, kelimelerle gerçekleşebilir. Bu açıdan bakılınca kelimeler, dilin ve tarihin yapı taşlarıdır. O taşlarla sıradan bir yapı da kurulabilir, çok güzel sanat eserleri de oluşturulabilir. Süleymaniye veya Yivli Minare'yi diğerlerinden üstün yapan; herkesin ulaşabileceği yapı malzemesinden bir 'doku' oluşturulma ustalığıdır. Gerek sözlü gerekse yazılı kültürümüzdeki sanatlı metinlerin malzemesi de bildiğimiz kelimelerdir. Ancak o sıradan kelimeler, şairin veya yazarın dilinde bir sanat eserine dönüşür. Dilin bu gücünün bilincinde olan toplumlar, yaşadıkları şehre bir kimlik kazandırma çabası içindedirler. Kelimeler, bizim sudaki yansımamız gibidir bir bakıma. Çünkü; dil toplumun yaşayış, duyuş ve anlayışlarını ister istemez yansıtır. İnsanların istek ve yönelişleri hangi doğrultudaysa kelimelerin nabzı da o yönde atar.

Türkçe'nin bugün karşı karşıya kaldığı durumu, geçmiş çağlarda yaşadığı değişimlerle aynı ölçüde değerlendirmek yanlış olur. Dilimize kelime girişi, ilk kez olmamış ancak iletişimin bu kadar yaygın olmadığı dönemlerdeki kullanımlar, belli bir seçkin kesimle sınırlı kalmış. Ve bu yapay dil anlayışı, zamanla etkisini yitirmiş. Günümüzde; sanayileşmeyle başlayan köyden kente göç sonucu, sözlü kültür yok olma noktasına geldi. İletişim yaygınlaştı, okuma yazma oranı yükseldi. Bu nedenle; popüler kültürü benimseyen geniş halk kitleleri arasında yabancı kelimeler, yaygın kullanım alanı buldu. Sosyal medyanın da etkisiyle bilimle ve sanatla hiç ilgisi olmayan kesimler bile hem yazılı hem de sözlü iletişim bakımından kültürel emperyalizmin etki alanına girdi. Hızlı değişimin arkasından sürüklenen bu büyük çoğunluk, bilinçli bir seçim de yapamıyor.

Özellikle kültürün en önemli taşıyıcısı konumundaki dilin günlük yaşamda kullanımı konusunda hiç de iç açıcı bir konumda değiliz. Türkçenin çarşı pazarda, yolda sokakta, evde, okulda, sanat ve bilim alanında, işte uğraşta kendine yer bulamadığı bir evreye doğru hızla

sürükleniyoruz. İletişim çağının hızından bütün kültürel yapılar gibi dilimiz de etkilendi. Türkçemiz, son yüzyılda; kitlesel bir yaygınlığa ulaşan ve günlük yaşamın her noktasına yayılan bir değişimle karşı karşıya kalmıştır. Nüfusunun büyük çoğunluğu şehirlere göç eden ülke insanımız, geleneksel yaşamdaki dil zenginliğini kentlere taşıyamadığı gibi popüler kültürün büyümesine kapılarak dilini ve kültürel değerlerini çok çabuk elden çıkardı. Bütün bir halk kitlesini içine alan durum, yalnızca sıradan bir kelime girişi değil. Kendi öz yurdumuzda, Türkçe'yi boyunduruk altına alan bir boyuta ulaşarak günlük yaşamın her yerini sarmıştır. Yabancı dilden giren kelimelere Türkçe karşılık bulmakta yeterince çabuk olamayışımızın yanı sıra Türkçe karşılığı bulunan kelimeler bile, iletişim kanallarında, bilimsel yayınlar ve ekonomik faaliyetlerde, yabancı kelimelere kolayca tercih edilebiliyor. Günlük yaşamda; sosyal medya Türkçesi, plaza Türkçesi, dublaj Türkçesi gibi farklı farklı dil adacıkları türemeye başladı. Özellikle son dönemde inşa edilen görkemli yapıların, alışveriş ve eğlence merkezlerinin, konut alanlarının, hastanelerin, spor alanlarının adları büyük oranda yabancılaşmıştır. Yalnızca turistik yerlerde değil şehirlerimizin bütün caddelerinde; “Burası, sömürge ülkesi mi?” dedirten durumlar görülmekte. Ortak yaşam alanlarındaki anıtsal ve görkemli yapıların, ilk isimleri “plaza, center, tower, mall, hospital, residence, club, park, arena,” gibi yabancı kelimelerle dolup taşmakta.

Yaşadığımız bu durumu, yalnızca ekonomik amaçlı bir isimlendirme deyip geçiştiremeyiz. Çünkü; ad, varlıkları tanımlamaya ve tanımaya yarar. Toplumsal yaşamda ise kimliğimizin göstergesi gibidir. Dildeki çoraklaşma, yalnızca günlük dilde, kavram ve terimlerimizde değil, yer isimleri, işyeri adları, kurum ve kuruluş adlarında da hızla yayılmakta. Dilde yaşanan bu kopuş, Türk kültüründen uzaklaşma, yabancılaşma ve yozlaşmadır. Bu hızla ilerlerlerse sömürge konumundaki ülkelerden ayırt edilmeyecek bir konuma sürüklenebiliriz. Türkçemiz; düşüncede, bilimde, ekonomide, günlük yaşamın her alanında geri plana itilmekte. İşyeri isimlerindeki ve tabelalardaki yozlaşmayı bu durumun dışa vurması olarak niteleyebiliriz. Bu görüntüleri, yalnızca ekonomik kaygılarla açıklayamayız. Gönüllü sömürgeciliğe davetiye çıkarmaktır bir bakıma.

Yer adlarını, önemsiz bir incik boncuk gibi değerlendiremeyiz. Atalarımız, tarih boyunca yaşadıkları bütün coğrafyalarda benzer coğrafi yer adlarını da taşımışlardır. Bu yer adlarına verdikleri önemi gösterir. Yer adlarını korumakla hem Türkçe'nin güzel söyleyişini hem de o yerlerin tarihi geçmişini kelimeler yoluyla geleceğe taşımışlardır. Bu, son anayurt Anadolu'da da böyle olmuştur. Yer isimleri, bir bakıma bizlerin Anadolu'daki tapu belgeleridir diyebiliriz. Nasıl bireyler anılarında kişilik arayışına girerlerse toplumlar da tarihlerinden kimlik oluşturmayı amaçlarlar. Çünkü toplumlar da tıpkı bireyler gibi hafızalarıyla yaşar. Anadolu'daki dağ, dere, ova ve yerleşim yeri isimleri hatıralarıyla birlikte Türkçe olarak yaşatılıyorsa orası Türk yurdudur. Ancak milli kimliğimizi yansıtan yer isimlerine bile sahip çıkamazsak bunu gerçekleştiremeyiz. Kelimeler de şehirler gibi canlıdırlar. Bir şehri güzelleştiren orada asırlarca yaşayanlar ve güzelliklerini asırlarca yaşatanlardır. Köklü bir kültüre sahip milletlerin dil hazinesi olan kelimeler de asırları aşarak güzelleşirler. İsimler, halkın dilinde söylene söylene şiirleşir. Öyleki; Anadolu, Antalya, İstanbul gibi yabancı dilden giren isimleri bile Türkçemiz, şiirsel bir söyleyişle dilimize kazandırmış ve kendi söyleyişine uydurmuş. Masal ve tarihin yan yana yürüdüğü yolculuğun izini taşıyan bu güzel isimler, taşıdıkları anlam yükünün yanı sıra söyleyişleriyle de kulaklarımızda hoş bir ses bırakırlar. Tıpkı; Lara, Alara, lâle, hilâl kelimelerinde olduğu gibi büyümlü bir söyleyiş taşırlar. Uzak masal

ülkelerinden kopup gelen bu isimler, kulaklarımıza bir şarkı gibi gelir. Hele; Aksu, Göksu, Kırkgöz, Uçansu, Titreyengöl, Dimçayı gibi isimlendirmeler, suyun güzel akışını, hayallerimizde canlandırır gibidirler. Türkçeleşmiş yer isimleri, kazanılmış bir kale ve toprak parçası kadar hatıra ve tarihi değer taşır bizim için.

Vatanlarına değer veren toplumlar, Yaşadığı coğrafyaya en güzel isimleri verir ve en güzel söyleyişlerle seslenirler. Bizi biz yapan değerler tarih ve coğrafyada gizlidir. Malazgirt savaşıyla kapıları açılan Anadolu, bin yıllık kültür mirasıyla yoğrulmuş bir coğrafyadır. Şairin deyişiyle burası; “Kendi Gök Kubbemizdir.” Tarih ve kültürüyle köprüler kurabilen toplumlar, yaşadıkları coğrafyalara kalıcı eserler bırakabilirler ancak. İçi boşaltılmış, kültürel kimlikten yoksun olan bir anlayışla hiçbir kültürel değer üretemeyiz. Tarih bilincini oluşturan en önemli özellikler, vatan coğrafyasının güzelliklerinde gizlidir. Yine şairin ifadesiyle: “Türkçe’nin çekilmediği yerler vatandır.” Vatan topraklarının “ses bayrağı” ise; dille yaşatılan tarih bilincidir bir bakıma.

Şehirler, yalnızca küresel oyuncuların at koşturduğu bir meydan olmanın ötesinde yerel ve milli değerlerimize de ev sahipliği yapabilmelidir. Bu bağlamda kültürel gelişim, ekonomik gelişmelerin gerisinde kalmamalı. Kentlerimizdeki nüfus ve yapılaşma artışı, kentin büyüdüğünün göstergesi olabilir ancak tek başına gelişmişliğini göstermez. Bireyler; şehir ortamında, ekonomik, sosyal ve kültürel yapıların bazen yalnızca biriyle etkileşim içerisinde olurlar. Bu nedenle kültürel değerleri geleceğe taşımak günlük yaşamın içindeki bireylerin birinci önceliği olmayabilir. Bunu yapmak tarih bilinciyle düşünen, yönlendiren ve yöneten kesimin işidir. Yalnızca günü kurtaran, uluslararası gündemin peşinde sürüklenen bir toplum görüntüsünün ötesine geçip milli kültürümüzü canlı tutma adına gerçekçi çözümler üretebilmeliyiz. Konunun içeriği kültürel içerik taşımakla birlikte ekonomik, siyasi ve sosyal ayakları olmadan yürütülemez. Bu nedenle Türkçemizin: “ Ses bayrağı” olduğu gerçeği, kitlelere anlatılabilir. Bilimsel kurumlarda, siyasi ve ekonomik birimlerde, medya ortamlarında dilimizin yapısını bozan kullanımlar ve söz varlığına zarar veren durumları düzenleyecek birim veya sorumlular bulundurulmalıdır. Kültürel ve tarihi zenginliğimizi yansıtan edebi eserlerin genç kuşaklar tarafından okunup anlaşılması noktasında çalışmalar yürütülmeli. Eğer gençlerimiz kültürel yönden donanımlı olmazsa bugün yaşadığımız sorunların benzerlerini gelecekte de yaşamaya devam ederiz. Tüketim toplumunun kapsama alanına giren her değer, kullanılıp atılan bir olgu olmaktan öteye geçemez. Önemli olan kültürel değerlerin her yerde görünür olması da değil içtenlikle yaşanması ve yaşatılmasıdır.

Yaşadığımız çağda; sosyal ve ekonomik alandaki kazanımlarımızı, kültürel alana aktaramazsak Yunus’un deyişiyle: “Ha bir kuru emek” harcamaktan öteye geçemeyiz. Dilimizin güzelliklerini günlük yaşama taşıyamazsak kültürel kimliğimizden uzaklaşmakla karşı karşıya kalırız. Ufacık çıkarlarımız uğruna hemen yüz çevirdiğimiz Türkçe kelimeler, yere düşmüş yapraklara benzerler. Onlar, her ne kadar biçimce yaprağa benzerse de rengi solmuş bir durumda rüzgarlarla savrulur giderler artık.

Kültür, yalnızca bugünü tasarlamaz. Geçmişi ve geleceği de kuşatır. Değişim, özü taşıyabildiği sürece canlılığın göstergesidir. Bu bağlamda kültürün en önemli taşıyıcısı olan dilimizi geleceğe canlı bir şekilde aktaramazsak anayurdumuzu, ata yurdumuzu ve ana dilimizi de yitiririz.

İsmet Halim SELEN
Antalya Halil Akyüz Anadolu Lisesi

ASİL DİLİMİZ

Bir milletin bağımsız olmaması için başka bir devletin boyunduruğu altında yaşamasına gerek yoktur. Tarihini, töresini ve dilini unutmuş; yabancı kültürlerin etkisi altında kalmış, yabancı kültürleri kendi öz kültürü gibi benimseyen bir millet bağımsız değildir. “Milletin çok belirgin niteliklerinden biri de dildir. Türk milletindenim diyen insan, her şeyden evvel ve mutlaka Türkçe konuşmalıdır. Türkçe konuşmayan bir insan Türk kültürüne, topluluğuna bağlılığını iddia ederse buna inanmak doğru olmaz.” (Mustafa Kemal Atatürk)

Dil öyle bir sınır çizgisidir ki tek bir yabancı kelime ile kendi kültürü dışına çıkar ne kadar çok yabancılaşırsa kendi etnik kimliğini unuttur, gurbet çeker. Bir kimsenin konuşurken kullandığı kelimeler onun bilgisini yansıtır. Kamus namustur, der Cemil Meriç. Namusa çamur atılsa izi kalır. Her Türk kendine dikkat edip çeki düzen verdiği sürece töresine, savlarına sahip çıktıkça Türk’ün töresi bozulamaz. Her bir kimse başkasını yargılamadan önce kendini yargılayıp çekidüzen verirse, kökleri toprağa daha sıkı bağlanır. Günlük hayatta bile bugün kelimelerimize dikkat etmiyoruz. Söylenişleri, kullanışlarındaki yanlışları önemsemiyoruz. Bilhassa sosyal medya dili de buna çanak tutuyor. Oysa yılların imbiğinden süzülüp gelen ve milletimizin hafızasına nakşedilen her kelime kıymetlidir. Bir çivinin bir orduyu muzaffer eylemesi ya da harap etmesi mümkünken bir kelimenin kültürümüze ve özümüze yaptığı, yapacağı etkiyi küçümseyemeyiz. “Sakın bir çiviye küçümseme. Bir çivi bir nalı, nal bir atı, at bir komutanı komutan bir orduyu, ordu koca bir ülkeyi kurtarır.” (Cengiz Han)

Türk edebiyatı tarihine bakınca oldukça zengin eserler verildiği görülür. Sözlü dönem ile başlayan edebiyatımız Göktürk Kitabeleri ile kendisini taçlandırmıştır. 732 yılında taşa işlenen Orhun Yazıtları, Türk dilini yazılı edebiyata taşımıştır. Bir daha sönmek üzere ışık tutmuştur. Devletler ve diller, insanlar gibi varlıklardır. Tek farkı biri somut iken diğerleri ise soyuttur. İnsanlar; doğar, yaşar ve ölür. Yaşarken ne kadar bakımlı ve temiz bir hayat sürdürülürse yaşam kalitesi ve süresi artar. Bir dil ne kadar zengin olup, yabancı dillerden kendini korursa asimile edilmesi bir o kadar da zor olur. Orta Asya’dan dünyaya yayılmış Türk dilinin ne kadar güzel ve anlaşılır olduğu unutulmamalıdır. Kendi benliğini geliştirememiş insan kül olur, savrulur. Ne adı kalır ne şanı!

Dil bir sudur, siyah bir damla girdi mi kirlenir, karanlığa kurban olur. İnsan kendi namusunun celladı olur. Sorsanız hepimiz dilimize sahip çıkıyoruz. Sahip çıktığımızı zannederken kendimiz canına susuyoruz. O zaman celladına aşıkta, Türk dili dersiniz. Tabii bir diliniz kaldıysa... “Türkçem benim ses bayrağım!” der Fazıl Hüsnü Dağlarca. Anamın ak sütü bana helal olsun ki onun emeği, atalarımın açtığı yolda bu sesi susturmaya hiçbir namahrem beni durduramaz. “Ya Rab bana ses yaratan kudreti ver.” (Yahya Kemal Beyatlı) Güzel Türkçem seni esaret altına almamaya çalışırken, beni kendi aşkına esir ettin.

Ömer Seyfettin’in kaleme aldığı Yeni Lisan makalesi Türkçemizin bugünkü halini almasında önemli bir rol almıştır. “Dilimizde tam olarak karşılığı bulunan yabancı kökenli sözcükleri kullanmamalıyız, bunların yerine Türkçemizdekileri kullanmalıyız.” Maddesini bugün bile esas olarak devam etmeliyiz. Türkçe karşılığını kullandığımız kelimelerden güzel örneklerinden biri “bilgisayar” sözcüğüdür. Astronot kelimesinin Türkçe karşılığını da TDK, halkımız vasıtası ile bulup “Uzay yolcusu” anlamını getirmiştir. Türk Dil Kurumu, Türk dilinin öz güzelliğini ve zenginliğini meydana çıkarmak, onu yeryüzü dilleri arasında değerine yaraşır yüksekliğe erdirmek amacı ile kurulmuş olup, bu doğrultu da faaliyetler

sürdürmektedir. Aynı zamanda Atamızın daha cumhuriyetin ilk yıllarında kurulmasına bizzat öncelik etmesi de hem bu kurumun varlığının öneminin hem de dile verilen kıymetin bir göstergesidir

Dilimiz bütün ideolojilerin, fikirlerin üzerindedir. Dile sahip çıkacağım diye kendi fikirleri için kelimelerimizi oyuncak etmeye kimsenin hakkı yoktur “Ağzımızda anamızın ak sütü”(Yahya Kemal Beyatlı) gibi helalimiz olan Türkçemize hanel getirmeyin. Dünyada kendimize ait bir alfabesi bulunan ender milletlerden birisiyiz. Kelime haznesi bakımından da oldukça zengin olmamıza rağmen farklı dillerden kelimeleri sıkça günümüzde kullanmaktayız. Örneğin, gerçek yerine reel, doğa yürüyüşü yerine trekking, hesap belgesi yerine dekont gibi artık sıklıkla kullandığımız Türkçe olmayan kelimeleri dilimize işlemiş bulunmaktayız. Teknolojinin ilerlemesiyle bilgisayar, cep telefonları nerdeyse hayatımızın merkezindedir.. Yediden yetmişe herkes sanal dünya üzerinden mesajlaşmaktadır. Hızlıca mesajlaşmak amacıyla “bye, hello, okey” gibi İngilizce kelimeleri kullanmak ekol oldu. Kendilerini havalı zannederken kendi dillerini yozlaştırdıklarından bihaberler. Farkında olmadan Türkçeyi yok etmek için herkes bir kıvılcıma odun atmakta. Bir sokak meydanına çıkıp etrafımıza bakındığımızda “..... Cafe, ...City, ...Shop,....AVM,.....beach” adlı, ismi Türkçe olmayan işletmeler görüyoruz. Bu işletmelere kendi anadilimizdeki isimleri koyduğumuzda kimse oralardan alışveriş yapmayacak mı? Bir şeyler yiyip, içmeyecekler mi? Dış dünyaya özenmek bize bizliğimizi mi katar yoksa bizden bir şeyler mi götürür? Yakın bir zamanda TOBB adlı milli aracımızın tanıtımı yapıldı? Made in Turkey yazısı ile ilk başta tanıtılmıştı lakin Cumhurbaşkanımızın düzeltmesi ile bu yazı Made in Türkiye oldu. Basit sandığımız bu hataların önüne geçilerek durdurulmalıdır.

Okullarımızdaki eğitimciler ve öğrenciler başta olmak üzere hepimiz günlük hayatta dahi Türkçe atasözlerinin ve deyimlerin kullanımlarını bilip sahip çıkmalıyız. Bize anlatılmak istenilenleri öğrenip, benimsemeli, önemini idrak etmeliyiz. Atasözleri ve deyimler hem halkın az sözle çok şey anlatma anlamında zekasını hem etki gücünü ifade etmektedir.

Bir dili kendi içine hapsederek dış etkilerden korumak mümkün değildir. Dil atarak değil alarak gelişir, zenginleşir. Aldığında da özünü korursak bozulmasından korkmamıza gerek kalmaz. Dil bir bahçe ise Türkçemiz en güzel güldür. Yeter ki büyütmesini bilelim. Dilini koruyan, geleceğini korur. Dil bir kılavuzdur. Kılavuzunu kaybeden kimse yolunu bulunamaz.

Dilimizin korunması ile ilgili olarak ne benim bu yazım ilk ne yazıdır ne de son yazı olacaktır. Dilimizi korumak bir milli mücadeledir. Bu konuda nice eserler ortaya konacaktır. Herkes dilimize sahip çıkmak gerektiğini söylemekte, lakin bize sözden çok icraat lazımdır. Söz uçup yazı kalacağı için, dilin korunması için özellikle yazılı olarak ortaya konan çalışmalarda daha hassas olunması gerektiğine inanıyorum. Orhun Kitabelerinin başlattığı bu yazılı edebiyat yolunda, elime aldığım her bir taşı özenle yerleştireceğim. Dil, geçmişten geleceğe bir köprüdür. Bu köprü yıkılırsa geçmişten koparız, geçmişini olmayanın geleceği de olamaz.

Büşra Pembe CEBE
İstanbul Özdemir Sabancı Emirgan Anadolu Lisesi

BEN KİM MİYİM?

“Ayna ayna söyle bana benden daha güzeli var mı?” Eminim herkes Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler filminde geçen bu tekerlemeyi bir şekilde duymuştur.

Yarışma duyurusu tarafıma verilince şartnameyi okudum ve hemen aklıma bu tekerleme geldi. Diyeceksiniz ki niye? İlkokuldan itibaren İngilizce dersi alıyoruz. On ikinci sınıfa kadar bu dili öğrenmeye çalışacağız. Sorun yok. Öğrenmek için elimden geleni yapıyorum. Fakat ben bir Türk’üm. Önce kendi dilimi mükemmel bir şekilde öğrenmem gerektiğine inanıyorum. İleride hayatımı kazanmak için girecek olduğum sınavların tamamına yakını Türkçe olacak. Her şeyden önemlisi de kendimi bu güzel dilimden daha iyi ifade edemem ki. Yazıma başlık olan “Ben Kim miyim?” sorusu gereğince beni ben yapan ana dilimdir, yanlış mı düşünüyorum?

Kısaca yukarıda özetlediğim Türkçe öğrenme zorunluluğu üzerinde düşünürken sosyal medyada Kaşgarlı Mahmut’un: “Türklerin oklarından korunmak isteyenler onlara düşman değil dost olsun. Onlarla dost olmanın en iyi yolu onların diliyle konuşmaktır. Türkler onların diline sığınmaları kendilerinden sayarlar.” cümlesini okuyunca konu beni tarih sayfalarına yönlendirdi. Bu cümle ilk Türkçe sözlük olarak kabul edilen Divan-ı Lugati’t Türk’te yazılmış. Bence konunun en can alıcı noktası bu. Ayrıca odamdaki masa takviminde Nihat Sami Banarlı’nın “Dil, bir milletin en aziz, en tılsımlı, en kıymetli senedir.” sözü benim bu yarışmaya katılmama sebep oldu.

Bir lise öğrencisi olarak, konuştuğumuz dilin niçin bu kadar önemli olduğunu kendi kendime düşünürken, ortaokuldaki Türkçe öğretmenimin sınıfımızın panosuna astığı Karamanoğlu Mehmet Bey’in “Artık bundan sonra devletimizin dili Türkçedir.” sözü geldi. Bu sözü yarışma için araştırmaya başlayınca tarihin yaprakları beni Yunus Emre, Ahi Evran ve Hacı Bektaşî Veli gibi büyük Türk düşünürlerinin zamanına götürdü. O yıllarda Anadolu Selçuklu Devleti zor durumdadır. Bu güzel yurdumuz bilhassa doğudan, yaşadığımız şu zamanlarda olduğu gibi göç almaktadır. Gelenlerin çoğu Türk olmadıkları için, kendi örf anane ve dillerini de getirmektedir. Trakya, Bizans imparatorluğunun kontrolündedir. Doğudan ve güneyden gelenler de sadece Farsça ve Arapça konuşmaktadır. Bu insanlara güzel dilimizi öğretmek o zamanlarda imkânsız olduğundan Karamanoğlu Mehmet Bey, bence mükemmel bir karar alarak devletin resmi dilini Türkçe olarak ilan etmiştir. Harika bir karar. Nasıl ki doğan her çocuğa isim vermek şart ise vatan olarak yaşanan coğrafyada birleştirici unsurlar olan dil ve bayrağa yer vermek de şarttır.. Irk ise kaddedir. Milliyetçilik, ırkçılık değildir. Atatürk’ün belirttiği gibi bu coğrafyada yaşayan herkes bu devletin asli unsuru olup kader birliğimizdir. O yüzden devletimizin kurucusu, “Ne mutlu Türk doğana!” değil, “Ne Mutlu Türküm Diyene!” şeklinde milliyetçiliğimizi tarif etmiştir.

Bu yol uzaktır menzili çoktur

Geçidi yoktur derin sular var.

Yunus Emre, bu dizeleri ne için yazmıştır? Şimdi bilemeyiz. Fakat dizelerdeki akıcı ve duru Türkçe aydın olsun, halktan olsun herkesin anlayacağı bir şekilde yazılmış olup büyük bir ihtimalle Karamanoğlu Mehmet Bey’in fermanı ile aynı zamanlarda söylenmiştir. Ta on üçüncü yüzyılda resmîyet kazanan Türkçemize neden günümüzde sahip çıkmayalım? Vatanımız olan Anadolu’yu en güvenilir liman olarak gören tüm doğu halkları, bence geri dönmeyi düşünmedikleri için süratle dilimizi öğrenmeye çalışmışlardır. Olması gereken de odur. Günümüze bakarsak etrafımız o zamanlardaki gibi ateş çemberi. Yine herkes başı sıkışınca asil

Türk milletini baba olarak görmektedir. Bir düşünür: “Sadece ekmek ve su kelimelerinin Türkçe konuşmasını bilen bir kişi rahatlıkla Viyana’dan Pekin’e kadar gidip gelebilir.” demiştir. Bence manalı ve gerçek bir söz. Medeniyetlerin beşiği olarak kabul edilen Orta Asya ve Orta Doğu’da sadece ve sadece Türkçe “ekmek ve su” kelimelerini bilmek yeterli. Bu görüşe itiraz edecek var mı? Bence olamaz. O zaman Türk olarak yaratılıştan bize verilen “dünya dili Türkçemize” az bir gayretle sahip çıkmak elimizde.

Osmanlıyı ve genç Türkiye Cumhuriyetini görmüş olan Yahya Kemal ile Ziya Gökalp, vermiş oldukları tüm eserlerinde arı bir Türkçe kullanmaya dikkat etmişlerdir. Bu şair ve yazarların hangi eserlerini okursanız okuyun, anlamamak imkânsız. Hele “Türkçem benim ses bayrağım” diyen Fazıl Hüsnü Dağlarca’dan ders almamak mümkün değil. Bu öğüt bile biz gençlerin neden dilimizi en güzel şekilde öğrenmemiz gerektiğini açıklamaya yeter.

Konuya Ziya Gökalp’in “Başka dile uymaz annenin sesi/ Her sözün ararsan vardır Türkçesi” dizelerinden hareketle Türk Einstein’i olarak kabul edilen Prof. Dr. Oktay Sinanoğlu’nun Türkçemizi tüm dünyaya öğretme gayretleri ile konumuza devam edelim.

Yeni devletimiz 1923 yılında kurulduktan sonra Atatürk’ün hedef gösterdiği bilim seviyesine ulaşmak için yeni üniversiteler açılmıştır. Buralarda genç kuşaklara ders verecek öğretmen sıkıntısını gidermek için zeki ve çalışkan gençler başta Avrupa ve Amerika olmak üzere gelişmiş ülkelere gönderilmiştir. Fakat ortada büyük bir sorun vardır. Tüm batı devletleri Osmanlıdan en az iki yüz sene önce sanayi devrimlerini tamamlayarak pek çok icatlar geliştirmişlerdir. Her keşfedilen yenilik, türetilmesi gereken kelime demektir. Bu durum karşısında bizim bilim insanları da bu yabancı kelimeleri olduğu gibi almak zorunda kalmışlardır. Örneğin; tren, atom, röntgen, radyo vb. Hele yirminci ve yaşadığımız yirmi birinci yüzyılda hemen hemen her gün yeni bir keşif yapılırca Türkçemiz adeta bu yabancı kelimelerin saldırılarına uğramıştır.

Çok zeki ve çalışkan bir insan olan Oktay Sinanoğlu, başarılarla dolu öğrencilik yıllarını yapmış olduğu buluşlarla taçlandırmıştır. Kendisi için söylenen: “Eğer ABD bugün uzay mekiği ile diğer ülkelere fark attıysa bunu Türk kimyacı Oktay Sinanoğlu’na borçludur.” Güzel, peki neden bu müthiş Türk’e Nobel Ödülü verilmemiştir? Sebebi: Kendisi İngilizceyi Türkçe kadar mükemmel konuşmasına rağmen, tüm toplantılarda ve seminerlerde ısrarla ana dilimizle yayın yapmasıdır. Çünkü kendisine ait olan “Türkçe giderse, Türkiye gider!” kuralına sonuna kadar sadık kalmıştır. Yirminci yüzyılın en büyük Türk Kimya Bilgini’nin “By By Türkçe” isimli kitabını okuyunca ağızım açık kaldı. Kendimi bir anda dedem ve diğer büyüklerimden ayrı görmeye başladım. Nasıl mı? Teknoloji çağındaki biz “Z” kuşağının kullandığı kelimelerin bazıları şunlar: stopaj, gramer, antre, seans, security, ekstrem, legal, eskiz, hacker, megastore, aranje, fonksiyon, kominikasyon, enformasyon, single, maskülen, prensip, timing, natürel, argüman, undercover, efor, mega, dowload, driver, printer, demo, nötr, kombinasyon, elastik, reel, stok, prosedür, marjinal, animasyon, check-list, vizyon, misyon...

Peki, buna karşılık büyüklerim hangi kelimeleri kullanıyorlar? Ön kesinti, dil bilimi, giriş, oturma, güvenlik, aşırı, yasal, taslak, bilgisayar korsanı, büyük mağaza, düzenleme, işlev, iletişim, haberleşme, tekil, erkeksi, ilke, zamanlama, doğal, kanıt, gizlenmiş, güç, büyük, indirmek, sürücü, yazıcı, ürün tanıtımı, yüksüz, birleştirme, esnek, gerçek, depolamak, takip edilen yol, sıra dışı, canlandırma, kontrol listesi, görüş, görev...

Şimdi eğri oturup doğru konuşalım. Kim haklı? Eğer bizim gibi lise öğrencileri ve kardeşlerimiz, kendi ana ve babalarımızla dahi anlaşamıyorsa bizden sonra gelenler nasıl

anlaşacaklar? Tüm Kuzey Afrika Müslüman devletleri gibi öz dilini unutup Fransızca konuşursak yabancıların kılıçla yapamadıklarını dilimizin yabancı dillerin boyunduruğuna girmesiyle bizler yapmış olacağız. Daha açık konuşmak gerekirse ileride yetişecek olan tarihçiler bizleri dilimize ve en az beş bin yıllık büyük Türk tarihine ihanet edenler olarak anacaklar.

Yazımı Atatürk'ün şu vecizi ile bitiriyorum: "Milliyetin çok belirgin niteliklerinden biri de dildir. Türk milletindenim diyen insan, her şeyden evvel mutlaka Türkçe konuşmalıdır. Türkçe konuşmayan bir insan Türk kültürüne, topluluğuna bağlılığı iddia ederse buna inanmak doğru olmaz."

Fatma Sude YILDIRIM
Giresun Özel Görele Açı Anadolu Lisesi

DİL VE SAHİPLİK ÜZERİNE

Dil, yeryüzünde ilk insanın vuku bulmasından bu yana; insanın karşısında iletişim kurmak zorunda kaldığı ilk cinsiyle gerek işaret şeklinde gerek göndergesel anlamda kullandığı ve temelde ihtiyaç duyduğu en önemli etkidir. Yüzyıllar boyunca sürekli bir devinim içinde olan insan topluluğunun etkisiyle elbette ki dil de değişimlere uğramak zorundadır. Çünkü dilin varlığı topluma, toplumun varlığı da dile bağlıdır.

Bu bağlamda sahip olduğumuz belki de sahip çıktığımız dilimize, etkileşimden doğan sürtünmelerin küçük kıvılcımları ışık tutmaktadır zaman zaman. Elbette ki özünü bozmadan, aslına değmeden, biçimsel anlamda bir kültürün başka bir kültürden etkilenmesi hem olağan hem de oldukça hoş bir durumdur. Bu, Türk milletinin geçmişten bugüne bir gelenek haline getirdiği hoşgörü politikasının ve kaynaşmaya açık olmasının göstergesidir. Sonuçta, hemen hemen herkes gökkuşağını sever. Bir dil ne kadar geniş bir coğrafyaya hitap ediyorsa, ehemmiyeti de kudreti de o denli geniştir. Nurullah Ataç'ın deyişiyle: "*Dil, bir medeniyet olayıdır.*" Değişim, gelişim ve yayılımı bir çarkın iki dişlisi gibi birbiriyle ahenk ve uyum içindedir.

Lakin değinmek istediğim bir konu var ki düzeleceğinden müsterih olmakla birlikte, kaygı duymaktan kendimi alamamaktayım. Çünkü geniş bir bakış açısıyla Türk dilinin genel durumuna baktığımızda, edebi zenginliği ve kolay olmasına rağmen sergilediği ihtişamıyla baş döndürücü gözükse de bugün zaten halihazırda başı dönmekte olan geleceğin nesli genç kesime yeterince hitap etmediğini ve bazı bozulmalara uğradığını görmekteyim. Bu benim gibi sıradan bir şahıs için bile kaygı uyandıran bir durum iken; bir yazar, bir şair, belki bir siyasi için ne kadar vahim bir durum olduğunu anlatmaya kalemimin gücü yetmez sanıyorum.

Her zaman en kötüsünü düşünmemek gerektiğinin farkındayım elbette. Anadolu ve Doğu Asya milletleri gibi geniş bir yelpazesi olan Türkçe için bu, belki de son derece yersiz bir endişe. Ama dere görülmeden paçaların sıvanmadığı gibi paçalar sıvanmadan da dere kenarına inilmez. Ben, sadece bugün değil sürekli olarak dilimize girmeye devam eden Farsça, Fransızca, Arapça, İngilizce ve daha birçok dilden yabancı kelimenin bir gün üzerlerindeki yabancı etiketinden kurtulup Türk dilinin kimliğine bürünme olasılığından söz ediyorum. Çünkü eğri ile doğruyu ayırt edememeye başladığımızda, yanlış yapsak bile bunun farkına varmamız mümkün olmaz ve alışkanlık, doğru olmayan bir eylemle ele alındığında yanlış olanı bize benimsetecek en iyi yoldur.

Günümüz Türkiye'sinde de biz, yanlış olduğunu bilmemize rağmen bazı şeylere alışmaya başladık. Bunu illa bir yazarın kalemiyle ifade etmem gerekirse Oktay Sinanoğlu'nun: "*Önümüzde iki yol var: Ya uyanıp dilimizi koruyacağız ya da iki nesil sonra Türkiye diye bir ülke, Türkçe diye bir dil kalmayacağını kabul edeceğiz! Seçim sizin.*" sözleri durumu en iyi şekilde açıklayacaktır. Belki de artık, bir seçim yapma vaktimiz gelmiştir.

Zehra TURAMAN

Siirt Pervari Borsa İstanbul Anadolu Lisesi

DİLİM DİL'İM

Dil sadece bir iletişim aracı değil aynı zamanda bir zenginlik kaynağıdır. Bir dilin zenginliği o dilde ne kadar sözcük olduğuna göre değil o dilin sunduğu kullanım olanaklarına göre belirlenir.

Dili zenginleştirmenin yolu dile yeni sözcükler eklemek ya da diğer dillerden aktarma yapmak değildir. Var olan sözcüklerin anlamlarını güçlendirmek ve kullanım alanlarını genişletmektir. Benzetmeler, sözcüklere mecaz anlam yükleme kolaylığı, az sözle etkili ve çok şey anlatmayı sağlayan atasözü ve deyimlere sahip olmak dilimizin gücünün bir göstergesidir.

13. yüzyıl sonları ile 14.yüzyıl başlarında yaşamış olan Yunus Emre'yi günümüze taşıyan iki temel unsur: sahip olduğu aşk ve o aşkı dile getirmekte kullandığı güzel Türkçe. Gerek yaşadığı dönemde gerekse o dönemden günümüze kadar farklı coğrafyalarda beğenilmesinin /benimsenmesinin temel nedeni kullandığı dilin zamana yenik düşmemesidir.

“Bir avuç toprak biraz da suyum ben
Neyimle övüneyim, işte buyum ben”

Tarihe sığmamış, varlığı dünyaca kabul edilmiş bir şairin konuşma dilinin doğallığındaki iki dizeyle benzetmelerden faydalanarak kendisini bu kadar güzel ifade edebilmesinde kullandığı dilin/Türkçenin gücünü ve güzelliğini yadsımamak lazım diye düşünüyorum.

Artık demir almak günü gelmişse zamandan
Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan
Hiç yolcusu yokmuş gibi alır yol
Sallanmaz o kalkışta ne mendil ne de bir kol

Yahya Kemal'in bir sevgiyi anlatmak için mecaz yoluyla bu dizelere yüklediği anlamı bir başka dilde bu kadar etkileyici bir şekilde yapabilmek mümkün müdür bilemiyorum.

Az sözle etkili ve çok şey anlatmamızı sağlayan deyim ve atasözlerimi dillerin zenginliğinin başka bir yönüdür. Mehmet Akif'in “Seyfi Baba” adlı manzum öyküsündeki,
“Kim kazanmazsa bu dünyada bir ekmek parası
Dostunun yüz karası; düşmanının maskarası”
dizelerindeki anlatım gücünü kalıplaşmış ifadelere borçlu olduğunu söyleyebilirim.

“Güzel dil Türkçe bize,
Başka dil gece
bize.”

Ziya Gökalp'in mısralarında belirttiği gibi bunca güzelliğe sahip bir Türkçe varken bizim kendimizi anlatabilmek için bir başka dile kesinlikle ihtiyacımız yok.

Zeliha CEYLAN
Isparta Şarkikaraağaç Fen Lisesi

DİLİMİZ, MİLLİ DEĞERİMİZ

Dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan bir araçtır; dil kendi kanunları içerisinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlıktır. Dil, insanın iç dünyası ile dış dünyasını birbirine bağlayan en önemli araçtır. Dil, kuşaktan kuşağa aktarılabilen ve toplumun çeşitli özelliklerini yansıtan sosyal bir kurumdur. Kültürün koruyuculuğunu ve taşıyıcılığını yapan temel varlık, dildir.

İnsanlar dili istedikleri biçime sokamaz; ona değişik bir şekil veremez. Her bireyin dilin kurallarına dikkat etmeye, onun yapısına, kurallarına uymaya mecburdur. Dil kuralları, dilin kuruluşunu, yapısını gösterir. Bu kurallar, bir milletin dil zevkinin, dil anlayışının, kendine özgü dil tutumunun, kendi dil dünyasının yansımasıdır. Dilin başlıca kurallarından biri, sürekli bir değişme ve gelişme içinde bulunan bir varlık oluşudur. Bu dil, ayrı alanlarda, ayrı siyasal ve kültürel etkiler altında kaldığında kendi gelişmesine bir de siyasal ve kültürel etkiler eklenir. Bu etkileri incelemek ve Türkçenin gelişmesi için çalışmak amacıyla 12 Temmuz 1932de Türk Dil Kurumu (TDK) kurulmuştur. Yazı ve konuşma diline uygun olmayan kelimelerin dilimizden çıkarılması uygun olan kelimelerin kullanılması temel amaçlarındandır. Dilin korunması ve sağlıklı bir şekilde gelecek nesillere aktarılması için faaliyetlerini sürdürmektedir.

Türk Dil Kurumunun bu faaliyetleri bize öncülük etmektedir. Bize düşen ise dilimizi doğru kullanmak ve dilimize sahip çıkmaktır. Türkçemiz zengin bir dildir. Atatürk de “Amacımız, Türk Dili’nin öz zenginliğini ortaya çıkarmak, onu Dünya dilleri arasında, değerine yaraşır yüksekliğe erdirmektir.” sözü ile Türkçenin zenginliğinden bahsederek bunu ortaya çıkarmaya çalıştığından söz etmiştir.

Her milletin kendine özgü yaşama ve düşünme biçimi vardır. Buna milli kimlik denir. Kültür ve dil milli kimliğin en önemli belirleyicisidir. Kültür ve dil arasında kopmaz bir bağ vardır. Dil, kültürün temel taşıdır. En ilkel topluluklardan başlayarak en gelişmiş insan topluluklarına kadar, bütün toplumların kendilerine göre birer dili olduğu gibi kültürü de vardır. Çünkü dil ile kültür iç içedir. Bir toplumun nasıl dilini koruması gerekiyorsa kültürünü de koruması gerekir.

Dilimizin en önemli sorunlarından biriside dil kirliliğidir. Yabancı diller dilimize yerleşmekte bu da dilimizin özüne ve benliğine zarar vermektedir. Bunun en güzel örneği şehir merkezlerinde açılan iş yerlerinin adının Türkçe isimler olmayıp yabancı dilden isimler olmasıdır. Sırf dikkat çekip daha fazla para kazanmak için yapılan bu özentilik dilimize zarar vermekte dilimizin benliğini yitirmesine sebep olmaktadır. Dilimizi geliştirmek ve kullanımını doğru bir biçimde gerçekleştirmek için bireysel ve toplumsal sorumluluklarımızı yerine getirmemiz gerekmektedir. Dilimizi korumak için özellikle yabancı dil istilasına izin vermemeliyiz. Eğer bir sözcük alındığı dildeki anlamıyla yeni dilde kullanılmaya devam ederse o zaman dil bozulmuş olur. Bu nedenle yabancı dillerin etkisini azaltmak için kelimelerin anlamlarını doğru belirlemelidir. Dilin korunması milli ve manevi değerlerin korunması anlamına gelmektedir. Mili ve manevi değerlerin korunması ve yeni nesillere aktarılması için dilimizi korumamız ve geliştirmemiz gerekir.

Kendi diline sahip çıkamayan ve onu yabancı dillerin etkisinden koruyamayan bir milletin; kültürüne ve değerlerine yabancı, geçmiş ile bağları kopuk bir nesille karşılaşması kaçınılmaz gerçeğidir. Çünkü toplumları ayakta tutan temel unsurun manevi değerleri vardır. Bu manevi değerler dille gelecek kuşaklara aktarılmaktadır. Atatürk: “... Türk milleti demek, Türk dili demektir. Türk dili, Türk milleti için kutsal bir hazinedir. Çünkü Türk milleti geçirdiği

nihayetsiz felâketler içinde ahlâkını, hâtıralarını, menfaatlerini kısacası bugün kendi milliyetini yapan her şeyinin dili sayesinde muhafaza olunduğunu görüyor. Türk dili Türk milletinin kalbidir, zihnidir.” diyerek Türkçenin, milletimiz açısından önemini vurgulamıştır. Dünyanın neresinde yaşarsak yaşayalım dilimizi, kimliğimizi, tarihimizi, binlerce yıllık geleneklerimizi, bilinçli bir şekilde yaşar, yaşatırsak dilimizi korumuş oluruz.

Türkçe, sadece Türkiye’ye ait olarak da görülmemelidir. Ömer Seyfettin’in de dediği gibi: “Benim vatanımın sınırları Edirne’den başlayıp Hakkâri’de bitmez. Benim vatanımın sınırları Türkçe konuşulan yerde başlar, Türkçe konuşulan yerde biter.” sözü ile dilin ve dilin temelini oluşturan düşüncenin belli bir bölgede değil de konuşulan bölgede olduğunu belirtmiştir.

Dünya dilleri gelişme gösterirken ülkelerin dillerini tehdit etmektedir. Kültürel olarak etkileşimin yaşanması dillerin değişimine neden olmaktadır. Günlük hayatta yabancı kelimelerle sıkça karşılaşırız, bunların Türkçe karşılıklarını bularak onları kullanmamız gerekmektedir. Yabancı kelimeler ister istemez hayatımıza girerek umursanmadığı takdirde gelecekte çocuklarımız daha çok konuşur olacaktır. Türkçe dilini özenli ve doğru şekilde kullanırsak korumuş oluruz. Konuşurken kelimelerimize dikkat ederek Türkçe konuşmaya dikkat edilmelidir.

Bizler Türk gençliği olarak milletimizi her açıdan daha ileri götürmek için çok çalışmalıyız. Teknolojik, bilimsel ve ekonomik yönden gelişmiş bir toplum milli değerlerine daha iyi sahip çıkar. Birlik ve beraberliğimizi pekiştiren güzel Türkçemize sahip çıkarak Türkiye Cumhuriyeti’ni daha güçlü hale getirebiliriz.

Güldane KARACALAR
Sivas Ulaş Çok Programlı Anadolu Lisesi

DİLİMİZİ KORUMAK

Dil bir insan için yemek, su gibi doğal bir ihtiyaçtır. İnsanların diğer insanlarla iletişim kurmasını sağlayan bir araçtır. Dilin iletişim kurma dışında diğer önemli özelliği de milli olmasıdır. Dil bu özelliği ile milli birliği sağlamakla kalmaz aynı zamanda milli kültürü oluşturur. Milletler zaman içerisinde başka kültürlerden etkilenmiş dolayısıyla bu da dillerine yansımıştır.

Dilimizin yabancı dillerden etkilenmesi geçmişte de olmuş bugün de olmaya devam etmektedir. Bize düşen görev dilimizi bir hazine gibi korumak ve dilimizin yozlaşmasına engel olmaktır. Türkçe karşılığı bulunan sözcüklerin yabancılarını kullanmak özellikle gençler arasında daha yaygındır. Gençlerimizin zaman kazanmak amacıyla Türkçe sözcükler yerine daha basit ve daha anlaşılması zor kelimeleri seçmesi dilde bozulma ve aksaklıklar oluşmaktadır. Bunlara birkaç örnek verecek olursak “hadi papaaay, manita yapmışın trollemek, ego kasmak, popi ve bariz” gibi kelimeler konuşma dilinde; Destine Kız Öğrenci Yurdu, D&R, Tefal ve Burger King gibi özel kurum ve iş yeri adları dilimizde yabancılaşmış kalıplarıyla durdukça dilimiz yavaş yavaş etkisini kaybeder. Bu nedenle dilimizi bir kalkan gibi yabancı etkilerden korumalıyız.

Dilimizi korumanın birinci aşaması dilimizin yapısını, geçirdiği evrim ve değişimleri öğrenmek ve öğretmektir. Dilinin özelliklerini iyi bilen diline de sahip çıkacaktır. Geçmişte Arapça ve Farsça, günümüzde ise İngilizceden dilimize birçok sözcük girmiş, yerleşmiştir. Peki dilimize yerleşen ve girmeye devam eden yabancı sözcüklerden dilimizi nasıl kurtaracağız?

Dilin doğal ve canlı bir varlık olduğunu unutmayalım. Bu ne demek? Dile yerleşen tüm yabancı sözcükleri atarak bunların yerine Türkçe sözcükleri kullanmaya zorlamak mümkün değildir çünkü bu dilin doğallığını bozar. Öte yandan bilim ve teknolojinin bu kadar geliştiği bir çağda etkileşim ve değişimin olmamasını da düşünemeyiz ve bunu da engelleyemeyiz çünkü dil canlı bir varlıktır.

Peki, ne yapacağız? Geçmişle ilgili yapacak fazla bir şey yok. Fakat bugün yapacağımız en önemli ve öncelikli şey dil bilinci oluşturmaktır. Başta eğitimciler olmak üzere toplumun her ferdi bu konuda duyarlı olup gereken çabayı göstermelidir. Gerektiğinde işyeri adları gibi durumlarda kanunlar devreye girmelidir.

Dili korumak görüldüğünden daha zor ve daha uzun bir süre gerektirmektedir. Dili korumak milli bir görevdir. Dilini koruyamayan millet kültürünü de koruyamaz ve yok olmaya mahkûmdur. Dilimize sahip çıkalım!

Hasan Baran GÜLALDI
İzmir Alp Oğuz Anadolu Lisesi

‘ELVEDA’ MI TÜRKÇE?

Rengarenk karakteri olan yüzlerce insan vardır. Kimisi neşeli, umursamaz, deli dolu kimisi huysuz ama yardımsever olabilir. Fakat bu insanların özelliklerinden bahsederken tek bir kelime kullanmak bizi biraz zorlayabilir. Ya da teknolojik bir cihazın neler yapabileceğini bir kelimeye sığdırmak pek mümkün olmayabilir. Acaba günlük hayatta en çok yaptığımız eylemlerden olan iletişimde bu gibi sorunlar, dilimize olumsuz yansımalarda bulunuyor mu? Kelime haznemizde bulunan kelimeler kullanıma yetemiyor mu? Yoksa biz insanlara mı yetersiz geliyor?

İletişim sadece insana özgü değildir. Yaşayan bütün canlılar farklı sesler ya da hareketlerle iletişim kurarlar. Temelinde dil bulunan iletişim, sadece kullandığımız kelimelerden oluşan cümle öbekleri değildir. Bedenimizin yapmakta olduğu hareketler, istemli veya istem dışı, hepsi dilin bir parçasıdır. Zihnimiz düşüncelerimizi anlatma aracı olarak dili kullanır. Dil ve düşünce, sosyal bir varlık olan insanın hayatındaki iki başroldür. Bir de kullanılan dillerin çeşitleri vardır. Türkçe, İngilizce, İspanyolca, Fransızca, İtalyanca ve daha yüzlercesi... Her milletin kendine ait, benimsemiş olduğu bir dili vardır. Türkiye'nin de Türkçesi. 1928'de Mustafa Kemal Atatürk ile gerçekleşmiş Harf Devrimi'nden beri Türkçe, Latin alfabesi ile yazılır. Her dilde olduğu gibi onun da kendi kuralları vardır. Bu kurallar doğru kullanım ihtiyacından doğar. Atatürk 2 Eylül 1930'da el yazısıyla ‘‘Milli his ile dil arasındaki bağ çok kuvvetlidir. Dilin milli ve zengin olması, milli hissin gelişmesinde başlıca müessirdir. Türk dili, dillerin en zenginlerindedir, yeter ki bu dil şuurla işlensin. Ülkelerini, yüksek istiklalini korumasını bilen Türk Milleti dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır.’’ yazmıştır. İleri görüşlü biri olan Mustafa Kemal Atatürk yazdığı bu yazıyla gelecekte bir kesit almış da gördüklerini yorumlayarak yazmış gibidir aslında. Çünkü günümüzde büyük yozlaşmaya uğrayan Türkçe, kendini diğer dillerin içinde yaşadığı karmaşada kaybediyor. Milyonlarca insan ağırlamış kaldırım taşlarının oluşturduğu sokaklar; İngilizce, Arapça, Fransızca dilleri ile dolu tabela, market isimler barındırıyor. Türkiye’de konuşulan ve benimsenen Türkçe, konuşma dilinde sıklıkla İngilizcenin baskısına maruz kalıyor. En sık kullandığımız vedalaşma ifadelerinden olan ‘hoşça kal’ veya ‘görüürüz’ yerine ‘bye bye’ kelimesi, onaylamak için kullandığımız ‘tamam’ kelimesi yerine de ‘okey’ kelimesi kullanımı artık yaygınlaşmakta ve dilimizi ezip geçmektedir. Türkçe konuşulan bir ülkede, diyaloglar arasına yabancı kelimeler ekleniyor. Bu bozulmaların sebebi farklı dillerin öğrenimi midir? Bir insanla, hangi dile veya millete mensup fark etmeksizin iletişime geçmek için beden dili kullanılabilir olsa da ortak bir dil bilmedikçe konuşmak zordur. Bu yüzden farklı diller öğrenmek, Türkçenin yozlaşması adına bir tehlike oluşturmaz. İlk sebep Türkçeyi yeteri kadar bilmemek, yeterince hakim olamamaktır. Kaçımız deyim ve atasözlerini günlük hayatında sıkça kullanıyor? Kimler vedalaşırken ‘güle güle’ ifadesini kullanıyor? Yazım yanlışlarına ve kelime telaffuzlarına gösterilen özenin değeri ne kadar? Bunlar, zengin bir dilin olmazsa olmazlarıdır. Hakimiyet söz konusu değilse, bozulması söz konusu olan dilin özensiz kullanımı günbegün artar. Farklı bir diğer sebep de, konuşulan yabancı dilin kelimelerini kullanmanın ya da o dili bilmenin, özellikle genç kesimde görülen, ‘cool’ olarak tabir edilen havalı, farklı görünme isteği de dilin sömürülmesinde en büyük etkenlerdendir. Ancak tam olarak öğrenilmemiş yabancı dil, Türkçe konuşulan cümlelerde kendine yer ediniyor ve çok çeşitli diller içeren cümleler ortaya çıkarıyor.

Bunlar sağlıklı olmayan bir iletişime neden olur. Fakat tüm hatalı kullanımlar, yozlaşma ve sömürge karşına alınan gerekli tedbirler ve yapılacak alışmalar Türkçeyi bu esaretten kurtarabilir. Daha çok yazma ve okuma etkinlikleri, küçük yaşlarda verilen eğitimler geleceğin Türkiye'sine yapılabilir en büyük yatırımlardan olacaktır. Oktay Sinanoğlu'nun da 'Bye Bye Türkçe' adlı kitabında da dediği gibi ''Türk dili kalmazsa, Türk dili parçalanırsa Türklük kalır mı?'. Türkçe konuşulmayan bir ülkeye Türkiye denebilir mi? Nasıl ki korunup kollanan, emanet edilmiş ve ilelebet yükseklere taşınacak bir Cumhuriyet varsa, yok olmayacak ve sahip çıkılacak bir de güzel Türkçemiz vardır.

Medine KAPLAN
İstanbul Çamlıca Kız Lisesi

EŞSİZ DİL GÜZEL MİLLET

Türkçe karanlık yolları aydınlatan her bir kelimesi ile insanın içini ısıtan köklü ve eşi benzeri bulunmayan bir dildir. Sadece Türklerin değil Türklüğün asaletine cesaretine merhametine sahip herkesindir.

Türk milleti çelik gibi sağlam kalpleri ile siper olur adeta. Harflerden oluşan faili meçhul o yabancı kurşunlar işlemez zırhı çelik gönüllerimiz olan güzel Türkçemize.

Bir bayram çocuğudur Türkçe. Kaynağıdır en güzel sevinçlerin güler yüzlerin. Kelimeleri ile şeker dağıtır onu kucaklayan gönüllere. Türkçe el öptürür önünde saygı ile eğilene.

Sınır tanımaz, her dilde kelimeleri mevcuttur kıtalar dolusu, güzelliği ile esas duruşa geçirir diğer tüm dilleri. Fısıldasa haykırır gibi her huduttan el sallar milletine memleketine. Türkçenin ana vatanı türkün kalbidir. Yoldaştır ona sonsuzluğa...

Bir gönül dergâhıdır Türkçe. Esenlik verir yüreği paldır küldür acıdan sökülene. Sadece kelimelerini cümlelerini harfleri almaz himayesine. Onun için aşkla yanan koca bir kavmi sahiplenir Türkçe.

Ey kelimelerinde ay ve yıldızı buluşturan güzel Türkçem. O yabancı kurşunlar sana asla değmeyecek ay ve yıldız birbirinden ayrılmayacak şu mavi göğü kızılığıyla ısıtan al sancağın olduğu her yerde, senin hâkimiyetin mevzubahis olacak.

Türkçe Türk'ün namusudur. Onu korumak sadece Türk'ün değil konuşan ve iliklerine kadar hissedilen herkesin boynunun borcu ve en umumi görevidir.

Dil bir milletin kimliğidir. Unutulmamalıdır ki ucu bucağı olmayan bu topraklarda asil Türkçemize sahip çıkabildiğimiz sürece ciğerlerimize oksijen dolar. Varlığımızı birliğimizi gücümüzü ve kimliğimizi bizi tüm benliği ile kucaklayan Türkçemize borçluyuz. Ey sonsuz güç ve kudrete sahip yüce Mevla'm, sen ülkemin namusuna zeval verme. Amin.

Cansu YAMANER
Kastamonu Göl Anadolu Lisesi

GÜZEL TÜRKÇEMİZ

Yurdumuzda kime sorsak Türkçe başımızın tacı en güzel dil, der. Bu konuda hepimiz hemfikiriz. Peki niçin dönemimizde İngilizce ve birçok dil, kendi vatanımızda daha çok önemseniyor? Diğer diller daha mı etkileyici, daha mı güzel? Türkçe bizim için yetersiz mi? Birçok marka ve mağaza biliyoruz, yabancı bir şekilde aktarılmış, bizim olduğuna inanamayacağınız, kurucusu Türk olan marka. Neden Türkçe karşılığı olduğu halde, bizler markalarımızı bile yabancı bir şekilde insanlara sunmayı tercih ediyoruz?

“Bir ülkeyi idare etmeye çağırılıysaydınız, ilk iş olarak ne yapardınız?” diye sorulduğunda, Çinli ünlü düşünür Konfüçyüs şöyle cevap vermiş: “İşe dil ile başlar, önce dili düzeltirdim. Dil düzgün olmaz ise kelimeler düşünceyi düzgün anlatamaz. Düşünceler iyi anlatılamaz ise yapılması gereken şeyler iyi yapılmaz. Gereken yapılmazsa ahlak ve kültür bozulur. Ahlak ve kültür bozulursa adalet yolunu şaşırır. Adalet yanlış yola saparsa halk güçsüzlük ve şaşkınlık içine düşer. Ne yapacağını, işin nereye varacağını bilmez. Bu sebeple söylenen sözü doğru söylemeli ve doğru anlamalıdır.” Konfüçyüs’ün de belirttiği gibi dil bir millet için en hayati en önemli unsurdur.

Anadilimiz olan Türkçe, yıllar boyunca nesilden nesle aktarılarak dönemimize kadar gelmiştir. Dil bir bağımsızlık sembolü, ülke için en değerli unsurlardan biridir. Bu yüzden atalarımız bu önemli mirasımızı canlar pahasına korumuş, kaybolmaması için büyük bir çaba göstermişlerdir. Sizce aynı çabayı bizler de gösteriyor muyuz? Özellikle sosyal medya platformlarında yabancı kelimelerin yanında Türkçenin yanlış kullanılması da sık sık görülüyor. İnsanlar internet kullanırken dikkatsizlikleriyle Türkçeyi yozlaştırdıklarının farkında değiller. Geline bu nokta aslında bir ülke için oldukça kötü. Birçok insan Türkçenin güzel kullanımını için çalışmalar yaparak bir dilin yok olmasını engellemeye çalışıyor. Ancak böyle insanların yanında, Türkçe kullanımını umursamayan bir kitle olması dilimizi tehlikeye atıyor. Sanırım milletimiz dilin önemini ciddi anlamda kavrayamamış durumda. Bizim sorunumuz şu, yabancı dil öğrenmek tabii ki çok önemli bir unsur fakat öğrendiğimiz dilleri Türkçe ile harmanlamak, kendi dilimizin katili olmak ile eş değer bir durum. Küçük bir çocuk düşünelim. O çocuğa gelişme çağında, kullandığımız dili nasıl aktarırsak çocuk da geleceğine dilimizi aynı şekilde aktarır. Bu yüzden Türkçeyi çocuklarımıza düzgün bir şekilde öğretmeliyiz.

Çevrenize bir bakın, caddelerde dolaşırken yabancı kelimelere rastlamak günümüzde gayet olağan bir durum. Sanki başka bir ülkedeymişiz gibi tüm reklam panolarını, restoranları vb. bir sürü markayı bize yabancı bir şekilde gösteriyorlar. Örnek verecek olursak: Gratis, English Home, Cafe Crown, Super Fresh ve daha niceleri...İlk başta şaşırıtsa da sonradan, benimsediğimizin ve Türkçenin yerini aldığı farkına bile varamıyoruz. Oktay Sinanoğlu'nun da dediği gibi: "Önümüzde iki yol var: Ya uyanıp dilimizi koruyacağız ya da iki nesil sonra Türkiye diye bir ülke, Türkçe diye bir dil kalmayacağını kabul edeceğiz! Seçim sizin."

Gün geçtikçe Türkçeyi korumak ile ilgili çalışmaların çok sık yapılmadığını görüyoruz. Dilimize kasıtlı zarar veren, Türkçe düşmanı insanlara uyarı bile yapılmıyor ve aslında saçma sapan kullanan insanlar işlerine aynı şekilde devam edebiliyor. Sanırım herkes dilimizin çöküşünü kabullenmiş gibi, hiçbir çaba sarf etmemeyi tercih ediyor. Halbuki dil bizim birlikteliğimiz ve geleceğimizdir. Ziya Gökalp'in de dikkat çektiği gibi:

“Güzel dil Türkçe bize
Başka dil gece bize”

Türkçemizi korumak ve ön planda tutabilmek için yarışmalar düzenlenmeli, etrafta dikkat çekecek anketler yapılmalı hatta çoğu zaman konferanslar yapılarak insanlar bilinçlendirilmelidir. Bilinçlendirilmelere rağmen Türkçe kullanımında hata yapan insanlar uyarılmalıdır. Öncelikli olarak dilimizin varlığını yine dilimiz ile sürdürdüğümüzü kabul etmeli, ne pahasına olursa olsun korumayı öğrenmeli ve gelecek nesillere öğretmeyi sorumluluk bilmeliyiz.

Ben bir öğrenci olarak bu yazıyı yazarken istemsizce zorlandığımı fark ettim. Bunun nedeni aslında yabancı kelimeleri öyle bir sahiplenmişiz ki, bana "cool" kelimesini yazmak "güzel"i yazmaktan daha normal geliyor. Yazıyı yazarken önce aklıma yabancı kelimeler sonra ise Türkçe anlamları geliyor. Diyorum ya, bu sanki artık bizim içimize işlemiş ve sanki bir çıkmaza girmiş gibi yabancı kelimeleri fazlasıyla benimsemişiz. Bu yazıyı belki siz okurken büyük bir farkındalığa varacaksınız ama şunu bilmenizi isterim ki ben de bu yazıyı yazarken çok fazla bilgi edindim, doğru bildiğim yanlışlarımı beni çok şaşırttı. Türkçe kelimeleri ifade etmede çok dikkatli olduğumu ve yanlışlarımın az olduğunu düşünürken yabancı dillerin beni de ele geçirdiğini fazlasıyla hissettim. Bunu hissedebilmemin bir yarışma vesilesiyle olması, yurdumuzda daha çok böyle yarışmaların olmasını gerektirdiğini fark etmemi sağladı. Yaptığım araştırmalarla Türkçenin zarar görmemesi ile alakalı bir yazı yazmaya çalışıyor iken çoktan yabancı dillerin Türkçemizi ele geçirdiğini fark ettim. Böyle devam etmemek için samimi arkadaş ortamlarında bile yapılan yanlışları düzeltmeye kendi adıma karar verdim.

Sözün özü dil bizim kimliğimiz, birlikteliğimiz ve geleceğimizdir. Mustafa Kemal Atatürk'ün de ifade ettiği gibi: “Amacımız, Türk dilinin öz zenginliğini ortaya çıkarmak onu dünya dilleri arasında, değerine yaraşır yüksekliğe erdirmektir.”

Nazmiye SÖNMEZ
Adana Turgut Özal Anadolu Lisesi

GÜZEL TÜRKÇEMİZE SAHİP ÇIKALIM

Bilgi, güçtür. Dil de bu güce ulaşmamızda ve insanlar arasında anlaşmayı sağlamamızda etkili olan bir sistemdir. Fertleri birbirine bağlayan bağ, en önemli yakınlaştırıcı ve kaynaştırıcı ifade aracıdır. Dil, iyi bir iletken ve Türk milletini de meydana getiren unsurların başında “Türk dili” gelir.

Türk dilinin geçmişinin Göktürklerle başladığını söyleyebiliriz. Türk adı ilk kez Göktürk Kitabelerinde geçer ve yüzyıllarca da bu dil gelişerek günümüzdeki varlığını devam ettirir. Göktürk Kitabelerinin MS. 8. yüzyıllarda yazıya geçirildiğini düşünürsek dilimizin ne kadar köklü olduğunu anlayabiliriz. Bu yüzden Türkçe, yaşayan dillerin en eski ve en geniş coğrafyaya sahip köklü bir dildir. Fakat değerli Türkçemiz yıllardır hatta asırlardır saldırı altındadır. Bu saldırıya “Dur!” demek için harekete geçmeliyiz. Atatürk, her fırsatta dilimizin öneminden bahsetmiştir. Atatürk’ün talimatıyla 12 Temmuz 1932’de önce Türk Dili Tetkik Cemiyeti kurulmuş, daha sonra bu kurum Türk Dil Kurumu adına dönüşmüştür. Atatürk’ün ölümünden sonra Türkçe kelimeler kullanma hareketi amacından sapmış ve Türkçede ne yazık ki yabancı kelimeler kullanılma gibi problemler oluşmaya başlamıştır.

Özellikle son yıllarda yabancı dil özentiliği sosyal medyada, bilgisayar oyunlarında, futbolda, dükkân ve mağaza isimlerinde ve en önemlisi de günlük konuşmalarda etkisini bir hayli arttırmıştır. “Hadi tschüss”, “Okey”, “Bye bye”, “Hello”... Bu cümleler size hiç yabancı gelmedi değil mi? Yeni bir akım değil aslında oldukça eski. İnsanlarımızın sıklıkla kullandıkları karışıklı bir dil. Peki bizim dilimize, Türkçemize, ne olmuş ki biz bu cümleleri kullanıyoruz? Dili yarı Batılı kullanmak da neyin nesi, bilen var mı? Sanırım bu kadar soru yeter. Bir dili kendi içine hapsetmek, dışarıdan gelebilecek yabancı kaynaklı sözcüklerden korumak mümkün değildir. Her dil, başka dillerden kelimeler alabileceği gibi onlara da yeni kelimeler verebilir. Fakat kelime almakla kalmayıp o dillerin kurallarını da benimserse o dil, etkilendiği yabancı dilin veya dillerin himayesi altına girmiş olur. Bu da milletin dağılmasına yol açar. Oysaki Türkçe yüzyıllardır değişen lehçesi ile konuşulan bir dildir. Bu yüzden bizim de güzel Türkçemize sahip çıkmamız gerekir.

Ana dilimiz Türkçe, milli ve dini değerimizi yaşatmak için olmazsa olmazımızdır. Türk kimliğinin en önemli temel taşıdır. Ana dilini iyi konuşan çocukların diğer dilleri daha kolay öğrenebildiği düşünülmektedir. Kendi diline sahip çıkamayan bir milletin başka dillerle de etkileşim halinde olması zordur. Türkçemizin bozulmaması için Türkçenin zenginliğini bilmeli, kendi dilimizi iyi tanımalı ve daha iyi tanınmasını sağlamalıyız.

Dilimizin insanlığın elindeki en şaşırtıcı araçlardan biri olarak adlandırılması tesadüf değildir. Sadece nasıl kullanılacağını bilmemiz gerekiyor ve bu konuda bizlere çok iş düşüyor. Anneler, babalar, öğretmenler, arkadaşlar... Üstüne basa basa söylüyorum ki hepimize çok görev düşüyor. Özellikle okullardaki Türkçe derslerini hafife alıp es geçmeyelim. Bu konuda daha sağduyulu olalım. Çocuklarımızın kendi dillerini, kültürlerini öğrenmeleri için her insan elini taşın altına koymalı! Türkçemizi doğru ve resmi kaynaklardan araştırmalıyız. Bu doğrultuda en güvenilir ve önemli kaynağımız Atatürk’ün kurmuş olduğu TDK (Türk Dil Kurumu)’dir. Sözlüklerine bakıp internet sitesinden faydalanmalıyız.

Son zamanlarda birçok yerde Türkçeye olan ilgi artsın diye çalışmalar başlatılıyor. Duyan vatandaşlarımız bu konuda çevrelerinde yaşayan insanlara bilgi verip farkındalık yaratabilir. En azından bu şekilde milli değerlerimize sahip çıkmak için birer adım atmış oluruz. Bu güzel

Türkçemizden gelecek nesillerin de yararlanabilmesi için çabalamak her Türk evladının görevidir. El birliğiyle dilimize sahip çıkalım. Türklüğümüzü bize unutturan her şeye inat, önce dilimizi sonra kültürümüzü, vatanımızı ve bayrağımızı yalnız bize ait olanlarla var etmeliyiz. Çünkü ne mutlu Türk'üm diyene... Ne mutlu Türkçe konuşuyorum diyene...

Sinan Şakir TEKE
Özel Antalya Yediiklim Anadolu Lisesi

HAZİNE

Dil; bir milletin ses dünyasıdır, yaşam ırmağıdır. Her millet kâinatı farklı şekilde algılamış, her birinin dili farklı kaynaklardan beslenmiş ve farklı mecralarda akmaya başlamıştır. Dolayısıyla bu milletlerin, hayata bakış açıları, yaşam değerleri yani geniş manasıyla kültürleri de farklı biçimde gelişmiştir. Yüzyıllardır akıp gelen bizim kültür ırmağımız da Asya'dan yola çıkmış; beslenerek, büyüyüp gelişerek bugünlere gelmiştir. Binlerce yıllık birikimden oluşan kültür ırmağımız, Türkçenin bir sonucudur. Nasıl canlılarda devamlılığı sağlayan genetikse, kültürün genetiği de dil ve yazıdır.

Türk dili, Türk milletinin kalbidir. Türk milletinin aklının dışavurumu ve uzantısıdır. Tartışmasız en zengin dillerden biridir. Dili zengin olan milletler akıllı milletlerdir. Teorik düşünebildiği ölçüde, dili soyutlaşır bu milletlerin. Dilimiz zengin olmasına zengin ama değerini biliyor muyuz? Dürüst olalım, biz Türkçe konuşuyor muyuz? Gelişen teknoloji ve batılılaşma çabası yaşantımızı etkilediği gibi dilimizi de etkiliyor. Örneğin; “hoşça kal” sözü, “bye bye” oldu, “Film gösterime girdi.” demek varken “Film vizyona girdi.” diyoruz. “Kuşak” sözcüğü, “jenerasyon” sözcüğü ile yer değiştirdi artık. Bunlar gibi daha bir sürü örnek verebiliriz. Gerek sosyal medyada gerek günlük konuşmalarda gerekse televizyon programlarında dile gereken hassasiyetin gösterilmemesi sonucu dilimiz yozlaşmakta. Hemen hemen ticaretin ana kuralı haline gelmiş “işletmeye yabancı isim koyma” durumu ise ülkenin dilinin yozlaştığının ve kimliğinin kırılma noktasına geldiğinin kuşkusuz en önemli örneklerinden. Dilini yozlaştıranların önce kendilerini yozlaştırdıklarını burada apaçık söylemeliyim. Bu bir aşağılık duygusunun, yabancı diller karşısında kendi ana dilini küçük görmenin, göstergesi değilse nedir? Bakın büyük milletler dillerini baş tacı yaparlar. Dillerini bir namus meselesi olarak görürler. Araplar her konuda kavgalıdırlar birbirleriyle. İlginçtir ki bir konuda birleşirler: Arapça. Arapçadan asla taviz vermezler. Bütün gelişmeler ve onların ortaya çıkardığı yeni ıstılahlar anında Arapçaya tercüme edilir. Çinliler de aynı şekilde Çincenin gelişiminde yenilikleri takip eder ve ıstılahları karşılarlar. Fakat maalesef günümüzde bazı “aydınlar” yeniliklerin ortaya çıkardığı sözcüklerin milletler arasında terimler olduğunu ve bunların Türkçeleştirilemeyeceği görüşündeler. Halbuki Türkçenin söz varlığı ekleri, kurallarıyla ele alınması yaşanan değişimlerde, kazançların, kayıpların, bilimsel, nesnel ölçüde işlenmesi, Türkçenin gerçek anlatım gücünü ortaya koyacaktır. Bu bakımdan Türkiye Türkçesinin söz varlığını, tarihi dönemlerden başlayarak tespit etmek, bu söz varlığını kullanıma açmak, yayınlar yapmak gerekiyor. Batı dillerinden gelen yeni kelime ve terimlere karşılık bulmak, Türkçenin yeniden başka bir dilin boyunduruğuna girmesini önleyecektir.

Türk toplumunun ruhunu, geleneğini, hayalini taşıyan bir hazinedir Türkçe. Türkçenin sahip olduğu hazineleri koruma ve yaşatma görevi ne şairin tekelindedir ne şunun ne bunun. Bu işte her Türk görevlidir, görevli olmalıdır.

Ah, keşke New York pazarlarında konuşulan kelimelerle konuşabilsem. (!)

Aslı AVCI

Alanya Hasan Çolak Anadolu Lisesi

İNSAN RUHU DİL

Hiç düşündünüz mü, yazı olmasaydı ne olurdu? Aslında yazı, biz insanların yaşamını kolaylaştıran, büyük tarihi çağları başlatan ve en önemlisi insanların iletişimini arttıran bir araç, çok değerli bir kaynaktır. Kesin olarak ortaya çıkış tarihi bilinmeyen Türkçe, Dünya'nın en popüler yirmi dili içerisinde yer almaktadır. Bilinen en eski yazılı kaynaklardan olan Orhun Yazıtları'na göre 1300 sene öncesine dayanan bir geçmişi vardır. Türkçenin güçlü ve zengin bir dil olduğunu ortaya koyup savunan ilk eser Divanü Lügati't- Türk de bunu kanıtlayan en önemli eserlerimizden biridir.

Sadece yazılı dönemlerle bağdaştırılamayacak kadar köklü bir dil olan Türkçenin, yazılı metinlerinden önceki dönemine "Karanlık Dönem" adı verilmektedir. Karanlık Dönemden sonra da birçok aşamadan geçerek günümüze kadar ulaşan Türkçemiz pek çok dilin etkisinde kalmıştır. Özellikle İslamiyet'in etkisiyle Arapça ve Farsça sözcüklerin çokça kullanıldığını görmekteyiz. Silhâm-ı Kaza, Hüsn-ü Aşk ve Şikâyetname gibi eserler, o dönemin Türkçesinin anlamına ve kurallarına uygun olarak yazılan eserlere örnek gösterilebilir.

Değişen sosyal, siyasal, toplumsal yapı ile daha ileriki dönemlerde Batı dilleri dilimizi etkilemiştir. Türkçe, yabancı kelimelerin de eşlik ettiği ağır bir dildir ve bu ağırlığa dayalı olan varlığını, Türkiye Türkçesine kadar devam ettirmiştir. Ömer Seyfettin ve bu konuyla ilgilenen arkadaşlarının katkılarıyla konuşma dili olan İstanbul ağzı esas alınarak yeni bir yazı dili meydana getirmek üzere "Yeni Lisan Hareketi" başlamış ve bu hareket bu dönemin başlangıcı kabul edilmiştir.

Ömer Seyfettin ve arkadaşlarının kısaca benimsedikleri ilkeler ise şöyledir: Arapça ve Farsçadan dilimize giren dil bilgileri kaldırılmalı, tamlamalara Türkçenin kurallarına göre değiştirilmeli, yazı dili ve konuşma dili birbirleriyle yaklaştırılmalıdır. Bu sayede Türkçeye uzun bir aradan sonra gereken önem verilmiş ve bu yönde çalışmalar hızlanmıştır.

Dilimizde ve edebiyatımızda böylesine önemli eserler, yazarlar, şairler ve daha yüzlercesi bulunurken Türk gençliğinin bu değerlere sahip çıkmaması çok acı. Münhasırı olmayan, uçsuz bucaksız olan bu dile sahip çıkması gereken bir nesil olmalıyız. Lakin şimdiki gençlik değil edebi eserleri, dilimizin meydana getirdiği edebiyatın tanımını yapamayacak kadar zavallı.

Kendi vatanımda, vatanımın kullandığı ana dil olan Türkçenin kelimelerinden daha çok yabancı kelimelere rastlıyorum. Devasa ve para tuzağı olan ticari mekânlara gittiğimde gözlerim fal taşı gibi açılıyor. Yabancı yabancı kelimelerin, Türkçe ile karıştığını görmek insanın ruhunu sızlatıyor. Böyle mi sahip çıkacağız dilimize?

"Okey, geliyorum." diyor insanlar, kaşlarını çatıyorum. İki dilin bir arada kullanılması hakikaten normal değil. Zaman içerisinde, yabancı kelimeleri bu şekilde konuşma dilimize sokmaya devam edersek, ileride sonraki nesillerimize aktaracağımız bir Türkçemiz kalmayacak. Bir çiçeği Güneş'e çıkarıp orada unutup kuruttuktan sonra, tekrar canlanmasını beklemek gibi bir haksızlıktır bu. Tıpkı bir çiçek, börtü böcek, ağaç gibi canlıdır dilimiz. Gereken değeri vermezsek dilimizi kurtarmamız mümkün olamayacak.

İnsan; dili ve milleti sayesinde farklı olduğunu unutmuyor bazen. İnsanı insan yapan husus da dilidir, ruhunu dinlendiren ise dil aracılığıyla yapılan edebiyatın verdiği estetik zevktir. İnsanın, dilini ebedi bir sonsuzluğa terk etmek istemesi ne kadar da acizce...

Ecrin ÇIK

İstanbul Yenilevent Anadolu Lisesi

-KENDİNE YABANCILAŞMAK-

안녕하세요(annyeonghaseyo), bonjour, नमस्ते(namaste), ciao, Привет(privet), こんにちは(kan'nichiwa), hallo, hello, merhaba...

Bütün bu kelimelerin farklı insanlar için aynı anlamı taşıması ne kadar ilginç değil mi? Açıkçası bana küçüklüğümden beri çok ilginç gelmiştir bu tür konular. Dünyada bu kadar dil olmasının sebebini hep merak etmişimdir. Ve zamanla bilgiyle beslendikçe bu tür soruların cevabını buldum. Bu yazımda üzerine kafa yoracağım konu ise dilimizin yani Türkçenin korunması. Fakat bir dilin korunmasından önce dil nedir, neleri yansıtır, neden değişime uğrar ve niçin korunmaya ihtiyaç duyar gibi sorulara cevap aramamız gerek.

Öncelikle dil, insanların duygu ve düşüncelerini işaret veya sözcükler kullanarak iletişimi sağlayan ortama denir. Bu tanım bir tarayıcıya sorduğunuzda size söyleyeceği kural kokan cümledir. Mesela bu tanım size "Hayvanların da dili yok mudur?" sorusunun cevabını vermez. Biz düşünecek olursak, ben hayvanların da bizler gibi bir dil sistemi olduğunu düşünüyorum. Fakat bu dil sistemleri bizimki kadar gelişmiş değildir ki zaten böyle olsaydı küçükken izlediğimiz, hayvanlarla tıpkı arkadaşmış gibi sohbet eden çizgi dizi kahramanları bizler olurduk.

Peki bizim için dil nedir? Bana soracak olursanız dil günlük hayatın ta kendisidir. Günlük hayatta yaptıklarınızı düşünün, yaptıklarınızın neredeyse her anında dil vardır. Örneğin gün içinde aileniz veya arkadaşlarınızla olan anılarınızın hepsinde sözcükler, yüz ve mimik hareketleri ve işaretlerle anlaşılırsınız. Veya hayatın vazgeçilmez parçası olmuş sosyal medyayı yine dil sayesinde kullanırız. Bunun gibi yüzlerce örnek verebiliriz fakat dilin hayatımızdaki yerini öğrenmek için onun varlığındaki artılara bakmaktansa yokluğunda oluşabilecek eksilere bakmak daha kalıcı olacaktır.

Birlikte düşünelim, dil olmasaydı ne olurdu? Açıkçası bunu düşündükçe cevabı bulmanın ne kadar sinir bozucu olduğunu söyleyebilirim. Düşünsenize annenize bir bardak su istediğinizi belli etmeniz gerek bunu nasıl yapabiliriz ki? Sözle ifade edemiyoruz. Eminim aklınızdan su içirmiş gibi bir hareketle ifade edebileceğinizi düşünmüşsünüzdür ama maalesef o da yasak çünkü bu tür işaretler, mimikler ve hareketler de dilin bir parçası. Beden dilini düşünün ses ve sözcükler yok fakat o da bir dil sayılıyor öyle değil mi? Bence dilin yokluğunu anlamamanın bir diğer etkili yollarından biri de Refik Halit Karay'ın Eskici hikayesini okumaktır. Bu hikayede Hasan'ın kendi dilini kullanamaması kimseyle sohbet edememesi ve dertleşememesi psikolojik açıdan oldukça zordur. Sinirleri daha fazla bozmadan bu konudan çıksak iyi olur.

Bence artık hepimiz dilin önemini ve ne olduğunu yeterince anladık. Peki bir dil neyi yansıtır? Dil hepimizin tahmin edebileceği gibi o dilin kullanıcılarını yansıtır. Bir toplumun kültürünün, alışkanlıklarının veya inandıkları dinin etkisini bile o toplumun kullandığı dilde görebilirsiniz. Aslında bu etkiler aynı zamanda dilin neden değiştiğinin de cevabıdır. Dil bizi yansıttığına göre değişmesi de olağandır çünkü bizler değişiriz. Son bir yılda bile gerek fiziksel gerek duygusal gerekse ahlaki bakımdan ne kadar değiştiğimizi görürüz. Bu yıl aralığını bir yıldan binlerce yıla genişletecek olursak da oluşabilecek değişikliklerin ne kadar fazla olabileceğini hayal edebilirsiniz. Özellikle geçmişte değiştirilen dinler, keşifler, icatlar, ticari yol ve savaşlarla kaynaşan kültürler dildeki değişimlerin en büyük sebeplerindedir.

Günümüzde ise dildeki değişimler pek çok yolla olabilir. Bana soracak olursanız bu yollar arasında verebileceğimiz en kuvvetli etken teknolojidir. Günden güne gelişen teknoloji ile hem farklı kültürlerin yaşam biçimine hem de kullandıkları dillere veya çeşitli alışkanlıklarına oldukça kolay erişebiliyoruz. Bana kalırsa buraya kadar olan her şey oldukça olumludur. Olumsuz olan taraf bu gördüklerimizi kendi hayatımızda kendi kültür ve alışkanlıklarımıza tercih etmemizdir. Mesela ben günlük hayatımda sıklıkla yabancı kelime kullanabiliyorum ki kullanmayan birini görmek bence oldukça zor hale geldi. Burdan da kendi kültürümüze hatta bi nevi kendimize yabancılaşmanın ne kadar kuvvetli bir etki olduğunu anlayabiliriz.

Hem kendi milletimize hem de farklı milletlere baktığımızda insanların kültürlerini ne kadar benimsediklerini görebiliriz. Çünkü bir milletin geçmişi ve kültürü o milleti özgün kılan şeydir. Diller de kültürün bir parçası olduğuna göre her toplum kendi dilini yabancı etkilerden korumalı ve özgünlüğünü kaybetmemesi için uğraşmalıdır.

Bizimde geçmişimizde bu tür uğraşlar olmuştur. Buna örnek olarak Genç Kalemlerin(Ali Nacip Yöntem, Ömer Seyfettin, Ziya Gökalp) başlattığı, Türkçülük esaslı "Yeni Lisan" hareketini örnek verebiliriz. "Yeni lisan" hareketi ile kullanılan dilin İstanbul Türkçesinde ortaklaşması planlanmıştır. Bir diğer örnek ise Mustafa Kemal Atatürk'ün bizzat öğrettiği Harf İnkılabıdır. Bu inkılapla dildeki Arap alfabesinin resmîyeti son bulmuştur.

Peki bizler günümüzde dilimizi değişimden nasıl koruyabiliriz? Bence bunun cevabı oldukça basit: dilimizi etkileyen yabancı dildeki kelimelerden ve kültürlerden etkilenmemektir. Bunu ne kadar çok kişi yapacak olursak dilimiz günden güne sadeleşecektir. Ancak tahmin edersiniz ki böyle bir şey "ha" deyince olmayacak kadar zaman ve gayret ister. Fakat herkes büyüklüğü gözlemeksizin adımlar atarsa bu iş oldukça kolaylaşacaktır.

Kısacası farklı dilleri gözlemleyebilir onları öğrenip onlardan faydalanabilirsiniz ancak bu farklılıkları kendi dilimize tercih etmemeliyiz. Çünkü kültürümüzü ve benliğimizi yansıtan dilimiz özgünlüğünü kaybettikçe bizim diyebileceğimiz bir dilimiz kalmayabilir. Sözü Mustafa Kemal Atatürk'ün tamda bu konu üzerine söylediği bir sözle kapatmak daha faydalı olacaktır. "Milletin çok belirgin niteliklerinden biri de dildir. Türk milletindenim diyen insan, her şeyden evvel ve mutlaka Türkçe konuşmalıdır. Türkçe konuşmayan bir insan Türk kültürüne, topluluğuna bağlılığını iddia ederse buna inanmak doğru olmaz."

Muhammed SEYHAN
İstanbul Hacı Ayşe Ateş Anadolu Lisesi

KUŞAKTAN KUŞAĞA TÜRKÇEMİZ

İnsan hayatında konuşmak, yazmak ve diğer insanlarla iletişim kurmak günlük hayatımızda alışılmış ve çokça yapılan eylemlerdir. Aynı millete mensup insanlar gibi bizim de kullandığımız ortak bir dil var: Türkçe. Bir milleti millet yapan en temel yapı taşlarından biri dildir. Duygu ve düşünce aktarımını sağlar. Gökalp'in dediği gibi dil sahip olunan duygu ve düşüncenin kabı gibidir. Yani içimizdekileri boşaltmak için dile ihtiyaç duyarız. Ayrıca dil beraberinde kültür gibi önemli şeyleri de getirir. Dil en etkili kültür aktarıcısıdır, birbirinden ayrılabilen nitelikler değildir. Sonuçta bir toplumda dile önem yoksa bir millet kültürünü doğru öğrenemez, kültüre önem yoksa dil dinamik tutulamaz.

Türkçemiz çoğu dillere kıyasla çok zengin bir dildir. Geçmiş yıllarda dilimiz yabancı kelimelerden uzak, yalın ve sadeydi. O dönem insanları dilini milletin en önemli unsurlarından görüyordu. Şimdi ise bana "Dilimize eskisi kadar değer veriliyor mu?" diye sorsalar maalesef ki cevabım hayır. Bu soruyu kime sorarsanız sorun çoğunluğunun cevabının benimkiyle aynı olacağından eminim. En üzücü olan şey ise biz, dilimizi göz göre göre yozlaştırıyoruz. Atalarımızın, zamanında çok değer verdiği dili önemsizleştiriyoruz. Eskiden yeni devletler kurulurken ilk yaptıkları şeylerden biri kendilerine öz bir dil yaratmaktı. Biz ise elimizdeki kıymetini bilmemekle beraber onu harcıyoruz. Kendi fikrimce dilimizi "yozlaştırmamak" çok çaba gerektiren bir şey değil. Sonuçta fazladan bir eylem yapmıyor, sadece elimizdekini korumaya çalışıyoruz.

En basit şekilde, yolda yürürken mutlaka gördüğüm mağaza ve dükkân isimleri, berber adları, market markaları...Mesela canım pilav çektii, pilavcıya gitmek istiyorum. Kafamı kaldırıp yerin adına baktığımda "pi-love (lav)" yazıyor. Ben direkt ülkenin geldiği yeri düşünüyorum. Sadece konuşma dili değil, lokanta adlarına kadar bu dil yozlaşmışsa artık bir müdahale gerekir. Eğer biz dilimiz için bir şeyler yapmazsak bu sözcükler artık dilimizi ele geçirecek. Buradaki suçlu bizleriz ama onu kurtaracak kişiler yine biziz. Çünkü artık bu yozlaşma sadece genç ve orta kesimin konuşmalarında veya mağaza, market adlarında görülüyor. Anneannelerimiz, dedelerimizde de görülüyor. Onlar bile telefonu kapatırken "bye-bye (bay-bay)" gibi basit yabancı sözcükler kullanmaya başladı. Şimdiki dilimizin hali böyleyse ileriki nesillerin bu mirasa gitgide daha az değer vermeye başlayacaklarını tahmin edebiliyorum. Buna alışıp normalleştirmek yerine, durumun farkına varmalıyız. O zaman dilimiz için bir şeyler yapma sırası gelmiştir. Oktay Sinanoğlu'nun dediği gibi "Türkçe giderse Türkiye gider!"

Açıkçası ben 1970 yıllarındaki röportajları açıp dinlediğimde çok etkileniyorum. Cümle içinde yabancı kelime kullanmayı bir kenara koyun, "yapacağım" derken bile bütün harfleri tane tane söylüyorlar. O insanlar, tüm gün konuşsa sussun isteyecek biri olmaz. Ağzından çıkan sözcükler adeta insana huzur veriyor, bir bebeğe ninni gibi geliyor. Günümüzün hızlı yaşamında kelimeleri konuşmada bile kısaltmaya başladık. Sadece bununla da kalmadık.

Mesajlaşırken kelimeleri kısaltmakla beraber kısaltmanın da kısaltmasını kullanıyoruz. İlk başlarda "tamam" yerine "tmm" sonrasında da bunu "tm"ye çevirdik. Aynı şekilde "nbr, slm, mrb, ok," gibi terimleri de kullanıyoruz. Bunda sosyal medyanın etkisini göremek mümkün değil. Bir insan gününün ortalama 4-5 saatini internette geçiriyor. O, beş saatte izlenen yüzlerce video, binlerce mesaj... Hepsinin günlük yaşantımıza ve dilimize etkisi var. Özellikle çocuklarda bunları alışkanlık haline getirmek, yapılan en kötü şeylerden biri. Çocuklar artık 2-

3 yaşlarında tabletlerle, telefonlarla yüz göz oluyor. Aileler; bunu işlerini kolaylaştırmak, biraz olsun nefes almak için yapıyor. Fakat hiç ileriye düşünmüyorlar. Bu çocuk bu yaşta tablete, telefona alışırsa ileride ondan ayrı nasıl yaşayacak. Her dakika elinde olacak, sizinle vakit geçirdiğinden çok sosyal ağda gezecek ve tabii ki bunun bazı sonuçları olacak.

Dili yozlaştırmak en ufak hareketlerle başlar. Bir sosyal medya platformuna girip kullanıcı adlarına baktığınızda bile “A” yerine “4” rakamı, “E” yerine “3” rakamını görmek mümkün. Bana en garip gelen şey ise özellikle gençlerin bunları yapmakla övünmesi. Sanki Türkçeyi yozlaştırmak böbürlenilecek bir eylemiş gibi algılıyor. Türk genci diliyle gurur duyması gerekirken ondan soğuyor, ısrarla değiştirmeye, değiştirmeye çalışıyor. Ama bence büyüklerimizin kullandığımız kelimeleri anlayamaması ve dilimizin elimizden gitmesi övünülecek bir şey değil, tam tersine bir durum. Mustafa Kemal Atatürk bu durumu “Milli duygu ile dil arasındaki bağ çok güçlüdür. Dilin milli ve zengin olması milli duygunun gelişmesinde başlıca etkidir. Türk dili dillerin en zenginlerindedir. Yeter ki bu dil bilinçle işlensin. Ülkesini, yüksek bağımsızlığını korumasını bilen Türk ulusu, dilini de yabancı dillerin boyunduruğundan kurtarmalıdır.” diyerek çok güzel anlatmış.

Tarihte de yıkılan devletler her şeyden önce ilk dilini kaybetmiş çünkü dil demek özlük, milli benlik demek. Dil ülkenin bütün topraklarına kök salmış bir yaşam ağacına benzer. Uzun yıllar kat edip gelişerek günümüze kadar gelir. Ona iyi bakar, iyi davranırsanız size ne meyveler ne şifalar verir. Fakat ona ilgi göstermez, bir de kötü bakarsanız işte o zaman ağaç kurumaya başlar. Kökleri eski sağlamlığını kaybeder. Size bir faydası da kalmaz. Öylece çürüyüp gider ve yok olur. Sonra onun gibi tüm yurda kök salmış, faydalı bir ağaç bulmak o kadar zorlaşır ki artık başka milletlerin ağacına bağlı kalırsınız. İşte bizler dilimize iyi bakmalı, onu yozlaştırmamalıyız. Peki şimdi biz Türkçemiz için bir adım atmayacak mıyız?

Defne BÜYÜKGÖKMEN

İstanbul Göztepe İhsan Kurşunoğlu Anadolu Lisesi

MUCİZE

İnsanoğlu, mucizeyi müphem zamanlarda ararken asıl mucizenin kendisinde olduğunun farkındalığını çoğu kez gözden kaçırmıştır.

Hem de doğan, büyüyen, serpilip gelişen bir mucize... Durağanlığı, hatta stabil kalmayı kabullenmeyen, reddeden bir mucize...

Aynı zamanda kırılğan bir mucize, maalesef ilgisizlikten zayıf düşüp komaya girebilen bir mucize...

Ama ben bu mucizeye en güçlü zaviyeden bakıyorum ve bu mucizeye tüm insanlığı ve kâinatı bağlıyorum.

“Türkçe ağızda annemin ak sütüdür.” metaforundan hakikate yürürken dilin vitamininin insan olduğunu ne de etkili dile getirmiş şair! Rahmet olsun.

Ezelden bugüne Türkçemizi en kuvvetli ve zengin şekilde besleyen şairler, yazarlar, padişahlar... Olmuştur velhasıl!

Ve her biri, dil duvarımıza bir tuğla, cümlelerimize hayat, dizelerimize oksijen olmuşlardır. Dilimizi baş tacı etmişlerdir. “Divanda, dergâhta, bargâhta, mecliste Türkçeden başka bir dil konuşulmaya” diyen Karamanoğlu Mehmet Bey’e selam olsun.

Bayramlara koşan arife sabahlarında dil bohçamızı doldurmuşuz Anadolu sözcükleri ile. İftarlara koşan sahurda bir bardak serin su olmuştur güzel Türkçemiz bize. Dilimiz mecazlardan hakikate, hakikatten mecazlara açılan bir perde gibidir tebessüm tebessüm.

Güzel Türkçemiz “Dillerin en zenginlerindedir, yeter ki bu dil şuurla işlensin.” Diyen Ata’mızın nasihatindeyiz. Dilimizin gelişimi ve işlenmesi ile ülkemizin yüksek bağımsızlığını savunmamız gerektiğinin de farkındayız. Amenna! Rahat uyu Ata’m!

Anlam genişlemesiyle, anlam zenginleşmesiyle, mecazıyla, dolaylamasıyla, ad aktarımı ile güzel Türkçemiz yanağında gamzesiyle tebessüm ediyor bize.

Örnek mi? Hemen: Eski Türkçede “kraliçe” anlamına gelen “hanım” sözcüğünün anlamı bugün “kadın, bayan, hanım” anlamına gelecek şekilde genişlemiştir.

“Aşı” sözcüğüne bakalım: Ağaca vurulan aşı ile insana vurulan aşının ne anlama geldiği Türkçemizin kimliğinde ne de güzel şahsiyet bulmakta.

“Kırmak” sözcüğünün gerçek anlamı ile mecaz anlamına ne demeli? Peki, yakın anlamlı sözcükler: “Darılmış, küsmüş, gücenmiş...”

Dünya dili içinde müstesna bir yere sahip olan dilimiz bağımsızlık demek, kültür demek, Anadolu demek, dostluk demek, ahablık demektir. Dilimizin gücü bizim gücümüzdür.

Türkçemizin milletimiz için önemini anlatırken bile, Türkçenin gücüne muhtacız. Bugün dili bir kenara koyarak düşünülebilecek bir millet yaşamı mümkün değildir. Ulu Önder Atatürk bunu şöyle özetlemiştir: “*Türk milleti demek, Türk dili demektir. Türk dili Türk milleti için kutsal bir hazinedir. Çünkü Türk milleti geçirdiği nihayetsiz felâketler içinde ahlâkının, geleneklerinin, hatıralarının, menfaatlerinin... Kısacası, bugün kendi milliyetini yapan her şeyinin dili sayesinde muhafaza olunduğunu görüyor. Türk dili, Türk milletinin kalbidir, zihnidir.*”

Aynaya baktığımızda gördüğümüz yüz mü yoksa içimize baktığımızda gördüğümüz düşünceler mi gerçek biziz? Bir topluma bakıldığında görünen kötülükler mi yoksa önemli düşünceler mi biziz? Bir çocuğun gözündeki yaş mı yoksa yüzündeki tebessüm mü biziz? Kaybolan bir geçmiş mi yoksa umut dolu bir gelecek mi biziz?

Ne durumda olursak olalım aynanın değiştirmeyeceği tek Şey dilimizdir. Varlığıyla toplumları, insanları bir araya getiren dilimiz olmasaydı veya tüm dünya üzerinde aynı dil konuşulsaydı ne olurdu?

Dil, bir milletin var oluş göstergesidir. Dilini kaybetmeye başlamış olması o toplumun yok olmaya başladığını gösterir. İnsanlar tarih boyunca hem toplum içerisinde birbirleriyle hem de başka toplumlarla sürekli etkileşim halinde olmuşlardır. Bu nedenle dil karşılaştığı tüm uygarlıkların izlerini taşır.

Dil aynı zamanda yaşayan bir canlıdır. Her dil doğar, gelişir, değişikliğe uğrar ve bazı kelimeleri yok olarak kullanılmamaya başlar. Hatta dünya üzerinde toplumların yok olmasıyla kullanılmamaya başlayan diller de vardır. Dilin varlığı ve gelişimi o dile ait olan edebiyatı da doğrudan etkiler. Zengin bir dil yapısına sahip olan ülkelerin edebiyatları da zengindir. O dilde yazılan eserler zevkle okunur ve geleceğe kalır.

Bir toplumun geleceğe taşınması için önce kendini bilmesi gerekir. Kendine ve diline saygısı olan toplumlar dilin önemini kavramıştır. Dil bir milletin iskeletidir. Tüm organlar onun sayesinde bir arada var olur, yaşar, varlığını sağlıklı bir Şekilde devam ettirir. Dil olmadan bir milletin yaşaması mümkün değildir. Bir millet dil dışında sahip olduğu her Şeyi kaybedebilir, bunları tekrar bir gün elde etme Őansına sahiptir. Fakat dilini kaybeden milletler, benliğini de kaybedeceği için yok olmaya mahkûmdur. Ve Şimdi bunu okuyan sen dilin değerini bil ve toplumunun paha biçilemez hazinesini koru...

Türkçemiz bir temmuz güneşidir yürekleri ısıtan Türkçemiz sonbahar yağmurudur toprağa bereket olan Türkçemiz Őubat karıdır nehirleri okyanuslara taşıyan. Türkçemiz gök kubbe altında haldaşımız, sırdaşımız, dostumuz, yarenimizdir Orhun Yazıtlarından Gençliğe Hitabe 'ye kadar.

Sen, ben ve hepimiz için en kutsi görevdir dilimizi yabancı dillerin etkisinden kurtarmak. Türkçemizin dil özelliklerine ihanet etmeden ona yeni yepyeni koridorlar açmak onu kendi mecrasında coşkunlaştırıp zirveye taşımak kültürümüzün her bir ögesini temsil edebilecek kabiliyetle buluşturmak bizlerin en anlamlı görevimizdir. Dil ile kültür arasındaki kuvvetli münasebeti tesis etmek bizim için istiklalin ta kendisidir.

Dilimiz kültürümüzü besleyen kültürümüz ise dilimizden feyz alan ve bu doğrultuda edebiyat ile sanat ile mimari ile Őaha kalkan bir toplum olma yolunda en büyük silahımızdır. En büyük medeniyetler dillerine gereken özeni göstererek tarih sahnesinde hep var olmuşlardır.

Divan-ı Lgat-it Türk'te bir koşuk, bir sagu, Karacaoğlan'ın sazında bir koşma, Yunus'un dilinde selamdır Türkçe bize.

Son söz Ziya Gökalp'ten olsun:

Güzel dil Türkçe bize

Başka dil gece bize

İstanbul konuşması

En saf, en ince bize

Çağlara damgasını hep vursun Türkçemiz!

Beyzanur KURNAZ
Elzığ Cemil Meriç Fen Lisesi

NEFESİMİZ

"Dil iletişimi sağlayan bir araçtır" dil denildiğinde ilk aklımıza gelen tanım. Aslında yanlış bir tanım değil ama içeriğine inilmemiş bir tanım. Bunun sebebi bu tanımı açmaya hiç ihtiyaç duymayıp olabilir. Çünkü bizler iletişimi sürekli kullanan, hiç iletişimsiz kalmadığımız için dil ve iletişimin önemini fark edememiş varlıklarız.

Nefes almak gibi. Her saniye nefes alıyoruz ama bunun farkında bile değiliz. Hani bazen nefes aldığının ayrımına varırsın ve dinlersin, dilinde buna ihtiyacı var. Nefessiz kalmayı deneyip önemini kavradığımız o ana dilin de ihtiyacı var. Çünkü ancak o zaman dili bir kalıba sığdıramayacağımızı anlayabiliriz.

Bir kuş cıvıltıyla, aslan kükreyerek, kedi miyavlayarak, insan konuşarak iletişime geçer ve birbirini anlar. Hepsini anlamak için kendilerine ortak bir dil bulmuşlardır. Biz canlılar bir şekilde iletişimi sağlıyoruz. Lakin günümüze kadar süregelen ortak iletişim araçlarımızın nasıl ortaya çıktığını ya da bize ulaşacak ortak bir iletişim aracımız olmasaydı ne olurdu bunu merak edip araştırmıyoruz.

Dil tabii ki bir anda ortaya çıkmadı. Dili; konuşma, beden ve yazma dili olmak üzere üç ana başlığa ayırıyoruz. Yaklaşık 250.000 yıl önce dilin kullanımının başladığını söyleyebiliriz. İlk başlarda beden dili kullanıldı, yani şuan sıklıkla başvurduğumuz jest ve mimiklerimizi uzun yıllar önce atalarımız anlayabilmek için kullanıyorlardı. Dil zamanla kendini geliştirerek bazı evrelerden geçerek günümüzdeki haline geldi. Canlılar birbirleriyle bir şekilde iletişime geçerek birbirleriyle anlaşmak zorundalar. Bu yüzden dil ortaya çıktı. Peki ama bizim kullanabileceğimiz, geleceğe aktarabileceğimiz ortak bir dilimiz olmaması ya da dili kaybetme gibi bir durum düşünülebilir mi? İlk olarak ortak bir dil olmaması demek senin sadece o an bulduğun ilkel yöntemlerle anlayabileceğin, geçmişin sana aktarılamadığı için ilerleme kaydedemeyeceğin, geleceğe yol gösteremeyeceğin, gurur duyacak bir ecdada da sahip olamayacağın demek. Yani aktarabileceğimiz bir dilimiz olmasaydı şuan kim olduğumuzu sorguluyor olabilirdik. Her değerli hazine gibi dil de sahip çıkılmadığında kaybedilir, diğer diller içinde asimile olabilir ve bir tarihin yok olmasına neden olabilir. Günümüzde 7.111 dil olduğu biliniyor. Her toplum kedine has dile sahip. Bizim güzel Türkçemiz ise üç kıtada hüküm süren 624 yıllık Osmanlı Devleti'nin de kullandığı bir dil olmasına karşın günümüze kadar çok farklı evrelerden geçmiş ve geçecek olan bir hazinedir. Türkçenin tarihteki yerine ve gelişimine, Nihat Sami Banarlı'nın sözleriyle başlamak istiyorum. "Her dil imparatorluk dili olamaz çünkü her millet imparatorluk kuramaz", der ve Türkçeyi imparatorluk dili kabul eder. Aslında Banarlı'nın Türkçe için bu kelimeleri sarf edebilmesinin en büyük dayanağı Türkçenin geçmişi, önemli dil ve tarih edebiyatçıları barındırması, onların ortaya koydukları eserler ve onların düşünceleri.

Güzel Türkçemizin tam olarak ne zaman ortaya çıktığı bilinmez. Bilinen ilk yazılı metinden önceki dönemi 'Karanlık Dönem' olarak kabul ederiz ama bilinen eserler bakıldığında 'Karanlık Dönem' isminin sadece bir bilinmezliği temsil ettiğini ve bu dönemde 'de Türkçenin duru kullanımının sürdüğü tahmin edilir.

Türk dilinin ilk yazılı eseri Göktürk Dönemi'nde ortaya konan Orhun Yazıtları kabul edilir. Orhun Yazıtları, Göktürk Dönemi ve Türk adının geçtiği ilk eserlerdir. Aslında Orhun Yazıtları'ndan önce Yenisey Yazıtları vardır, ancak bu yazıtlar okunamadığı için belge niteliği taşıyamaz ve Orhun Yazıtları kabul edilir.

Türkçeyi ilk kullandığı bilinen devletler Göktürk, Uygur ve Karahallılardır. Türkçe aynı zamanda çok geniş bir yelpazede ele alınabilir. Çok fazla şive, lehçe ve ağza sahip olup çok fazla dönemde incelenmekle birlikte farklı dillerle de temas ederek günümüze ulaşmış ve hazinesine değerli taşları koyarak gelişimine devam eden bir dildir.

Türk dili çok önemli eserler ve bu güzel eserleri kaleme alan yazar, sanatçı barındıran bir dil. İlk olarak, Kaşgarlı Mahmut tarafından kaleme alınan Türkçenin ilk dil bilgisi sözlüğü olan Divanü Lügatit Türk adlı eseri ele alalım. Eserde Türkçe kelimelerin karşılığı Arapça olarak açıklanmış olup İslami Dönem'in ilk ürünlerinden biridir. Araplara Türkçe öğretmek ve Türkçenin zengin bir dil olduğunu göstermek için kaleme alındı. Yazar kitabın ön sözünde Hz. Muhammed'in, "Türkçe öğrenin çünkü Türklerin hâkimiyeti uzun sürecek" dediğini iddia etmiştir. Şu şekilde de devam eder : "Eğer böyle bir söz söylenmediyse bile akıl ve mantık gereği Türkçe öğrenmek gerekir." Yazarın bu cümleleri kurması onun milliyetçi duygulara sahip bir insan olduğunun kanıtı sayılabilir. Aynı zamanda yazar eserinde Türklerin neden cihana hâkim olmak istediğini, Türkçenin neden öğrenilmesi gerektiğini belirtip içindeki Türkçe sevgisini ortaya koyar. 15 yıl boyunca Orta Asya'daki Türk topluluklarını gezip onların dilinde yaşayan kelimeleri bulmuş ve derledikten sonra bu kelimelerin anlamlarını şiir ve atasözlerinden faydalanarak açıklamıştır. 7500 civarı Türkçe kelime barındıran eser Karahanlı Türkçesiyle kaleme alınmış ilk şiir antolojisidir.

Karamanoğulları'nın üçüncü ve en büyük hükümdarı olan Karamanoğlu Mehmet Bey'in de Türkçeye katkıları göz ardı edilemez. Çünkü kendisi o dönemde edebiyat dili olan Farsça, ilim dili olarak Arapçayı kullanan Selçuklulara karşı kendi öz dili olan Türkçeyi konuşan halkı etrafında toplayıp millet olarak yaşamının ilk şartının dil birliği olduğunu vurgulamış, kendi dilini ve kültürünü hor görüp başka kültürlerin egemenliğine girmeyi yücelik sanan anlayışa tepki göstermiştir. "Bu günden sonra divanda, dergâhta ve bargâhta, mecliste ve meydanda Türkçeden başka dil kullanılmayacaktır. Defterler dahi Türkçe yazılacaktır." diye bir ferman yayımlayarak tepkisini gösterdikten sonra Türkçeyi devlet dili ilan etmiştir.

Türk-i Basit, Basit Türkçe anlamına gelen bir mahallileşme akımıdır. 16.yüzyılın ilk çeyreğinde ortaya çıkmış olan akımdan ilk defa 1921 yılında Mehmet Fuat Köprülü tarafından Tevhit-i Efkâr gazetesindeki makalesinde daha sonra da kitabında bahsedilerek tanımlanmıştır. Bu akım, divan edebiyatında Arapça ve Farsça kelime ve terkiplere fazla yer vermeyip sade bir Türkçeyle şiir yazmak için kullanılmıştır.

Mustafa Kemal Atatürk, hem Türk denince akla gelen isimlerden biri hem de Türk diline çok önem vermiş ve dilimizin gelişmesi için önemli çalışmalara imza atmış olan biridir. "Türk, demek dil demektir. Milliyetin çok belirgin niteliklerinden biri dildir. Türk milletindenim diyen insan her şeyden önce ve mutlaka Türkçe konuşmalıdır." der. En bilinen çalışması yeni Türk alfabesini ortaya çıkarmasıdır, Atatürk'e göre Arap alfabesi Türk dilinin ihtiyacını karşılamaya yetmez ve sosyokültürel bakımdan geri kalmamıza sebep olmuştur. Dil inkılâbının ardından, Türk Dil Kurumunu kurdurduktan sonra tüm dillerin Türkçeden geldiği tezine dayanan dil bilim kuramı olan Güneş-Dil Teorisi'ne de destek vermiştir.

Edebiyat öğretmeni ve tarihçisi olan Nihat Sami Banarlı ise edebiyatımıza önem vermiş bir diğer dil tarihçimizdir. Aklımıza ilk olarak "Türkçenin Sırları" adlı eseri gelir. MEB tarafından 100 temel eser arasında olup defalarca basılmış olan bu eserde, Türkçenin güzellikleri, incelikleri ve ahenginin ele alındığı makaleler bulunur. Türkçenin bir imparatorluk dili olduğu düşüncesinde olan Banarlı bu düşüncesini Türkçenin tarihine ve içinde barındırdığı

değerli taşlara dayandırır. Diğer dillerden kelime almanın karşısında olmayan Banarlı, aksine kelime daracığımızın gelişmesini bir zenginlik olarak görür. Anlatım bozukluğu konusunda da görüşü olan Banarlı'ya göre aynı anlama gelen farklı kelimeler kullanmanın kötü bir şey olmadığını aksine bunun bir zenginlik olduğunu vurgular. Türk diline karşı yeni bir düşünce tarzı kazandırmıştır.

Türk dili tarihi boyunca daha birçok eser ve önemli yazar barındıran bir dildir. Peki, böylesine önemli bir dil günümüzde nasıl bir konumda olduğu hiç merak edilir mi? Aslında araştırılması gereken bir konu. Çünkü Türkçe günümüzde gerçekten olması gerektiği konumda değil.

Dünya Ekonomik Formu 'Dünyanın En Etkili Dilleri 'adlı bir sıralama yayınladı. Bizler tabii ki ilk sıralarda dilimizi aradık. Lakin çok büyük bir hayal kırıklığı yaşadık. Türkçemiz 18.sırada yer aldı. Türkçe kesinlikle ilk sıralarda olması gereken bir dil. Çünkü Türkçe sadece Türkiye coğrafyasında konuşulan bir dil değil aynı zamanda Avrupa, Balkanlar, Kuzey Kıbrıs, Irak, Suriye ve İran başta olmak üzere çok geniş bir coğrafyada konuşulan asla göz ardı edilemeyecek bir tarihe sahip olan aynı zamanda farklı lehçe ve şiveleri de olan bir imparatorluk dildir.

Bizim dilimiz hangi dönemde olursa olsun ne kadar sorunla karşılaşırsa karşılaşsın ancak bizler sayesinde nefes alacak olan ve hiçbir zaman yıkılmayıp değerli taşları toplamaya devam edecek olan bir hazinedir.

Kübra TOPÇU
Sivas Prof. Dr. Necati Erşen Sosyal Bilimler Lisesi

ÖNCE TÜRKÇE

Türkçe, Türk insanı ile bir yola çıkmış ve yılları aşan bir süre içinde farklı tarihlerde, farklı coğrafyalarda varlık göstermiş. Tarihi ve coğrafyası değiştikçe kendisi de değişmiş. Bu değişimler adeta gür bir nehir gibi bugünlere getirirken onu, dallara, kollara ayrılmış ve onun gelişmesini sağlamış.

Binlerce yıllık geçmişe sahip olarak bugünlere kadar yaşamış, daha doğrusu yaşamayı başarmıştır Türkçe. O, tanımadığınız bir yerde kendi şehrimizin plakasını görmek ya da kalabalıklar arasında tanıdığınız bir yüzün gülümsemesi gibi öyle içten, öyle bizden... Sımsıcak bir öğle güneşi gibi aydınlattıkça ısıtan, ısıttıkça daha da aydınlatan...

Her toplumda, evreni algılayış biçimi nesnelere verdikleri isimler, dilleri vasıtasıyla olur. Afrika'da Arap çöllerindeki insanlara göre cehennem, “yanan alevlerdir. Kutuplara gittiğimizde ise cehennem,”buz”dur, “soğuk”tur. Gördüğümüz üzere dil, insanın evreni algılayış ve anlatış biçimidir. Hepimiz kendi cehennemimizle yaşarız.

Tanpınar'ın “Ne içindeyim zamanın ne de büsbütün dışında /Yekpare geniş bir anın parçalanmaz akışında “dizelerini düşünüyorum. Buradan baktığımızda bir dilin içinde yekpare geniş bir an var. Bu “yekpare geniş an” içinde geçirdiği değişme ve gelişmeler ışığında onu dönemlere ayırmamızın sebebi dilin çok yönlü olması. Bu yüzden dili inceleme nesnesi olarak ele alıyoruz. Dolayısıyla başlangıcını kesin olarak göremesek de insanla birlikte var olduğunu biliyoruz ve yazılı eserlerden itibaren ele alıyoruz. Dil o kadar mükemmel ki hem konuşma hem yazı dili olarak bir taraftan tarihin kaydını tutarken bir taraftan da kendi tarihinin kaydını tutuyor. Bu yüzden dildeki değişme ve gelişmeler de dilin varlık serüveninin tarihi olmuş oluyor. Biliyoruz ki dil sayesinde düşünüyor, yorumluyor ve üretiyoruz. Dilini iyi kullanabilen milletler her alanda diğer milletlere kıyasla daha çok gelişirler bence. Dille bilim de yapıyoruz felsefe de. Edebiyat da dilsiz olmaz; sanat da. Siyaset yaparken de işe yarar, ekonomi konuşurken de. Bunlar bir milletin yaşam damarları.

Dilin değişmesi kaçınılmaz. Bugün 7. veya 8. yüzyıldaki Türkçeyle konuşamayız. Her ne kadar o zamana dönmek isteyen, alfabeyi diriltmek isteyen insanlarımız olsa da... Dilin doğal seyri içinde o değişme ve gelişme dediğimiz belki de onun canlılığı dediğimiz olay budur. İster istemez yüzyıllar boyunca karşılaştığı her yeniye karşı bir tutum gerçekleştirmek durumunda. Dil, bunu bazen kendi kaynaklarıyla bazen olduğu gibi almak durumunda kalacak. Bu, tüm diller için geçerli. Hamlelerin samimiyetle yapılan çalışmalar olduğunu kabul etmemiz gerekiyor.

Ben yeni kelimeler üretme çabasını anlamlı buluyorum. Türkçenin kaynaklarına giderek mevcut unutulmuş kelimeleri diriltme çabasını da anlamlı buluyorum ama beni en çok yaralayan kelimelerden biri” bayat”. “Bayat atı birle sözüg başladım” diyor Kutadgu Bilig'de Kaşgarlı Mahmut. Biz, bugün” bayat” denildiğinde zehirleyici bir şeymiş gibi bakıyoruz. Sözün bile bayatı çekilmez oluyor. Oysa” kadim” kelimesinin yerine oturttuğumuz “ bayat”ı terk etmişiz. Onun geniş anlamını daraltıp “kadim”e yüklemişiz. Ne olurdu” bayat “bu anlamıyla devam etseydi? Edemezmiş demek ki. Zaman bunu kaçınılmaz bir şekilde getiriyor. Nasıl bir yerde “bayat”ı terk edip “kadim”i almışsak başka bir yerde de “mesele”yi terk edip doğru yapılmadığı halde “sorun”u benimsemek durumunda kalmışız. Ancak biz iki kelimedenden de farklı şeyler anlıyoruz. O halde bu çalışmalar dili gerçekten zenginleştirdi. Dile yeni fırsatlar tanıdı. Bunların içinde öyle kabul edilemezler vardı ki onları da zaten kabul etmedik.

Üretilmesi belki aşırı bir çabaydı ama bugün içinde bulunduğumuz duruma bizi getirebilmek için kaçınılmazdı. Dolayısıyla bütün bu çekişmeli sürece ve Türkçenin yapısına aykırı sözcüklerle oluşmasına rağmen çok önemli çabalardı ve bugün biz Türkçeyi bu duygularla ve o süreçle sahiplenebiliyoruz. Her devir bize o devirde olması gerekenleri dayatıyor. Karşı çıkanlar belki frenledi, destek olanlar da bugünkü söz varlığına hizmet etti.

Dilimizi koruma çalışması adı altında tarih boyunca birçok kurum ve kuruluş kurulmuştur. Bunlardan en önemlisi, hiç şüphesiz TDK'dir. Atatürk'ün sağlığındaki 2. dönemde TDK'nin kurumundan 1960'lara kadar derleme çalışmalarına başlandı. Araştırma ve yayınlara esas olarak bilimsel çalışmalar yapıyordu ama bir taraftan da Türk dilinin sadeleştirilme çalışmalarına ağırlık verilmişti. O dönemin şartları içinde bir taraftan eski eserler ve sözlükler taranmaya başlandı. Gazeteler ve radyolar aracılığıyla dil anketi düzenlenerek halkın yabancı kelimelere karşılık bulması bekleniyordu ki bu hareket çok önemliydi. Halkı da bu sürece katarak halkın dağarcığını toplama çabasını hayati derecede güzel bir hareket olarak yorumluyorum.

Bugün de TDK daha çok yakın bir zamanda hatırlayacağınız üzere "astronot" kelimesine karşılık aranması, söz konusu olduğunda böyle bir anket açtı ve halkın duyarlılığını da bu sürece katmayı tercih etti. Bu, başlangıçta da uyguladığı yollardan biriydi. Bunun dışında Türkçenin korunumu için kelimeye gümrük uygulama teklif edilmiş yıllar öncesinden. Kelimeye belki uygulayamayız ancak iş yeri adlarında çok da güzel uygulanır. Örneklendireyim: "Pastahane" kelimesini kendi söyleyişinize uygun hale getirmişsiniz ve artık "pastane" diye yazıyorsunuz çünkü oradaki "h" sesi yabancı geldi ve onu kendinize uygun söylediniz, kendimize uygun söyledik. Kanımca bu gümrük uygulaması tekrar gündeme sokulmalı ve tekrar teklif edilmeli.

Her zaman "Önce Türkçe" demeliyiz düşüncesindeyim. Dil konusunda toplumsal duyarlılık oluşturmaliyiz. Bunun için de herkese bireysel sorumluluklar düşer. En önemli görev ise toplumu yönlendiren, kitle iletişim araçları kullanan, arkasında büyük bir kitleyi götüren kişilere, yazarlara, aydın kesime düşüyor. Özellikle bu insanlar yabancı hayranlığı ve yabancı sözcüklere olan düşkünlüğünden kurtulmalı. Yabancı kelime almamanın yolunun bizim yerli olanı üretmeyle ilgili olduğunu görebilsek ve özentiden uzak durabilsek keşke. Slayt yerine "sunum", link yerine "bağlantı", online yerine "çevrimiçi" demek zor değil değil mi? "Plaza dili" diye bir şeyden de bahsetmezdik hatta. Şimdi dünyayı "Turkey" yerine "TÜRKİYE" ile selamlamaya başlamanın güzelliğini de yaşıyoruz Türkçe adına.

Eğitim, bir ülkenin geleceği. Bütün eğitim basamaklarında Türkçe eğitimimiz için gerekli duyarlılık, önem ve dikkat gösterilmeli düşüncesindeyim. Bu konu, sıradan, gelip geçici bir konu olarak değil de bir anayasa maddesiymiş gibi ele alınmalı. İşin özü, düzgün ve bilinçli Türkçe öğretimidir. Türkçe temeli olmayan bir Türk'e ne kadar yabancı dil öğretmeye çalışsanız da bu boşuna bir çabadır bence. İyi bir yabancı dil için mükemmel bir Türkçe ön koşuldur. Dil öğrenme konusunda kesinlikle hevesli olmalıyız ancak kendi dilimizden taviz vermeden...

Nesillerimizim devamını sağlayan çocuklarımıza, böylesine şanlı bir devletin kutsal topraklarında yaşarken neden Türkçe isimler koymayalım ki? Şimdilerde geleneksel olarak bazı bebekler, anneannelerinin, babaannelerinin, dedelerinin isimleriyle anılıyorlar. Doğan bebeklere Türkçe isimler koyarak bile "Önce Türkçe" diyebiliriz. Küçük bir adım ama büyük sonuçları olacak bir adım... Biz neden şimdiden başlamayalım, neden çocuklarımızın adları

bizden, içimizden olmasın? Neden Türk devletinin içinde olan herhangi bir satış yerinin adını yabancılaştıralım? Biliyorum ki Rize, pastaneleriyle çok ünlü bir yer. Milano Pastanesi demek yerine Rize Pastanesi diyebiliriz. Türkiye'nin hemen her yerinde iş yeri adlarının yabancı olmasıyla ilgili eleştiriler, tartışmalar oluyor. Hatta TDK ile belediyeler iş birliği halinde dükkânlarına Türkçe ad verenlere ödülleri veriyordu. Hatta Fransa'ya gider de oranın diliyle konuşmazsanız küçük esnafın bile size cevap vermeyeceği söylenir. Fransa'da Fransızca konuşulması gerektiğinin bilincinde olmamız gerektiğini dayatırlar. Bizim de aldığımız hiçbir kelimeyi zaten o dildeki şekliyle telaffuz etmemiz mümkün değil. Aldığımız kelimeyi o dildeki anlamıyla yaşatmamız da kolay değil. Mutlaka ona biz Türkler yeni iş tecrübeleriyle yeni bir söyleyiş, yeni bir anlam katıyoruz ama bu masumlaştırmak için söylediğim bir şey değil. Atatürk'ün önderliğini yaptığı ülkesini, yüksek istiklalini korumasını bilen Türk milleti için “Dilini de yabancı dillerin boyunduruğundan kurtarmasını bilecektir “sözünden de anlaşılacağı üzere bizim maddi ve manevi anlamda düşünce dünyamızda, kültürel çalışmalarda, teknoloji alanında yenilikler üretmediğimiz zaman, onlara kendi kelimelerimizle ad vermemiz zorlaşmakta. Milleti, millet yapan unsurların başında “dil” olduğunu tarih anlatanlardan da dinledik hep. Ziya Gökalp

“Türklüğün vicdanı bir,
Dini bir, vatanı bir
Fakat hepsi ayrılır

Olmazsa lisanı bir “dizeleriyle Türkçenin değerli ve birleştirici oluşunu ne de güzel söylemiş!

Değişime direniyoruz aslında. Genç kuşaklar hep daha hevesli daha istekli, yeniliklere daha açık, daha yaratıcı oluyorlar ama yaşımız ilerledikçe yenilikleri kabul etmek konusunda daha çok zorlanıyoruz. Buna tezat olarak da insanlık ortaya çıktığından beri hep yenilikler sayesinde ileri gitmiş oluyor. Yenilikler, değişimler, farklılıklar sayesinde... Bu sayede uzaya çıkabildik diye düşünüyorum. Gençlerde dil kullanımında ise kelimelerden ziyade kelimelerin anlamı daha önemli. Gençlerin dilinden duyduğumuz şu tabir düşündürüyor beni :” Ben ona yürüyorum “. Bu “ben ondan hoşlanıyorum, onunla iletişim kurmaya çalışıyorum” anlamında. Bunu mecazen kullanıyor hatta daha fazla yaptığında “Bana yürümedi hatta koştu “diyor. Bir de “yükselmek “var: Bir anne çocuğuna “Bana yükselme” diyorsa o zaman çocuk, annesinin karşısında saygısızlık yapıyor demektir ama bir delikanlı, bir kıza yükseliyorsa bu yine ondan hoşlandığını gösterir. Bu şekilde mecazlaşa mecazlaşa dile yeni özellikler katıyor bana kalırsa gençler. Bu noktada da z kuşağının dilini bilinçlendirerek doğru kullanımını pekiştirmeliyiz ama dilin ölmemesi için gençlerin dille oynaması bence çok önemli. Gençler, dili geliştirmiyorsa orta yaşlı veya yaşlı kesim yaşamlarını kaybettiğinde gençler onu kullanmadığında bazı kelimeler ölüyor. Dolayısıyla gençlerin dili pekiştirmesinin çok kıymetli olduğunu düşünüyorum.

Kaynaklardan hatta rivayetlerden öğrendiğimize göre Karamanoğlu Mehmet Bey ve o dönemdeki meclis üyeleri, millet olarak yaşamının ilk ve en önemli şartının dil birliğinin sağlanması gerektiğine inanmaktaydı. Bunun üzerine Türkçenin resmi dil kabul edildiğini öğreniyoruz. Bu, Türkçenin yazı dili oluşu açısından bir sembol.

Dil aklımızın uzantısı. Kafamızın içindeki kelimeleri dış dünyaya yansıtırız. Neredeyse her durumu özetleyecek en güzel şekilde atasözü veya deyimimizin olması bizler için adeta bir nimet! Rengârenk kelimelerimiz var bizim. Neşelendiren, coşturan, hüznölendiren... Mesela

“ölüm “ ,çok soğuk ;”doğum “ , gülümsetebiliyor. Dikkat edilirse “çirkin “o kadar güzel bir kelime ki...

Biz bu ülkenin çok önemli kilometre taşlarıyız. Bilge Kağanları, Kaşgarlı Mahmutları, Yunus Emreleri, Ali Şir Nevailerı, Aşık Paşaları, Mustafa Kemalleri... Dolayısıyla bu yol sonsuza dek gidiyor. Bizlerin görevi; ülkemize faydalı, düşünen, üreten, gurur kaynaklarımızın izinden gitmeye çalışarak gücü yetenlerimiz olursa zoru aşmaya çalışarak ama ne olursa olsun ses bayrağını dalgalandırarak... Ne olursa olsun “Önce Türkçe “diyerek...

Seher DEMİRCAN
Zonguldak Alaplı Fen Lisesi

ÖZ TÜRKÇEM

Dil, benliğimizi oluşturan milletimizi simgeleyen bir canlı. Canlılığı her gün gelişime ve değişime açık olmasından kaynaklanıyor. Bizim dilimiz olan Türkçe de her gün değişiyor ve gelişiyor.

Türkçe deyince ya herhangi bir ders ya da herhangi bir dil aklıma geliyordu. Ama sonra kullandığımız sözcükleri, cümleleri akıl süzgecimden geçirince ya da sözlükleri şöyle bir karıştırınca fark ediyorum ki Türkçe bambaşka. Sadece Türkiye’de değil dünyada da apayrı bir yer kaplıyor.

Türk dilinin benim için taşıdığı anlam çok büyük. Dil denince aklıma George Orwell’ın şu sözü geliyor hemen: Dili gereksiz yabancı sözcüklerden uzaklaştırıp temiz tutmak; tıpkı vücudunu, vicdanını, evini, köyünü ve şehrini temiz tutmak gibi ahlaki bir ödevdir.

Bir kelimenin bile birden fazla anlam taşıdığı bir dil konuşuluyor: Binbir çeşit kelimesi olan bir dil.

Ama bazen bu dile karşı büyük haksızlık yaptığımızı düşünüyorum. Çünkü biz dilimizi korumak için hiçbir çaba sarf etmiyoruz.

Yabancı kelimeleri ısrarla katıyoruz dilimizin harcına. Bu bazen fark etmeden oluyor bazen de özellikle.

Hani bir domino taşını itince diğerleri de devriliyor ya işte dilimizin yozlaşması da bu şekilde oluyor. Bir kişiden bir yabancı kelimeyi işitince anlamına bile bakmadan dilimize yerleştiriyoruz. Sonra onu başka biri dilimizden kapıyor ve o da kullanmaya başlıyor.

Herkesin dilinde yabancı bir sürü kelime yer ediyor. Bu kelimeler dilimizi yavaşça içten içe yaralıyor sanki.

O kelimelerin açtığı yaralar nasıl kapanır? Aklımdan küçük küçük fikirler geçiyor, film şeridi gibi belli belirsiz. Reklam panolarına mı asmalı yoksa gökyüzüne mi yazmalı? Öyle ya dilimin güzelliği göklere layık.

Lakin daha kitlesel, daha kolay bir çözüm daha var kanımca. Bu herkesin bildiği ama pek de uygulamaya yanaşmadığı bir çözüm: Daha çok kitap okumak.

Yeni yeni Türkçe kelimeleri keşfedip açılan yaraları yavaş yavaş kapamak. Dilimin kendine özgü oluşunu; yeniliklerini öğrendikçe, keşfettikçe iyileşecek mutlaka Türkçe.

Dilim uçsuz bucaksız ovada açan rengarenk çiçekler gibi adeta. Capcanlı, farklı, binbir çeşit güzelliğe sahip. Onun solmasına nasıl izin veririm, üzerinde zehirli otların uçuşmasına...

Dilimizi soldurmadan, yaralamadan güçlendirmeli, köklendirmeliyiz. İçine yabancı sözcükler girip onu etkisi altına almadan arındırmalıyız. Tertemiz olmalı Türkçe. Yahya Kemal Beyatlı ne güzel ifade etmiş: Türkçe ağzımda annemin ak sütü gibidir.

Gelecek nesiller ulusumuzu dilimizden tanımalı. Ülkeler içinde farkımız dilimiz olmalı. Balta girmemiş ormanlar nasıl bozulmamışsa dilimizin de yabancı kelimelerle baltalanmasına izin vermemeliyiz. Bu ormanlardaki ağaçlar gibi kökleri sağlam bir o kadar da genetiği bozulmamış olmalı.

Öz Türkçem, özüm Türkçem, diller içinde bir sen Türkçem...

Huri EMİK

Aydın Nazilli Sosyal Bilimler Lisesi

TÜRKÇE, ANA SÜTÜ GİBİ TERTEMİZ

‘‘Ana halamgiller gelmiş! Bi bakıver hele!’’

‘‘Anne, halam gelmiş. Bir bakar mısın?’’

Şimdi size bir soru sorsam, bu ikisi de aynı dil midir desem, latife ettiğimi düşünür ve elbette ikisi de Türkçe cevabı verirsiniz öyle değil mi?

Elbette ki haklısınız, hakikat bu. İkisi de bizim dilimiz, yalnızca biri Anadolu’da yaşayan bir gencimizin bir diğeri ise muhtemelen İstanbul hanımefendisi bir gencimizin ağzından çıkmış. Her ne kadar farklı görünse de, farklılıklarıyla, şiveleri, ağızlarıyla nahifliğine nahiflik katan dilimiz Türkçe, bugünkü konumuz.

Birçok öğretmen, zamanında sizden Türkçe’nin önemi ile ilgili bir kompozisyon yazmanızı istemiş olabilir. Siz de muhtemelen dilin geçmiş ve gelecek arasında bir köprü olduğuna değinmiş ve bunun üzerinden yazınızı yazmışsınızdır, ben öyle yapardım çünkü. Elbette Türkçe’nin ne kadar köklü bir dil olduğunu, Ural-Altay dil ailesine mensup en eski dillerden biri olduğunu söyleyen ansiklopedik bilgileri internet vasıtasıyla öğrenmişsinizdir. Lakin ben bugün Türkçenin geçmişinin yanı sıra hayatımızdaki yerinden de bahsetmek istiyorum.

Yazımı yazmak için birçok yazı okudum, makalelere göz gezdirdim ama sonra düşündüm ki kendi deneyimlerim beni en doğru bilgiye ulaştıracaktır. Biraz gözlem yaptım, insanların neden yabancı kelimeleri günlük dilimize sıkça eklediğini, bunun bende uyandırdığı rahatsızlığı da işin içine katınca böyle bir yazı çıktı ortaya.

Arkadaşlarıma sorduğum zaman çoğu Türkçenin yeteriz olduğundan yakındı, peki yetersiz olan Türkçe mi yoksa bizim Türkçe bilgimiz mi? En eski dillerden olduğu için yeni kelimelere karşı yetersiz kalıyor Türkçe, örnek vermem gerekirse ‘‘vibe’’ kelimesi. Bende dâhil birçok genç kullanıyor bu kelimeyi. Tam Türkçeye çevirememekle birlikte ‘‘öyle hissettiren bir imajı/havasası olmak’’ diyebilirim. Bir cümle ile somutlaştıralım. ‘‘Ondan negatif bir vibe alıyorum’’ Bir kısmı Türkçe bir kısmı yabancı kelimelerden oluşan bu cümleyi şöyle de ifade edebilirdim, ona bakınca iyi biri gibi hissettirmiyor. Peki neden bu şekilde kullanmak yerine diğerini tercih ediyoruz? Asıl önemli olan kısım da bu, her gün yeni bir kelime dilimizi istila ediyor ve biz bunu kabulleniyoruz, yerine Türkçe kelimeler üretmiyoruz, üretmediğimiz için veya üretmekte geç kalındığı için çoktan dilde kendi yerini buluyor ve bir daha çıkarılması mümkün olmuyor. Aynısı ‘‘selfie’’ kelimesi için de geçerli. Yerine Türkçe bir kelime olan ‘‘özçekim’’ sözcüğü bulundu lakin birçoğumuz selfie kelimesine alıştığımızdan bu yeni sözcüğü benimseyemedik. Bu durumda da gençlerin mi hatalı olduğu yoksa TDK’nın mı biraz daha sıkı çalışması gerektiği konusundaki tartışmayı sizlere bırakıyorum.

Geldik diğer bir hususa, Türkçe bilgisi eksikliğimiz. Eski kelimeleri kullanmayı pek severim, zaman buldukça da araştırır hatta bazı kelimelerimizin neden hayatımızdan kaybolduğunu duyduğuma da şaşırıyorum. Öyle bize özgü, nefasetli sözcüklerimiz varmış ki keşke dil havuzumuzda daha sıkı tutunabilselermiş. Biz, bu çağın gençleri okumuyoruz, ya da okuyoruz lakin bize zenginlik katacak şeyleri değil. Ben de dâhil eski bir tümce gördüğümde sıkıntıya düşüyor, şimdi bu ne demek acaba diye merak ediyorum, bir oluyor ilgilenip araştırıyorum lakin sayıları arttıkça bundan vazgeçip kitabı kenara kaldırıyorum. Biliyorum yaptığım davranış münasip bir davranış değil ama okurken kendi dilimi okuyormuşum gibi de hissettirmiyor. Birçok metin bu yüzden sadeleştirildi çünkü okumak için içimizde bir heves var

ama daha önce karşılaşmadığımız, alışık olmadığımız kelimelerle rastlaşınca farklı bir dilde metin okuyormuşuz gibi hissettiriyor. Yahu bu okuduğum Türkçe evet, ama neden bu kadar güç? Acaba burada ne anlatmak istiyor, anlayamadım gitti! Eskiden olsa ben de böyle mi cümleler kurardım acaba? Neden böyle fevkalade, alışılmışın dışında kelimeler kullanmışız da normal Türkçe kullanmamışız ki, başımıza iş açıyorlar birde! Bunlar verilen tepkilerden birkaçı...

Beni yanlış anlamanızı istemem, kullanılan bütün süslü veya öz bütün kelimeler bizimdir. Lakin bizim bu kelimeleri hiç bilmememiz sorun teşkil etmektedir. Hepimiz basit kelimelerle yaşantımızı sürdürmeye o kadar alıştık ki bu tür kelimelerle karşılaştığımızda adeta afallıyor, ne yapacağımızı bilemez, bitap bir hâle geliyoruz. Burada bana kalırsa tek sorun okumayan bizler değiliz, bizleri bu tümcelere aşına etmeyen sizlersiniz de. Lisedeki öğretmenimin derste kullandığı eski kelimelere o kadar alıştım ki artık konuşurken o sözcükleri de kullanmaya başladım, demem o ki maruz kaldığım için alıştım onlar artık yalnızca öğretmenimin değil benim de kelimelerim oldu. Neticede söylemeye çalıştığım şu, nasıl ki Japonlar Japon çocuklarına Hiroşima'nın atıldığı yerleri gezdirip onların bilinçlenmesini sağlıyorsa büyükler de bunları yapmalı. Çocuk yaştan itibaren eğer eski kelimeleri kullanan bir nesil yetiştirebilseydik eminim şuan Osmanlıca metinleri okumaktan aciz de kalmayacaktık. Birçoğumuz Osmanlıca denince tedirgin hissediyor, Arapça deyip geçiyor lakin hakikat bu değil. Osmanlıca da Türkçedir, en baştaki örnekte olduğu gibi kulağa nasıl geldiği veya hangi harfler kullanıldığı önemsiz, onlar da Türkçe olduğu gibi Osmanlıca da öz ve öz bizimdir.

Bana sorarsanız Türkçe kullanmaya dikkat etmek için geç kalmadık, önce eğitimden sonra civarda gördüğümüz mağaza tabelalarından Türkçe kullanımını, ana dilimizin atalarımızın kullandığı dilimizin kullanımını önemsetmeye başlamalıyız. Yeni Türkçe kelimeler türetmekte geç kalmamalıyız. Yalnızca eğitimde değil bilim ve sanat alanındaki kelimelere de el atmalıyız. Bugün kullanılan çoğu terim İngilizce evet farkındayım orada bulunduğu için oranın kelimeleriyle ifade ediliyor lakin eğer olduğu gibi kabul edip görmezden gelirse yakın zamanda konuştuğumuz dilin Orta Asya kökenli, altı yüz yıllık geçmişe sahip Osmanlı İmparatorluğunda konuşulan dil ile aynı olduğunu kimseye kanıtlayamayacağız.

Bizim için önemli olan her şeye değer verdiğimiz gibi, dilimize de değer vermek onu en güzel biçimiyle yaşatmak zorundayız. Kanımca en güzel dildir Türkçe, eğer birkaç Asya dilinde konuşma duymuşsanız ne kadar kulak tırmalayıcı olduğunu da fark etmişsinizdir. Lakin Türkçe öyle mi, ana sütü gibi tertemiz, nefasetli, duydukça insana saadet bahşeden harikulade bir dil. Onu korumak da yaşatmak da yalnızca bizim elimizde, görevimizi güzelce yerine getirelim. Bir Türk çocuğu için bunu yapmak bu kadar da zor olmasa gerek.

Şuranur Zeynep USTA
Rize Sosyal Bilimler Lisesi

TÜRKÇEM BENİM VATANIM

Dil İnsanların düşündüklerini, duygularını ve duyduklarını bildirmek için sözcüklerle ya da işaretlerle yaptıkları anlaşma veya anlatım aracıdır. Başka bir deyişle toplumu oluşturan temel yapılardan biri olan dil, insanlık tarihi boyunca yapılmış en önemli keşiftir ve sürekli gelişim halindedir. Dil yalnızca insanlar arasında iletişimi sağlamakla kalmaz, aynı zamanda yeni neslin geleceğine de yön veren, milli kimliğimizin de bir sembolüdür. Dilin zarar görmesi kültürümüzün ve milli kimliğimizin doğal olarak millet hafızasının da zarar görmesidir.

Dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir olgudur. Dil olduğu çevrenin kültürünü ve birikimini taşıyan canlı bir varlıktır. Bir ülkenin dili o ülkenin bağımsızlığıdır. Var olduğu millette birlik ve beraber duygusunun temelidir. Bir milletin dili değişime uğrarsa o milletin kültürü, eğitimi, geçmişi ve geleceği de değişime uğrar. Dili değişen bir insanın kimliği de değişmiş demektir. Dil o kadar etkili bir silahtır ki, dilinizi öğrettiğiniz bir milleti kesinlikle egemenliğiniz altına alabilirsiniz. Hem de çok basit; savaşımsız Yunus Emre'nin belirttiği gibi:

*“Söz ola kese başı
Söz ola kestire başı”*

Bir devletin dilini kaybetmesi, başka ülkeler tarafından işgal edilmesiyle eş değerdedir. Çünkü bu iki olayda da devletlerin aslı ve özü kaybettirilmeye çalışılır. Ülkeler dilleri değiştirilerek birer sömürge devleti haline getirilir. Orhan Hançerlioğlu'nun *“Dillerini yitiren uluslar, ulusallık bilinçlerini de yitirirler.”* sözü bu konuyu kısaca özetlemektedir.

Türkçe bazı Arapça ve Farsça kelimeleri de kapsayan çok geniş bir kelime hazinesine sahip muhteşem bir dildir. Dilimiz bizim için çok önemlidir. Çünkü daha Orta Asya'dan gelen kültürümüzü, örf ve adetlerimizi yansıtır. Bu yüzden atalarımızın emanetine sahip çıkmalıyız. Dilimizi korumak bizim en tabii görevimizdir. Türkçemizi yabancı kelimelere teslim etmemeliyiz. Prof. Dr. Oktay Sinanoğlu'nun dediği gibi *“Türkçe Giderse Türkiye Gider!”*. Son yıllarda dilimize başka dillerden özellikle de İngilizceden oldukça fazla sayıda kelime girmiştir. Bu kelimeler gün geçtikçe dilimizi bozmakta ve yozlaştırmaktadır. Bu kelimeler insanları daha çok yabancılaştırmakta ve dilimizden uzaklaştırmaktadır. Böyle durumlarda özellikle gençler arasında yabancı dil konuşan kişilerin daha çok saygı gördüğü daha yenilikçi sayıldığı görülmektedir. Elbette başka dilleri öğrenmek gelişimimiz açısından faydalıdır lakin o dilleri günlük hayatımızda etkin bir şekilde kullanmamalı ve Türkçe karşılığı olan kelimeleri Türkçe olarak kullanmalıyız. Aksi takdirde insanlar tarafından anlaşamayız ve öz yurdumuzda yabancı oluruz. Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün *“Ülkesini, yüksek istiklalini korumasını bilen Türk milleti, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır.”* sözüne millet olarak kulak vermeli ve dilimizi yabancı sözcüklerden arındırmalıyız.

Atalarımız Türkçeyi geliştirmek için pek çok eser ortaya koymuştur. Bunun tarihçesi daha 11. yüzyıla dayanır. 11. yüzyılda Yusuf Has Hacib'in Kutadgu Bilig ve Kaşgarlı Mahmud'un ilk Türkçe sözlük olarak bilinen Divan-ü Lügat-it-Türk eseri buna birer örnektir. Ayrıca 13.-14. yüzyılda da Yunus Emre, Hacı Bektaş-i Veli, Mevlana Celaleddin-i Rumi gibi pek çok şair dilimizin gelişmesine ve başka devletlere tanıtılmasında büyük önem taşımaktadır.

Ziya Gökalp'in:
*Güzel dil Türkçe bize,
Başka dil, gece bize.
İstanbul konuşması
En sâf, en ince bize.*

Dizeleri Türkçenin güzelliğini, safiyetini, inceliğini en güzel terennüm eden şairlerden biri olarak hafızalarımıza kazınacaktır. Geçmişten günümüze süren bu yolculukta yetişen büyük şahsiyetler Türkçeyi nakış nakış,ilmek ilmek işlemiş ve eserlerindeki her bir satıra Türklük ruhu adeta sinmiştir. 13 Mayıs 1277 tarihinde Karamanoğlu Mehmet Bey'in "Şimden gerü hiç kimesne kapuda ve divanda ve mecâlis ve seyrânda Türkî dilinden gayrı dil söylemeyeler." fermanı dilimizin önemi, geliştirilmesi, benimsenmesi ve gelecek kuşaklara aktarılması açısından büyük önem arz etmektedir. Bu yüzden 13 Mayıs ülkemizde Türk dil bayramı olarak kutlanmaktadır. Ayrıca 26 Eylül tarihi ülkemizde 1932 yılında düzenlenen I. Türk Dili Kurultayı'nın açılışı olduğu için dil bayramı olarak kutlanmaktadır

Dilimizin önemini toplumumuza aktarmak için dilimizle ilgili olan günlere daha çok önem verilmeli ve bu doğrultuda etkinlikler, konferanslar, yarışmalar gibi sosyal etkinlikler düzenlenmelidir. Okullarda bu konu hakkında eğitimler verilmelidir. Unutulmamalıdır ki teknoloji hiçbir milletin kültürü değildir, sadece bir araçtır. Biz gençler teknoloji ve medya dünyası içinde hızı sevmekte ve bu yüzden zaman zaman güzel Türkçemizin kurallarını hiçe saymaktayız özellikle sosyal medyadaki bu yanlış kullanımlar dilimize zarar vermektedir. Teknoloji bir anda yok olsa kültürler ve milletler zarar görmez lakin dil zarar görürse kültür de millet de zarar görür. Bu sebeple teknolojiyi ve bunun somut getirisi olan interneti, sosyal medyayı ve mesajlaşma uygulamalarını kullanırken dilimizi olması gerektiği şekilde kullanmak gerekmektedir.

Genel olarak toplumumuzun tümüne dilimizin önemi anlatılmakla birlikte bu konuda farkındalığın gelişmesi için çaba sarf etmeliyiz. Gençliğin iyi örnekleri görmesi ve özellikle dil bilinci kazanması oldukça önemlidir. Gençler sınırlı sayıda kelimeyle sınırlı bir dünyada yaşamaktadır. Osmanlı döneminde kullanılan Türkçe ile günümüz Türkçesi arasındaki fark açıkça görülmektedir. Kelime hazinesi çok geniş olan Türkçe günümüzde giderek yıpranmakta ve bazı kelimeler unutulmaktadır. Bu açıdan düşünüldüğünde ise 600 sene sonra Türkçeden geriye birkaç kelime kalması üzücü bir gerçek olarak karşımıza çıkacaktır. Konfüçyüs'ün :*"Kelimelerin kuvvetini anlamadan, insanların kuvvetini anlayamazsınız."* cümlesinde vurguladığı gibi gençliğin kelimeleri kullanma gücünün önemini kavraması oldukça mühimdir. Biz gençlere koskoca bir maziden zengin bir hazine bırakan atalarımıza duyduğumuz minnetle o hazinenin kilidini açmalı ve kelime dünyamıza yerleştirmeliyiz. İnsan kelimeler sayesinde düşünür ve ifade gücü zenginleşir. Kısır bir dünyada yaşamamak, hızlı düşünebilmek en önemlisi de kelimelerin gücünden yararlanmak için kelimeler dünyasına yolculuk yapmalı ve mirasın hakkını sonuna kadar vermeliyiz.

"Konfüçyüs : *"Bir ülkeyi idare etmeye çağırıldınız, yapacağınız ilk iş ne olurdu?" diye sormuşlar. O da: "İşe önce dili düzeltmekle başladım. Çünkü dil bozulursa kelimeler düşünceleri iyi anlatamaz. Düşünceler iyi anlatılmazsa, yapılması gereken işler yapılamaz. Görevler gereği gibi yapılmazsa, töre ve düzen bozulur. Töre ve düzen bozulursa, adalet yoldan sapar. Adalet yoldan çıkarsa, şaşkınlık içine düşen halk ne yapacağını, işin nereye varacağını bilemez. Bunun içindir ki hiçbir şey dil kadar önemli değildir."* sözleriyle dilin önemini en

güzel şekilde vurgulamıştır. Biz gençlere düşen en başta dilimizi sevmek, en doğru şekilde kullanmak ve sahip çıkmaktır. Dil aynı zamanda bizim kimliğimizdir.

Kübra SİVRİ
Konya Türk Telekom Sosyal Bilimler Lisesi

TÜRKÇEMİZ

Türkçemiz, dilimiz... Belki böyle söyleyince hiçbir şey ifade etmiyor. Normal dil işte, deyiş geçiyor bile olabilirsiniz. Fakat sizce sadece bundan mı ibaret Türkçe? Sadece insanların ağzında dolanan ve yazarken kullandığımız bir şey mi?

Bana sorarsanız hayır. Bence Türkçe dediğimiz şey, ağlayan bir bebeğin oyuncağı, hatta hasta bir insanın tedavisi gibi olabilir. Bizim bu şekilde yaşamamızı sağlayan ve bence özgür olduğumuzu kanıtlayan bir kimlik Türkçe. Kendi dilinize sahip olmadığımızı düşünsenize. Nereye ait olduğunuzu bilmeden öylece yaşadığımızı... Çok kötü değil mi? Fakat daha da kötü bir şey varsa o da şu an sahip olduğumuz dilimizin gün geçtikçe yok oluyor olması. Bizlerin sahip çıkması gereken Türkçemizin, bizler aracılığıyla kayıplara karışacak olması bence çok acı.

Peki biz niye böyle bir şeye engel olmuyoruz? Dilimizi, kimliğimizi korumak varken niye korumuyoruz? Çoğu insanın hiç önemsemediği dilimize birilerinin sahip çıkması gerekiyor. Bu kişiler niye bizler olmuyoruz? Belki çoğu kişiye saçma gelebilir ama bence bizler dilimizi bir annenin çocuğunu koruduğu gibi korumalıyız. Ona sahip çıkmalı, gereken önemi vermeliyiz. Çünkü bizi biz yapan en önemli kavramların başında gelir Türkçe.

Simge GÜRSES

İzmir Güzelbahçe Özel Oğuzhan Özkaya Anadolu Lisesi

TÜRKÇEMİZİN TARİHİ GELİŞİMİ

Bu deneme yazıma başlarken öncelikle Türkçe'mizin tarihi ve etimolojisi hakkında kısa bilgi vermek istiyorum.

Bir dilin ortaya çıkabilmesi için uzun bir sürece ihtiyacı vardır. Türkçe'nin tarihi ise günümüzden yaklaşık 1400 yıl önceye yani Göktürklerle dayanmaktadır. Göktürkler, Türk Tarihinde Türkler tarafından kullanılmış, ilk defa Orhun Alfabeti ile başlamışlardır. Türkçe'nin ilk yazılı kaynakları olarak bilinen Orhun yazıtlarını yazmışlardır ve bunun ardından Uygur Alfabeti, Arap Alfabeti, Kiril Alfabeti ve son olarak hala kullanmakta olduğumuz Latin Alfabetini icra etmişlerdir. Latin Alfabeti 3 Kasım 1928 tarihinde resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Türkçe, etimolojik olarak da zaman içerisinde değişimler yaşamıştır. Örneğin; “duduk” kelimesi Eski Türkçe 'ye göre “tutuk” yani yaya anlamında kullanılmıştır.

Bir Millet'in bütün olmasını birlik ve beraberliğinin bekasını koruyan en önemli unsur, milli kültürel değerlerini bir arada tutan en önemli varlık dildir. Dil, onu kullanan insanların kendini ifade etmesini, düşünüp anlamasını sağlar. Kendi öz dilini kaybeden bir illet varlığını, birliğini, dirliğini kısacası kendini kaybetmiştir. Türkçemiz de bu şekilde kaybolmaya mahkûmdur. Türkçe zaman içerisinde değişiklikler geçirmiş köklü, derin ve zengin bir yapıya sahiptir. Türkçemize sahip çıkabilmemiz için öncelikle kullanım alanlarına ve kurallarına hakim olmalıyız. Bu kurallardan birkaçına değinmek istiyorum; Türkçe sondan ulamalı bir dildir ve pekiştirme sıfatları haricinde baştan ek almaz, Türkçede kısaltmalar hece hece okunur ve her hece bir sesi, her ses bir heceyi karşılamaktadır. Bunlar gibi daha birçok kural Türkçeyi var etmiş bugünkü halini almasını sağlamıştır. Eğer dilimize yeni bir kelime girecekse Türkçenin kurallarına göre girmeli ancak, bu kelimenin Türkçe karşılığı var ise yeni kelimeyi dilimize sokmak yerine bu anlamı kullanmalıyız. Arapça ve Farsça tamlamalar da dilimize büyük ölçüde zarar vermektedir. Ancak bu tamlamalar Türkçe 'ye uygun olarak duyulduğu gibi yazılması ya da Arapçaya ve Farsçaya yazılması hususunda farklı görüşler vardır. Eğer bu tamlamalar Arapça ve Farsça aslına uygun yazılırsa okunduğu gibi yazılmazsa Türkçe'nin kuralına uyulmamış Türkçe dışına çıkmış olur günümüzde uzun zamanlardan beri Kendi öz haliyle kullanılmış olan Türkçe yabancılaşmaya ve sömürülmeye başlanmıştır Bu duruma sebep olanların çoğunluğu yine Türkçeyi kullanan kişiler oluşturmaktadır. Bazı kişiler Türkçeye çok sayıda yabancı kelimeler sokmuş bu dili kullanan insanlar buna karşı çıkamamışlardır. Bu sahte görünümü Türkçe iyiden iyiye dilimize yerleşmiş ve güzel bir şey gibi gösterilip benim seçilmiştir. Oysa dilimizi kullanırken oraya yabancı kelimeler konulmamalıdır dilimize doğrudan ve dolaylı olarak katılan bu kelimeler, öz Türkçe'nin benliğini bozmaktadır. Bu da kafa karışıklığına ve dilimizin zarar görmesine neden olmaktadır. Türkçe savaş göç Ticaret gibi etkileşimler sonucunda zenginleşmiş bir dildir. Ancak özellikle son yıllarda dilimize girmeye çalışan yabancı kelimeler yabancı kelimeler sonucu bir bozulma ile karşı karşıya kalmıştır. Dilimize yapılan bu saldırılar narin bitkilerin üzerine hızlı yağın bir dolu yağmuru gibidir ki bu saldırı artarak devam ettikçe dilimize verdiği zarar da o kadar artacaktır. Böylece yabancı dillere bağlı kalan bir millet ortaya çıkar ve o ülkede yaşananların yaşayanların kendi bağımsızlıklarını kaybetmesi demek anlamına gelmektedir. Yabancı Diller Tabii ki ülkenin zenginleşmesinde bilgi alışverişinde etkileşiminde gelişmesinde katkısı büyük olarak görülmektedir. Özellikle Türkiye'nin coğrafi konumu açısından geniş oluşumundan yabancı dilleri gerektiği yerde kullanmalıyız, bu dilleri araç olarak kullanmak yerine amaca

çevirmeliyiz. Türkçe verilen zararlar için artık önlem alma vakti geçiyor bile... Çok geç olmadan bir an önce dur demeliyiz. Bu konunun başını eğitim çeker. Dilin kurtarılması eğitimle gerçekleşmez ise dilimizin sömürülmesi eğitimsizlik ile gerçekleşir Çünkü doğrudan maddi bir sömürü yapılırsa millet bunun farkına varır. Ama bu işlem içerden eğitim ile gerçekleşir ise çok daha gizli ve basit olur bireyin daha okul çağında sömürüye mahkûm olması hem dilimizi, hem kimliğimizi kaybetmemize neden olur. Zaten bir ülkede yabancı dil eğitimi anaokullarına kadar indirilirse o nesil içerisinde ülkemiz ve dilimiz yok olup gider. Ülkemizde açılmış olan ve açılmaya devam eden yabancı okullar kendi dillerinde eğitim vererek, bizim dilimize başka dillerden kelimeler sokmaya başlamışlardır. Bu durumun sonunda daha kendi dilini tam bilmeyen bireye hem yabancı dil dersi hem de diğer derslerin yabancı dile anlatılması kafa karışıklığına yol açar. Birey derslerdeki kavramların kendi dillerindeki karşılığını bulmak için çabalarken çoktan iş işten geçmiş olur ve dersten doğru bir şey anlayamamakla beraber kendi dilinden de kopmuş hale gelir.

Peki, bu durumun çözümü ne olabilir? Türkiye Cumhuriyeti içerisinde bulunan tüm okullarda eğitim dili Türkçe olmalıdır. Aksi halde Türkçe kendi vatanı içerisinde yok sayılmış hale gelecektir. Eğer Türkçe gerçekten iyi biliniyorsa o zaman bunun yanında ek olarak yabancı dillerde öğrenilebilir. Bu öğrenme işlemi Türkçe' den tamamen uzaklaşmadan onu feda etmeden onun yerine almadan yapılması gerekir. Gençler iyi bir Türkçe eğitimi alsa dahi hayalleri başka ülkelerde yaşam sürmek olmamalıdır. Kendi ülkesinde bulunmaktan gurur duymalıdır. Başka ülkelere özenmek ve onlardan fayda sağlamak yerine Türkçeyi en iyi şekilde kullanarak her konuda ülkesine yararlı bireyler olmalıdırlar. Yabancı Diller hangi meslekte faydalı olacaksa onlara onlar öğretilmelidir. Örneğin; bilim ve teknikle uğraşan uluslararası yazı ve metinleri okuyup anlayabilecek kadar yabancı dil bilmeli bu bilgiyi kendi ana dilinden üstün görmemeli, onun önüne geçilmemelidir. Aslında dilini daha iyi bilmesi gerekenlerden biri dilbilimcilerdir. Çünkü yeni bir buluş ya da icat da ona kendi dilinden bir isim versin ki Türkçe öylelikle zengin bir anlam kazansın bazı aydın insanlar ise son zamanlarda yabancı dil kullanmanın bilgi ve kültür göstergesi olduğunu düşünmeye başlamışlardır. Bu yüzden eserlerinde ve konuşmalarında anlatmak istediklerini açıklayamamak pahasına uygun olup olmadığını düşünmeden yabancı kelimeler kullanınca kendilerini modern gördüklerinden dolayı bunlara sıkça yer veriyorlar. Halka bu olaydan doğrudan etkileri bu kelimeleri kendi günlük dillerinde de kullanmaya başlamışlardır. İnsan günlük hayatta bu yabancı dil kullanımı ile ölme başlamışlardır. Oysa bunlar matematik, tarih v.b. gibi alanlardaki bilgileriyle övünmeleri gerekirken bunu jargon diye tabir edilen alanda göstermektedirler.

İçinde bulunduğumuz zamanda Türkçeyi yapılan saldırılar öyle bir hal almıştır ki birkaç değişiklikle önüne geçilecek gibi değildir. Artık Hayatın her alanında yabancı kelimelerle rastlamaktayız mesela her gün önünden geçtiğimiz görmeye alıştığımız için dikkat bile çekmeyen işyerleri ve dükkân isimleri bu duruma verilebilecek örneklerden biridir. Bu yerlerin ismi yabancı dildir veya yabancı kökenden gelmektedir. Türkçe olan kelimeler küçük harflerle alt kısımlarda bulunmaktadır bazının hangi dil olduğu bile belli değildir. Çünkü yarısı Türkçe yarısı başka bir dil şeklinde oluşmaktadır. Bu isimlerin sanki daha popüler olduğunu düşünmek bu yüzden kullanmak bence doğru olmaz.

Türkçe'nin buralarda katledilmesini sebebi aslında çok açıktır ve bir o kadar acı vericidir. Bunun sebebi maddi kazanç sağlamaktır batıya veya belli dillere özenmek sözüm ona

müşteri çekmek fazla fazla kazanç sağlamak amacıyla Türkçe'nin bu uğurda bazen bilinçli bazen bilinçsizce feda edilmesine gönlüm razı değildir.

Peki bütün bunların yanında halkı bu konuda bilinçlendirmesi gereken basın yayın organlarının ya da günümüzde örnek teşkil eden kişilerin ve kurumları dağ yabancı dil kullanmasına isimlerinin yabancı dillerden oluşmasına ne demeli maalesef onlarında küçük işletmelerden kalır yanı yok bu durumda bir çözüm olarak bu kuruluşların kurulduğu bölgelerde en güzel Türkçe isme sahip olan dükkan gazete-dergi yazışmaları tespit edilebilir. Böylece hem Türkçe isimler vurgulanır, hem de bu yerlerin isimleri batıya özentilik amacıyla değil Türkçe olması ile ön plana çıkar.

Türkçe konusunda herkes fakat özellikle de sürekli halkın gözü önünde bulunacak özelliklere sahip olan yerler ve isimler dikkatli olmalıdır. Halk yabancı dile özendirilmemelidir ülkemizin eğitim dili Türkçedir ve ülkemizde bulunan bütün okullar Doğru Türkçe ile eğitim vermelidir. Kelimeleri nasıl okuyorsa köyle yazmalıyız. Bu şekilde telaffuz etmeliyiz kelimeler Türkçe kurallara uygun yazılmalıdır kitle iletişim araçları özellikle Türkçeyi kendileri doğru kullanmaları halkı bu konuda uyarmaları açısından Türkçeye sahip çıkmak demek milletimize sahip çıkmak anlamı taşımaktadır. Çok basit bir ama o kadar da etkili olan bu küçük tedbirleri göz önünde bulundurmalı ve hayata geçirmeliyiz unutmayalım dilimize sahip çıkmak vatanımıza sahip çıkmak demektir. Bir dil unutulursa ait olduğu dil kaybolur.

Merve BARDAN
Denizli TOKİ Altınova Anadolu Lisesi

ÜLKEMİZİN DİREĞİ “TÜRKÇE”

Sokakta yürürken sağıma bakıyorum, reklam panosunda bir Türkçe sözcük bile yok; soluma bakıyorum, dükkan isimlerinde yabancı sözcüklere ne kadar da çok yer verilmiş! Yanımdan gençliğin enerjisi ve coşkusuyla iki üç genç geçiyor; biri “metaverse” diyor, diğeri “scooter” diyor, bir diğeri “okey” diye onay veriyor. Kötü bir rüyada mıyım, kabus mu bu?

Oysa dil, hayatın ne kadar da önemli bir parçasıdır? İnsanlar; tüm duygularını, düşüncelerini ve kendilerini ancak ve ancak dil yoluyla açıklayabilir. Sadece insanlar da değil, tüm canlılar birbirleriyle iletişim kurarlar ve bunun için kendi dillerini kullanırlar. Yaşamın vazgeçilemez ve en önemli ögesi dil değil de nedir ki?

Dil, milletlerin kendi geçmişlerinden elde ettikleri mirastır. Bir milletin en önemli kültürel değeri olan dil, bir toplumun yüzyıllar içerisinde kendi duygularını, düşüncelerini, geleneklerini, göreneklerini ve kültürlerini aktarmak için çeşitli ifadeler geliştirmesiyle oluşur. Dil ve kültür arasında bir etkileşim bulunmaktadır: dil zamanla kültürü, kültür ise zamanla dili geliştirmekte ve zenginleştirmektedir. Bir dile başka dillerden sözcükler girdikçe o toplum, kendi kültüründen, zenginliğinden kaybetmekte ve gün geçtikçe daha da yozlaşmaktadır.

Dünyada her milletin kendine özgü bir dili vardır çünkü bir milletin kendi diline sahip olması, o milletin bağımsız olduğunu gösteren en önemli etmendir. Aynı şekilde Türk milletinin de kullandığı dil kendine özgüdür, bu dil özenle kullanılmalı ve korunmalıdır. Türkçe, dünyada en çok konuşulan 5. dildir, yaklaşık 250 milyon kişi bu dili konuşmaktadır. Türkiye Türkçesini konuşan kişi sayısı ise yaklaşık 86 milyondur. Türkçe, en çok Asya kıtasında olmak üzere aslında dünyanın neredeyse her yerinde konuşulmaktadır.

Dillerden en hoş, açık, kolay ve güzel olan dil Türkçedir. Bilim ve sanat dili olarak oldukça yeterli, her durumu ve duyguyu ifade edebilecek zenginliktedir. Türkçe, birçok alanı geliştirir ve zenginleştirir. Bu alanlara ise tıp, mühendislik, teknoloji ve havacılık ve uzay örnek olarak verilebilir fakat Türkçe denince aklımıza en başta edebiyat gelir çünkü Türkçe, edebiyat ve edebi eserleri bakımından çok zengin bir dildir. Yunus Emre’den tutun da Fuzuli’ye, Yaşar Kemal’den tutun da Orhan Pamuk’a kadar dünya edebiyatının en önde gelen şair ve yazarları Türkçenin ana sütüyle beslenmiş eserlerini bu dilin inceliklerinden yararlanarak oluşturmuşlardır.

Edebiyat, insanların başkalarına duygularını ve düşüncelerini dil yolu ile güzel, zengin ve cezbedici bir şekilde betimleyerek anlatması veya aktarmasıdır. Türk edebiyatı, Orta Asya’dan Anadolu’ya uzanan bir serüvenle oluşmuştur. Günümüze gelene kadar değişmiş, gelişmiş ve zenginleşmiştir. Türk edebiyatına etki eden dini ve coğrafi etkenler, Türkçenin günümüze kadar zamanla değişmesine neden olmuş, sözcük ve yapı bakımından onu zenginleştirmiştir. Dönemlerin edebiyat akımlarına göre halkın dili kullanım şekli de evrilmiştir.

Türkçemizin edebiyatla yakından ilgili olması ve içinde edebiyatın en güzel hallerini barındırması, Türkçenin sevgi dili olmasını sağlamıştır ve bu yönüyle Türkçeyi diğer dillerden ayırtmıştır. Türkçe sayesinde insanlar birbirlerini sevmiş, birlik ve beraberlik içinde olmuşlardır. Türklerin kazandığı zaferlerin hepsi birlik, beraberlik ve dayanışma sayesinde kazanılmıştır. Türkçenin asırlardır bize, Türklere kattığı duygular, kişilikler, bilgiler ve daha niceleriyle Türkçenin, dillerin en güzeli olduğunu yüreğimizde hissederiz. Peki biz şu anda

Türkçe değil başka bir dil kullanıyor olsaydık duygularımızı, düşüncelerimizi bu kadar zengin bir şekilde aktarabilir miydik? Hiç sanmıyorum.

Türkçe olmasaydı Türklüğümüzü kaybederdik. Aramızda sevgi, saygı, güven, konukseverlik, hoşnutluk ve en önemlisi birlik, beraberlik ve dayanışma olmazdı. Çünkü Türkçenin bize verdiği azim, güç, güven ve aramızdaki iyi ilişkiler bizi Türk yaptı ve aramıza sevgiyi koydu. Türkçe olmazsa ülkemiz dağılır, Türkiye adında bir ülke kalmaz.

Günümüzde dilimizin içerisinde birçok yabancı sözcük bulunmaktadır. Kullanılan yabancı sözcük genellikle teknolojinin ilerlemesi ve sosyal iletişimin küresel boyutlara ulaşması nedeniyle dilimize geçmiştir. Türkçemizi bu yabancı dillerin etkisinden korumamız, Türkçenin dağılıp bozulmaması için çok önemli ve gereklidir. Bunun için günlük hayatımızda yabancı dillerden dilimize geçmiş sözcükleri değil, Öz Türkçeyi kullanmamız çok büyük önem taşımaktadır. Bu konuda günümüz gençlerine değerli bir görev düşmektedir. Bu görev, yabancı sözcüklerin yerine bu sözcüklerin Türkçedeki temel karşılıklarını kullanmalarını kullanmalarını, böylece yabancı sözcüklerin Türkçedeki sözcüklerin yerini alması engellenecek ve Türkçemiz korunacaktır.

Türkçe, Türk milletini ayakta, güçlü ve hür tutan en büyük direktir!

Muhammed Hakan Nayiş
İzmir Atatürk Lisesi

VEDA PERDESİ

Tarih alışagelmez kuşatmalar ve generallerle dolu, fakat gerçek bir medeniyeti en güçlü toplar bile yıkamaz. Her devlet lideri kendi ülkesinin resmi dilini konuşur, aksini bulmak inci aramak gibidir, benzer bir şekilde yapılan anlaşmalar ve antlaşmalar zaferi elde eden ülkenin dilince imzalanır, bu bir kültürden fazlasıdır dil bir vatanın itibar meselesidir. Toplum ayakta tutan etrafında ki surlar değil, dilleri ve kültürüdür dili olmayan bir toplum her türlü tehlikeye açıktır. Gelişen dünya bize küreselliği ve tekliği sunarken bizler bu dalgada bir oraya bir buraya sürüklenip gidiyoruz, bir dili yanlış kullanmak, hiç kullanmamaktan daha beterdir.

Günden güne bir afet yaklaşmakta, buna karşılık yüksek tepelere çıkmak veya başka bir fiziksel önlem almak işe yaramaz, yapabileceğimiz tek şey dilimizde ki kelimeleri özünde kullanmak. Yaklaşık seksen milyon insanın dilinde beş bin beş yüzyıllık bir "dil" bulunmakta, yetmiş binden fazla kelime kendini yabancı kelimelerin pençesinde buluyor... Doğru veya yanlış her söz bir insanı etkiler, asılan yanlış bir tabelayı bundan sorumlu tutmak hepimizin meselesi. Gelişen video oyun sektörü ile birlikte dilimize yeni kelimeler ve onların getirdiği yeni anlamlar çıkmakta, masabaşında oyun oynayan bir Türk'ün ağzından çıkan söz ile başka bir masa oyun oynayan İngiliz bir gencin sözleri eğer aynı ise iki dilden biri tavizlidir elbet. İstanbul'un tanıdık sokaklarında yürürken etrafıma bakıyorum, en basit bir kafe bile dilinden ödün vermenin peşinde, nedir bu arzu? Radyodan, internette rastgele bir şarkı açıyorum, en nadir şarkıda bile bir yabancı kelime... Her yere kökünü salmış bir hastalık adeta, hangi ilaç derde deva? Bir zamanlar sanatçılar Arapça ve Farsça yozlaşmasına karşı durur dillerini savunurdu şiirlerinde, aynı metin farklı sahne yaşadıklarımız. Açıp iki kitap okusak aynı izdiham orada da bizi karşılıyor, diyoruz ki iki dizi izleyelim aynı kabahat, durum buyken değişmemek elde mi? Diller birer patika misali birbirlerinden ayrılır, ortası, azı veya fazlası yoktur bundan yarım asır önce konuşulan Türkçe ile bugün baktığım Türkçe bana alev alan bir köşkü anımsatıyor. Bir sorunu göstermek için ucudur oysa herkes yangını işaret edebilir ama çok azı içine girmeye cesaret eder, bu alevler memleketin her köşesini kavururken bizler gencinden yaşlısına dirayetli durmalı ve dilimizden taviz vermemeliyiz. Türkçe, Latince gibi geride kalmış dillerin aksine kendisini her geçen gün yenileyebilen çağdaş bir dildir, teknolojinin getirdiği yeni icatlara olduğu gibi seslenmek yerine dilin türettiklerini tercih etmek her vatan evlanın vazifesidir. "Türkçe konuşurken yarı İngilizce laflar sokuşturmak marifet değil, kimliksizlik, haysiyetsizlik alametidir." Der Türkiye Cumhuriyeti Profesörü Oktay Sinanoğlu, üzerinde nefes alıp verdiğimiz gezegende yaşamını sürdüren yedi bin yüz on bir dil bulunmakta kimisi unutulup gitmekte, kimisi ise her insanın dilinde. Ancak bu diller arasından yazıldığı gibi okunan kelimelerin en fazla olduğu dil yine Türkçe'dir her noktada çıkmaza düşen Arapların tek ortak noktası değil midir dil? Veya İspanyolların gelenek olarak her ortamda kendi dillerinden jargonlar kullanmaları? Bir millet görüyorum kendi dilinden âciz ve utanç duyan, bir millet görüyorum kendi kültürünü yadsıyan, onu yaban ellere esir eden... Ve bir millet düşünüyorum ki kendi diline sahip çıkıp onu gözeten, bir milleti düşünüyorum kendi benliğinden irak kalmayan!

Diğer dillerden ibret almalıyız, ülkenin geleceği olan biz gençler Latince'ye bakmalıyız koca bir okyanus dahi olsa içerisinde tek bir balık dahi olmayan dile ve bir de İngilizce'ye, Fransızca'ya veya Hintçe'ye bakmalıyız. Bugün dilimizi kaybederken ses çıkarmayanlar, bunu görmeyenler ya da umursamayanlar yarın bayrağımız da düştüğünde mi ayağa kalkacaklar?

Harzem Ensar ÖZYURT
İstanbul Özel Kartal Yesevi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

TÜRKÇE KATINDA YAŞAMAK

Seslenir seni bana bir duru su
İçinde masallar, uygarlıklar saklayan,
Eski ozanlar kazımış ilk yazıları ilk anıtlara,

Yankılanır

Alandan alana, uçsuz bucaksız,
Evren akınlarının uğultusu

Ama bağışla beni unutmuşum,
Yıldızını, güneşini, ayını, utanmadan.
Öyle köksüz günlerim gelmiş bozkır çadırlarından çırılçıplak,
Unutmuşum ana demesini bile,
Öykünmüşüm türküsünü ellerin,
Ağzıma bir kara düşmüş bağışla beni.

İşte and içiyorum

Bütün ölümler adına,
Bütün gençler, bütün doğacak çocuklar adına,
Varacağım deyişine gündüz gündüz,
Varacağım Tanrı'ya dek,
Soluğumda soluğun.

Seslenir seni bana “ova”m, “dağ”ım,

Nere gitsem bulur beni arınmış.

Bir çağ ki akar ötelere,

Bir ak... ki yüce atalar, bir al... ki ulu oğullar,

TÜRKÇEM, BENİM SES BAYRAĞIM!

FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA

